

Problematika drogové kriminality v České republice

Bc. Erik Škvařil

Diplomová práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Erik Škvařil**
Osobní číslo: **L20465**
Studijní program: **N1032A020002 Bezpečnost společnosti**
Specializace: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Problematika drogové kriminality v České republice**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte rešerši s důrazem na koncepční, analytické a strategické materiály a monografie.
2. Analyzujte právní základ předmětné problematiky.
3. Zpracujte analýzu stávajícího stavu problematiky drogové kriminality v České republice.
4. Navrhňte případná doporučení ke zlepšení stávajícího stavu.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. LIBA, Jozef. *Zdravie, drogy a drogová prevencia: Terminologický a výkladový slovník*. 2. dopl. a rozš. vyd. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, 2016. ISBN 978-80-555-1556-4.
2. NOŽINA, Miroslav a Miloš VANĚČEK. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. Praha: Národní protidrogová centrála, 2016. ISBN 978-80-270-0640-3.
3. ZEMAN, Petr a kolektiv. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. ISBN 978-80-7338-151-6.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **doc. RSDr. Václav Lošek, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **6. května 2022**

L.S.

---

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

---

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 1. prosince 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 6.5.2022

Jméno a příjmení studenta: Bc. Erik Škvařil

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Předkládaná práce se věnuje problematice drogové kriminality v České republice. Teoretická část je věnována vymezení pojmů, historii drogové kriminality a specifikaci drog. Stěžejní část teoretické části je věnována protidrogové politice a činnosti Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování. Praktická část je zaměřena na zhodnocení aktuální drogové situace v České republice, prevenci a návrhům na zlepšení stávajícího stavu.

Klíčová slova: drogy, drogová kriminalita, prevence, protidrogová politika České republiky.

ABSTRACT

This thesis deals with the problem of drug crime in the Czech Republic. The theoretical part is devoted to the definition of terms, history of drug crime and specification of drugs. The main part of the theoretical part is devoted to drug policy and the activities of the National Drug Control Centre of the Criminal Police and Investigation Service. The practical part focuses on the assessment of the current drug situation in the Czech Republic, prevention and proposals for improving the current situation.

Keywords: drugs, drug crime, prevention, drug policy of the Czech Republic.

Tímto bych chtěl poděkovat panu doc. RSDr. Václavu Loškovi za metodickou pomoc a poskytnutí cenných rad, Národnímu monitorovacímu středisku pro drogy a závislosti, z jejichž publikací jsem čerpal nejvíce informací a pohotově mi odpověděli na všechny moje dotazy. Dále své rodině, která při mně stála po celou dobu studia a spolužákům, s kterými jsme se navzájem motivovali.

Motto: *„Neberte drogy, nebo si drogy vezmou vás.“*

Jan Vodňanský

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
1.1 CÍL PRÁCE	11
1.2 POUŽITÉ METODY	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
2 DROGY A DROGOVÁ KRIMINALITA	13
2.1 PRIMÁRNÍ DROGOVÁ KRIMINALITA	13
2.2 SEKUNDÁRNÍ DROGOVÁ KRIMINALITA	13
2.3 HISTORIE DROGOVÉ KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE	14
2.4 ROZDĚLENÍ NELEGÁLNÍCH DROG.....	16
2.5 CHARAKTERISTIKA NEJUŽÍVANĚJŠÍCH NELEGÁLNÍCH DROG V ČESKÉ REPUBLICE.....	16
3 PROTIDROGOVÁ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY	20
3.1 KOORDINACE PROTIDROGOVÉ POLITIKY.....	21
3.1.1 Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti	24
3.2 ROZPOČTY A FINANCOVÁNÍ.....	24
3.3 STRATEGICKÉ A DALŠÍ DOKUMENTY	26
3.4 PRÁVNÍ RÁMEC.....	27
4 NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA SLUŽBY KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	31
4.1 DOMÁCÍ SPOLUPRÁCE	31
4.2 MEZIRESORTNÍ SPOLUPRÁCE	33
4.3 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE.....	34
5 PRODUKCE, EXPORT, IMPORT A DISTRIBUCE NELEGÁLNÍCH DROG	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	44
6 ZHODNOCENÍ DROGOVÉ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE	45
6.1 NELEGÁLNÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY	45
6.2 PSYCHOAKTIVNÍ LÉČIVÉ PŘÍPRAVKY	52
6.3 NEGATIVNÍ ASPEKTY DROG A DROGOVÉ KRIMINALITY	57
7 DROGOVÁ KRIMINALITA V KRAJÍCH	65
8 ANALÝZA RIZIK	72
8.1 METODA WHAT-IF	72
9 METODIKA VÝZKUMU	75
9.1 PŘÍPRAVNÁ FÁZE.....	75

9.1.1	Definování cíle výzkumu	75
9.1.2	Výzkumná metoda – dotazníkové šetření	75
9.1.3	Stanovení hypotéz	75
10	OVĚŘENÍ STANOVENÝCH HYPOTÉZ.....	96
	ZÁVĚR	98
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	99
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	101
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	106
	SEZNAM OBRÁZKŮ	108
	SEZNAM TABULEK.....	110
	SEZNAM PŘÍLOH.....	111

ÚVOD

Nedílnou součástí dějin společnosti je i historie užívání a zneužívání drog. Drogy provází společnost po mnoha staletí. Příkladem mohou být šamanské rituály, při kterých se měnilo vědomí za pomoci halucinogenních hub a rostlin. S vývojem společnosti se začaly objevovat i nové drogy. Za První světové války se raněným vojákům podával morfin od tlumení bolesti. Ten odstartoval éru moderního abúzu drog jako vážného společensko-patologického fenoménu i v českých zemích. Některé dnes známé ilegální drogy byly dříve legálními. Kokain byl běžnou přísadou nápoje zvaného Coca-Cola, nebo byl předepsán lékařem. Pomyslnou hranicí mezi legálními a nelegálními drogami představují zákony.

Mezinárodní den boje proti zneužívání drog a nezákonnému obchodování s nimi byl ustanoven Organizací spojených národů („dále pak jen OSN“) dne 26. června 1987 z podnětu Valného shromáždění OSN. Celý svět si začal uvědomovat závažnost problému, který se nekontrolovaně šířil po celých kontinentech. S drogami se začaly vyskytovat různé druhy kriminality a lidé se stávali sociálně nezpůsobilými. Vytvořila se řada kriminálních skupin, které se živily výrobou a prodejem nelegálních drog. Tuto trestnou činnost provozují také teroristické skupiny, jelikož prodej drog je jedna z forem jejich financování. Na tomto příkladě můžeme vidět provázanost bezpečnostních hrozeb v souvislosti s drogovou problematikou. Jedná se o závažnou hospodářskou kriminalitu, terorismus, organizovaný zločin aj. Právě touto trestní činností může být závažně narušena bezpečnost státu.

Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Úvod teoretické části se zabývá terminologickým výkladem slova droga a rozdělením drogové kriminality na primární a sekundární. Dále je zde vzpomenut historický exkurz drogové problematiky v České republice a rozděleny omamné psychotropní látky („dále jen OPL“) podle působení na psychiku člověka. V závěru druhé kapitoly jsou podrobně popisovány charakteristické rysy nejužívanějších ilegálních drog v České republice. V třetí kapitole teoretické části práce je popsáno, jakým směrem se ubírá naše protidrogová politika a k jakým cílům směřuje. Dále se práce zaměřuje na koordinaci a realizaci protidrogové politiky, především na struktury pro její koordinaci. Zvlášť jsou zdůrazněny rozpočty a financování protidrogové politiky, strategické dokumenty a právní ukotvení předmětné problematiky. Dále je představena Národní protidrogová centrála služby kriminální policie („dále pak jen SKPV“) a vyšetřování Policie České republiky a její domácí i zahraniční spolupráce, která značně přispívá k potírání trestné činnosti v souvislosti s drogami. Na závěr teoretické části je shrnut export, import, distribuce a výroba jednotlivých nelegálních drog u nás.

V praktické části jsou informace čerpány z doposud nejaktuálnějších dokumentů protidrogové politiky sloužící k zhodnocení „současné“ drogové situace v naší zemi z hlediska zneužívání nelegálních drog, psychoaktivních léčivých přípravků, ale i různých negativních aspektů drogové kriminality. V každé podkapitole je pak zvláště zmíněna prevence a návrhy opatření ke zlepšení stávajícího stavu. Další kapitola praktické části popisuje drogovou kriminalitu v jednotlivých krajích. Dále je udělána analýza What-if, která shrne návrhy opatření pro zlepšení současné drogové situace v České republice. Závěrem práce jsou stanoveny hypotézy a sbírány data pomocí dotazníkového šetření zaměřeného na studenty Fakulty logistiky a krizového řízení v Uherském Hradišti. Cílem je vyvrátit nebo potvrdit skutečnosti, zkoumané v dokumentech drogové problematiky České republiky.

1 CÍLE A POUŽITÉ METODY

Diplomová práce je věnována problematice drogové kriminality v České republice, prevenci a represí nelegálních drog, psychoaktivních léčivých přípravků a jejich negativních aspektů. Práce popisuje a hodnotí současnou drogovou kriminalitu a prevenci České republiky. Výsledkem práce je vytvoření návrhu doporučení ke zlepšení stávajícího stavu.

1.1 Cíl práce

Cílem práce bylo zpracovat rešerši s důrazem na koncepční, analytické a strategické materiály a monografie, analyzovat právní základ předmětní problematiky, zpracovat analýzu stávajícího stavu problematiky drogové kriminality v České republice a navrhnout případná doporučení ke zlepšení stávajícího stavu. Hlavním cílem diplomové práce je zpracovat analýzu stávajícího stavu problematiky drogové kriminality v České republice, navrhnout případná doporučení ke zlepšení stávajícího stavu. K dalším dílčím cílům práce patří provedení dotazníkového šetření mezi studenty FLKŘ. Jeho vyhodnocení umožní pochopit a objasnit fakta vyplývající z statistik drogové problematiky, popřípadě přijmout opatření k působení na studenty v předmětné oblasti.

1.2 Použité metody

Pro zpracování teoretické části diplomové práce bylo využito metod analýzy indukce a dedukce, ke sběru dat a informací. V praktické části práce byla použita metoda komparace, k porovnání drogové kriminality během let a porovnání drogové kriminality jednotlivých krajů. Komparace byla taky použita v souvislosti s dotazníkovým šetřením a se zjištěnými skutečnostmi vyplývajícími z významných dokumentů v oblasti drog. Dále byla použita metoda pozorování, dotazování, analýza a syntéza k zhodnocení současného stavu drogové situace v České republice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

2 DROGY A DROGOVÁ KRIMINALITA

Klíčovým pojmem je samozřejmě slovo droga. Tento pojem není ovšem v českém právním řádu definován, byť s ním pracují některé právní předpisy. V české terminologii má slovo droga dva významy. Za drogu branou jako léčivo považujeme usušené nebo jinak konzervované rostliny, části živočichů nebo produkty jejich metabolismu, které slouží jako léčivo nebo k podobným účelům. To znamená, že v tomto případě se bavíme o drogách jako o lécích. Z druhého hlediska pohlížíme na drogu jako psychoaktivní (psychotropní) a zpravidla návykovou látku, která ovlivňuje psychiku. Tyto látky jsou zpravidla nelegální a státem omezované. (Zeman, 2015)

2.1 Primární drogová kriminalita

Trestnou činnost, která spočívá v neoprávněném nakládání s omamnými či psychotropními látkami a jejich prekursory nazýváme primární drogovou kriminalitou. (Zeman, 2015) Jedná se o pět trestných činů definovaných zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník:

- výroba, distribuce a jiné nakládání s OPL (§ 283),
- přechovávání OPL pro vlastní potřebu (§ 284),
- pěstování rostlin nebo hub obsahujících OPL pro vlastní potřebu (§ 285),
- výroba a držení předmětů určených k výrobě OPL (§ 286),
- šíření toxikomanie (§ 287).¹ (Mravčík a kol., 2020)

2.2 Sekundární drogová kriminalita

Z této kriminality vychází také sekundární drogová kriminalita, kterou můžeme chápat jako kriminalitu páchanou v souvislosti s užíváním drog. Jedná se například o psychofarmakologicky podmíněnou trestnou činnost nebo ekonomicky motivovanou trestnou činnost. Jako důsledek akutního nebo chronického užívání psychoaktivních látek mohou být uživatelé podráždění, agresivní, trpět paranoiou nebo zhoršenou schopností úsudku, která pak vede ke kriminálnímu chování. Mezi psychofarmakologicky podmíněné trestné činy páchané pod vlivem drog řadíme např. sexuální napadení, přepadení a loupeže. Další eskalace násilí může být projevoována abstinčním syndromem. Do ekonomicky

---

¹ Národní protidrogová centrála zahrnuje do této kategorie také nakládání s látkami s hormonálním účinkem (§ 288)

motivovaných trestných činů řadíme páchání trestné činnosti za účelem získání drogy pomocí ilegálního finančního obohacení jako je např. prodej drog, prostituce nebo krádeže v obchodech. (Carpentier, 2007)

2.3 Historie drogové kriminality v České republice

Do podvědomí českých zemí se začaly drogy dostávat za doby Rakouska-Uherska. První zmínka o zneužívání morfinu v Čechách je datovaná v posledních dvou desetiletích 19. století. Jednalo se o případy lékárníků a pacientů, kterým se tato látka podávala k tišení bolesti. Nárůst zneužívání drog přišel po První světové válce, po níž přišly hospodářské a sociální problémy a společnost prahla po příjemných prožitcích. V Praze se záhy stalo módou zneužívání kokainu, hlavně tanečníky, umělci, herci, pražskou smetánkou, ale i prostitutkami. V malé míře se i kouřilo opium nebo zneužíval morfin v kombinaci s heroinem. Nárůst zneužívání drog a expanze ilegálního obchodu vedlo k zřízení Ústředny pro potírání nedovoleného obchodu omamnými prostředky v Československé republice u policejního ředitelství v Praze. Ve 30. letech se v Československu objevilo zneužívání konopných látek v hlavním městě. (Nožina, 1997)

Nezákonný obchod s drogami se v Československu rozvinul v letech 1920–1925. Drogy pocházely buď to z lékáren nebo od pašeráků, kteří je dováželi z jiných států. Tento ilegální obchod se soustřeďoval hlavně do Prahy a do severních Čech, kde se drogy dovážely ze sousedního Německa. Dále to byl sever Moravy a Slezsko, které je blízko polských hranic. Dále drogy pronikaly do Československa cestami z Rakouska, Maďarska a Bulharska, které bylo střediskem výroby a exportu opiátu po celém světě ve 20. a 30. letech. V roce 1934 se začal na našem území objevovat kokain ze Švýcarska a Francie. Dalším významným dodavatelem bylo Rusko, díky tzv. „bílým Rusům, kteří do naší země emigrovali. (Nožina, 1997)

K uvolnění poptávky po drogách přispěla Druhá světová válka, při níž byly přerušeny na 6 let všechny tradiční cesty drog do Evropy. (Zeman, 2015) Za války však byli vojáci povzbuzováni metamfetaminy² a dalšími stimulanty, které přispívaly ke snížení únavy. Mnohdy se stávalo, že po válce zůstávali vojáci na těchto drogách závislí. Mnozí tak řešili psychické problémy, které si během války přivodili. Tyto drogy používala především německá nacistická armáda, která je testovala na vojácích a na lidech v koncentračních

---

² U nás nejrozšířenější, nejvíce užívaná stimulační droga, označovaná běžně jako pervitin.

táborech. Tato situace vedla k tomu, že se po válce dostalo velké nespotřebované množství stimulantů na černý trh v Německu, ze kterého se později začaly šířit po celé Evropě. (Válka na předpis, 2021)

Za jednu z významných etap zneužívání drog v Čechách se považují šedesátá léta 20. století. Toto období bylo nazýváno také jako období počátku tzv. tabletové kultury, domestikace užívání psychotropních látek ne bezvýznamnou částí populace. (Kolář, 2018) Doprava a distribuce drog byla velmi složitá, a proto k podstatnému rozšíření nedošlo.

Změna vnímání toxikologie přišla až s nástupem toxikomanické subkultury mládeže, která se v Československé socialistické republice objevila na přelomu 60. a 70 let. Poté co se mezi doprovodným jednáním toxikomanů objevilo zejména násilné chování, stranické a státní orgány zbystrily a začaly zvolna pracovat na nápravě vzniklé situace. V sedmdesátých letech 20. století však nastává další závažný problém, a to začínající výroba a šíření pervitinu na našem území, o kterém se mluví jako o českém vynálezu. V této době dochází také k výrobě drog z léků, které šly volně zakoupit v lékárnách. Jednalo se o silný opiát „braun“³. Dalším volně dostupným prostředkem byl zejména toluen, který se aplikuje inhalací těkavé látky. (Zeman, 2015)

Konečným impulz, který dotlačil politickou reprezentaci k finalizaci dlouho odkládaných opatření však přišel zvenku, v souvislosti s politickými změnami v Sovětském svazu po roce 1985. Téma toxikologie se z uzavřených expertních debat dostalo na veřejnost. Užívání drog již nebylo možné nadále vytlačovat jako jev cizí socialismu mimo tehdejší společnost a dávat to za vinu dekadentnímu západu a domácím žvlům. O toxikomanii se na samém sklonku 80. let psalo jako o jednom z problémů socialistické společnosti. Po mnoha letech bagatelizování problematiky, zodpovědné orgány přiznaly, jak nezodpovědně k problému přistupovaly. V 90. letech došlo k prudkému a nevídanému zneužívání drog po celém světě. Globalizace a volný pohyb přes hranice znamenal prudký nárůst distribuce a prodeje drog, což vedlo ke vzniku jedné z nejvýznamnějších forem organizovaného zločinu. V této době se také začaly vynalézat nové drogy. (Kolář, 2018) Česká republika postupně překonala „zaostalost“ vůči světu ve spotřebě drog v první polovině devadesátých let 20. století. Ze země tranzitní se pomalu stávala ČR zemí cílovou. (Zeman, 2015)

---

³ Braun je tradiční český opiát na bázi kodeinu.

2.4 Rozdělení nelegálních drog

Ilegální drogy se dělí podle působení na psychiku zdravého člověka do třech kategorií.

Tlumivé látky – projevují se uvolněním, zklidněním, pasivitou, zpomalením reakcí, až spánkem. Vzniká na nich poměrně rychle těžká fyzická závislost. Řadíme zde heroin, morfin a léky jako např. Hydromorfon nebo Oxykodon. (Rozdělení drog, © 2021)

Povzbuzující látky – nazývané taky stimulační látky, které povzbuzují nervovou soustavu. Po požití mizí únava, potřeba spát a jíst, zvyšuje se výkon a aktivita, navozuje pocit fyzické i duševní síly až euforie. Dlouhodobé užívání se projevuje vznikem výrazné psychické závislosti. Příkladem těchto látek je např. kokain nebo pervitin. (Rozdělení drog, © 2021)

Halucinogenní látky – zřetelně ovlivňují kvalitu vědomí, psychiku, intenzitu a hloubku prožívání. Ovlivňují smyslové vnímání, prožívání reality, i sebe sama. Po požití se objevují sluchové i zrakové halucinace. Vzniká na nich mírná psychická závislost, ale při dlouhodobém užívání se člověk vymyká běžným normám chování a mívá problém s integrací do společnosti. Do těchto látek řadíme LSD, lysohlávky a konopné drogy. (Halucinogenní látky, 2021)

Drogy dále rozlišujeme na rostlinné, syntetické nebo směsi rostlinných produktů se syntetickými. Mezi rostlinné neboli přírodní drogy řadíme např. konopné drogy nebo lysohlávky. Syntetické drogy jsou vyráběny za pomoci chemikálií (extáze, pervitin). V třetí kategorii je zastoupen např. kokain. (Type of Drugs, © 2022)

2.5 Charakteristika nejužívanějších nelegálních drog v České republice

Konopné drogy jsou řazeny mezi halucinogeny, ovšem jejich účinky se od účinků halucinogenů výrazně odlišují. U intoxikovaného dochází ke zkreslenému vnímání času a prostoru nebo ke zvýšeným změnám myšlení. Halucinace jako takové nejsou časté. Do této skupiny řadíme marihuanu, hašiš a hašišový olej, jehož účinky jsou výrazně silnější. (Informace o drogách, © 2017) Za psychoaktivní účinky je zodpovědná látka THC (tetrahydrokanabinol). Množství THC obsažené v rostlině se odlišuje podle odrůdy rostliny a způsobu pěstování. Marihuana na rozdíl od koky, která vyžaduje specifickou půdu a podnebí, roste dobře ve většině oblastí s mírným klimem. Tyto drogy se užívají kouřením nebo perorálně (součást pokrmů či nápojů). (Bergman, 2018) Jsou považovány za potencionální spouštěč duševního onemocnění jako je schizofrenie (čím více THC, tím větší

pravděpodobnost). U pravidelných uživatelů se objevuje psychická závislost. (Informace o drogách, © 2017)

Extáze se řadí do skupiny amfetaminů. Nazývá se také taneční droga, protože se díky svým účinkům dostala do obliby mezi uživateli tanečních klubů. Tato droga se pohybuje na hranici stimulačních a halucinogenních drog. (Extáze, 2021) Extáze působí především na mozkový serotonin. Její účinky se projevují zvýšením pocitového a emočního prožívání (pocitu štěstí). Dále způsobuje rozostřené vidění, nával sebevědomí, prolomení komunikačních bariér a snížení pocitu únavy. Za psychoaktivní účinky je zodpovědná látka MDMA (3,4 metylendioxyamfetamin). Nejčastěji se droga užívá perorálně, v práškové formě (při nadrcení) se droga šnupe a zřídka se může inhalovat při jejím zahřátí. Mezi hlavní biologická rizika patří přehřátí organismu v souvislosti s dehydratací, závratě, svalové křeče a vyčerpanost. (Liba, 2016) U pravidelných uživatelů vzniká psychická závislost. (Extáze, 2012)

LSD je nejrozšířenější syntetickou halucinogenní drogou. LSD proslavilo hnutí hippies, pro které představovalo symbol míru v 60. letech. Tato droga se využívala také v psychiatrii, k léčbě některých psychických onemocnění. Mnoho léčebných experimentů, za využití LSD, probíhalo v 60. a 70. letech i na území České republiky. Dá se říci, že bývalé komunistické Československo bylo velmocí ve výzkumu LSD. Účinnou látkou je Diethylamid kyseliny lysergové, která působí již v extrémně malých dávkách na serotoninové receptory v mozku. (Informace o drogách, © 2017) Intoxikace se projevuje změnou duševních pochodů, změnou vnímání času a vjemovými a zvukovými halucinacemi. Nejčastěji se užívá LSD perorálně, rozpuštěním v dutině ústní. Dále se může vstřebat přes neporušenou kůži (samolepky, tetováže) nebo pomocí injekční aplikace. Samotné předávkování LSD nebývá smrtelné. Mezi hlavní rizika patří navození nepříjemného stavu nazvaného bad trip, který je charakterizovaný nepříjemnými halucinacemi, dezorientací, paranoií, ztrátou subjektu v realitě. U pravidelných konzumentů může dojít k výrazné změně osobnosti a vzniku mírné psychické závislosti. (Liba, 2016).

Mezi **halucinogenní houby**, vyskytující se na našem území, řadíme mochromůrku červenou a lysohlávky (např. Lysohlávka kopinatá, Lysohlávka česká). Tyto houby způsobují halucinace pomocí látky zvané Psilocin a Psilocybin. (Halucinogenní drogy, © 2021) Halucinogenní houby byly díky svým účinkům používány především k rituálním obřadům různých kmenů. Mezi hlavní rizika užívání patří záměna s jinou podobnou jedovatou houbou, psychotický nebo paranoidní stav a úraz pod vlivem této drogy. Velkým rizikem je

i předávkování, jelikož každá plodnice obsahuje odlišné množství psilocybinu a pilocinu. Dále může představovat spouštěč psychotického onemocnění stejně jako konopné drogy. Tyto drogy se užívají perorálně (usušené, vyluhované) nebo kouřením. Můžou způsobit mírnou psychickou závislost. (Informace o drogách, © 2017) V legislativě České republiky držení většího než malého množství lysohlávek, již může být posouzeno ne jako přestupek, ale jako trestní čin. Za toto množství je považováno nad 40 plodnic halucinogenních hub nebo množství hub, které obsahuje 70 mg psilocybinu. (Lysohlávky, 2021)

Pervitin patří do skupiny metamfetaminů. Jedná se o syntetickou drogu řadící se mezi stimulační drogy. K jeho rozšíření došlo v průběhu 2. světové války, za níž byla podávána především německým a japonským vojákům. Tato droga byla v padesátých letech předepisována na deprese a hubnutí. Svoji oblibu našla i mezi studenty nebo atlety, kteří si ji mohli bez předpisu zakoupit jako stimulant. Od 70. let se nelegálně vyráběla v Československu, díky čemuž se začala postupně šířit a nabývat na oblibě. Stalo se tak díky vysoké dostupnosti a relativně nízké ceně. (Informace o drogách, © 2017) Evropská zpráva o drogách uvádí, že se devět z deseti výroben pervitinu objevených policisty v Evropské unii v roce 2017 nacházelo na území České republiky. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti odhaduje, že se ročně na území ČR vyrobí šest až sedm tun této drogy. Hlavní surovinou pro výrobu pervitinu je pseudoefedrin, který se nachází např. v léčích na chřipku. Výdej tohoto léčiva se od roku 2009 v České republice reguluje. (Smutný rekord. Česko je pervitinová velmoc..., 2019) Hlavním rizikem užívání pervitinu je kardiovaskulární onemocnění. Dále přispívá k poškození organismu díky pravidelně zvýšenému krevního tlaku, teplotě a vazokonstrikce (stažení cév). U uživatelů je také vyšší riziko mozkové mrtvice, častěji se vyskytující srdeční arytmie a problémy s plícemi. Pervitin se aplikuje nejčastěji šňupáním, dále injekčně, kouřením nebo orálně v podobě kapslí. Metamfetamin způsobuje psychickou závislost. (Informace o drogách, © 2017)

Kokain řadíme mezi stimulační látky. Tato droga je vedlejším produktem rostliny koka (*Erythroxylum coca*, *Erythroxylum novogranatense*). Jedná se o keř vysoký asi 1-2 m s podlouhlými, vždy zelenými listy a shluky malých bílých květů. (Liba, 2016) Z listů se vyrábí kokainová pasta, ze které se za přidání kyseliny chlorovodíkové vyrobí prášek. Tento produkt se k nám dováží, protože rostliny koky mají ideální podmínky pro růst v Jižní Americe. Kokain byl dříve používán jako lokální anestetikum, léčili se s ním např. deprese a alkoholismus. Jeho léčebné účinky doporučoval např. Sigmund Freud. V USA byl dokonce jednou z ingrediencí Coca-Coly a dalších nápojů. V České republice je kokain považován

za jednu z nejdražších drog. Kokain je kardiotoxický. Hlavním rizikem užívání jsou ischemické choroby srdeční a arterosklerózy. Dále zvyšuje riziko ischemických mozkových příhod a trombóz. Kokain se užívá hlavně šňupáním. Dále se může užívat injekčně nebo žvýkáním čerstvých kokových listů. Na této ilegální látce se rychle rozvíjí psychická závislost. (Informace o drogách, © 2017)

Heroin řadíme do skupiny opiátů neboli narkotických analgetik. Ty způsobují znecitlivění. Heroin se zprvu používal k léčení kašle, astma, onemocnění průdušek nebo průjmům, později jako analgetikum. (Liba, 2016) Tato droga se vyrábí z opia nebo z morfinu, přičemž působí silněji, rychleji a kratší dobu než morfin. Hlavní surovinou pro výrobu heroinu je mák setý, v České republice běžně pěstovaný jako zdroj potravinářského máku. Hlavním rizikem užívání je vznik rychlé a silné psychické i fyzické závislosti, která vede k negativním psycho-sociálním a následně somatickým účinkům. Jediným smyslem života konzumenta je opětovné získání drogy, co častokrát vede ke kriminalitě a násilným trestným činům. Nejčastější forma aplikace je intravenózní, přičemž tato aplikace představuje nejrychlejší způsob dosažení maximálního účinku drogy. Zřídka se droga šnupe, užívá perorálně nebo inhalací. (Liba, 2016)

Těkavé látky (inhalanty) jsou organické rozpouštědla, která představují v podstatě náhradní drogu. Tyto prostředky jsou relativně bezproblémově dostupné v obchodních sítích. Jedná se o různé rozpouštědla, ředidla, lepidla, čistící prostředky, laky, odlakovače, leštidla atd. Obsahují látky jako toluen, éter, benzen, xylen, trichloretylen, aceton, benzín, chloroform a další. Těkavé látky mají euforizační, halucinační, až anesteticko-narkotizační účinek. Chronická závislost se může vyvinout už po několika expozicích, přičemž následky na psychické i fyzické zdraví uživatele jsou příšerné. Již po krátkém užívání se objevuje zhoršení paměťové výkonnosti, apatie, nezáměr o sebe a okolí, postupné tříštění intelektu, rozpad osobnosti, pokles tělesné hmotnosti, degenerace kostní dřeně, poškození sliznice dýchacích cest a jater. Těkavé látky konzumenti inhalují přímo z transportního obalu nebo z navlhčeného kusu látky. Pro zvýšení efektu se uživatelé snaží co nejvíce uzavřít prostor inhalace, např. plastovým sáčkem, přičemž tak riskují udušením. Tyto látky jsou užívány především lidmi z chudších poměrů. (Liba, 2016)

3 PROTIDROGOVÁ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY

Protidrogová politika ČR tvoří komplexní a koordinovaný soubor opatření, která jsou zaměřena na redukci negativních společenských dopadů užívání legálních i nelegálních návykových látek a patologického hráčství. Tento soubor se skládá z preventivních, vzdělávacích, sociálních, léčebných, regulačních, kontrolních a dalších opatření, včetně opatření vymáhání práva, která se uskutečňují na místní, krajské, národní i mezinárodní úrovni.

Hlavním cílem protidrogové politiky je zajistit bezpečnost jednotlivců a společnosti před riziky, které může užívání návykových látek a problémové hráčství přinášet, a zabezpečit jednotlivce i společnost před negativními důsledky v podobě trestné činnosti spojené s distribucí a užíváním návykových látek a problémovým hráčstvím.

Protidrogová politika je tvořena čtyřmi základními pilíři, které mají nezastupitelnou a navzájem se ovlivňující a doplňující roli. Mezi tyto pilíře patří:

- Primární prevence – jedná se o aktivity, které jsou orientovány na předcházení návykového chování a rozvoje závislosti, popřípadě oddálení prvních zkušeností do vyššího věku.
- Léčba a sociální začlenění – je škála služeb léčby dostupné pro problémové a závislé uživatele návykových látek a hazardní hráče.
- Snižování rizik – jsou aktivity, které vedou ke snižování možných sociálních a zdravotních rizik a dalších důsledků v souvislosti s užíváním legálních i nelegálních drog a hazardního hraní.
- Kontrola dostupnosti – soubor legislativních opatření a činností vymáhání práva k potlačování či usměrňování dostupné nabídky návykových látek a hazardního hraní.

Opatření v uvedených oblastech (pilířích) nelze realizovat bez odpovídajících podmínek, proto protidrogová politika (strategie) staví na dalších podpůrných oblastech jako je financování, koordinace, monitoring, výzkum, evaluace a mezinárodní spolupráce, a to z důvodu absence odpovídajících podmínek, bez niž by nešly realizovat opatření uvedené v těchto pilířích (oblastech). (Protidrogová politika, ©2021)

3.1 Koordinace protidrogové politiky

Protidrogová politika ČR je realizována a koordinována na úrovni národní, i na úrovni krajské i místní. Zodpovědnost za její tvorbu a naplňování náleží vládě. Ta využívá pro koordinaci aktivit následující struktury:

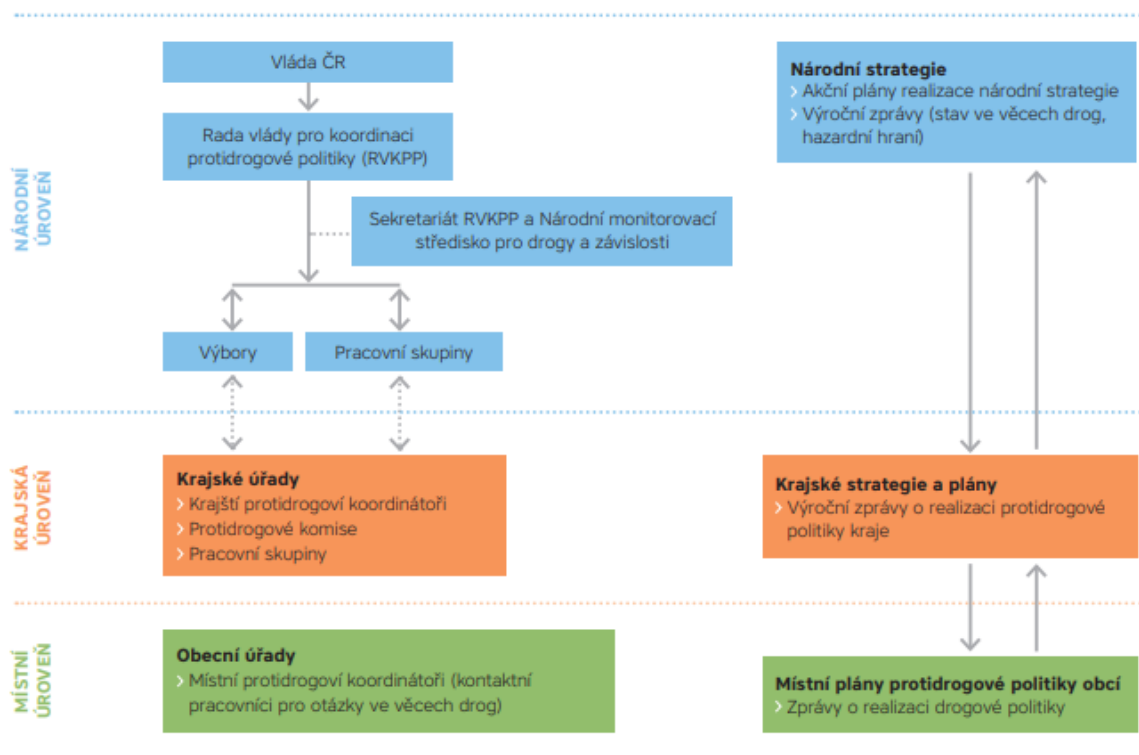
- **Radu vlády pro koordinaci protidrogové politiky** („dále jen RVKPP“), která je klíčovým koordinačním a poradním orgánem vlády pro otázky protidrogové politiky. RVKPP tvoří národní strategie protidrogové politiky, akční plány a koordinuje v nich obsaženou aktivitu na centrální i místní úrovni. (Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, ©2021) Předsedou RVKPP je předseda vlády České republiky. Roli výkonného místopředsedy zastává národní protidrogový koordinátor a ředitel sekretariátu RVKPP.
- **Sekretariát RVKPP**, jenž je zodpovědný za přípravu strategických dokumentů protidrogové politiky a pomocí něhož je uplatňovaná každodenní koordinační role RVKPP. Dále zodpovídá za financování programů protidrogové politiky v rámci dotací rozdělovaných RVKPP, zajišťuje systém certifikace odborné způsobilosti poskytovatelů drogových služeb a koordinuje mezinárodní spolupráci ČR v oblasti protidrogové politiky. Sekretariát organizačně zajišťuje také činnost výborů a odborných pracovních skupin RVKPP.
- **Výbory a pracovní skupiny RVKPP**, jejichž aktivitu koordinuje národní protidrogový koordinátor.
  - **Výbor zástupců a resortů a institucí**, kterých se drogová problematika týká. Projednávají otázky postupu a spolupráce ve veřejné správě, zejména na centrální úrovni.
  - **Výbor zástupců regionů**. Výbor je zřízen za účelem koordinace a harmonizace protidrogové politiky státu a krajů.
  - **Výbor pro poskytování účelových dotací (Dotační výbor)**, projednává žádosti o poskytnutí účelových dotací ze státního rozpočtu na programy protidrogové politiky a navrhuje RVKPP výši dotace na konkrétní projekty.
  - **Výbor pro udělování certifikací a kvalitu adiktologických služeb (Certifikační výbor)**, v rámci systému certifikace odborné způsobilosti

zařízení a programů poskytujících adiktologické odborné služby navrhuje pro RVKPP udělení, neudělení či odebrání certifikace odborné způsobilosti.

- **Poradní výbor pro sběr dat o závislostech** je zřízen pro řešení otázek monitorování situace v oblasti celého spektra závislosti a jejich důsledků. Dohlíží na aplikaci vědeckých metod při zpracování výroční zprávy o stavu ve věcech drog a dalších dílčích zpráv. Dá se říct, že dohlíží na činnost Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti.
  - **Pracovní skupina („dále jen PS“) pro problematiku nelegálních drog.** Přípravuje podklady pro jednání RVKPP v oblasti prevence, léčby, prosazování práva v oblasti nelegálních drog a koordinuje aktivity akčního plánu pro oblast nelegálních látek.
  - **PS pro problematiku hazardních her.** Dělá stejnou aktivitu jako PS pro problematiku nelegální drog, akorát v oblasti hazardního hraní.
  - **Meziresortní PS pro snížení škod působených alkoholem.** Stěžejní činností je koordinace spolupráce státních orgánů a dalších organizací při uskutečňování opatření zaměřených na snižování škod působených alkoholem.
  - **Meziresortní PS k problematice komplexní ochrany před škodami působenými tabákem.** Slouží pro koordinaci plnění závazků státu, vyplývajících z Rámcové úmluvy Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku a dalších mezinárodních smluv.
  - **Adiktologické fórum.** Jedná se o otevřenou platformu, jejímž cílem je pravidelné setkávání odborníků z oblasti adiktologie.
  - **PS pro léčebné využití psychoaktivních látek a rostlin.** Skupina se zabývá problematikou použití psychoaktivních látek a rostlin zejména v adiktologii, použití farmak a využitím léčebných účinků konopí.
  - **PS pro financování protidrogové politiky.** Přípravuje návrhy na změny systémového zajištění financování protidrogové politiky.
- **Národní strategii, akční plány realizace národní strategie a analytické výroční zprávy.**

- V samostatné působnosti krajů – síť krajských protidrogových koordinátorů, jejichž prostřednictvím je realizována protidrogová politika na národní a krajské úrovni.

Krajská i místní úroveň využívá podobné nástroje pro koordinace jako úroveň národní. Nástroji myslíme funkce krajského a místního protidrogového koordinátora, protidrogové komise, pracovní skupiny, krajské (místní) strategie a akční plány protidrogové politiky a zhodnocení situace v oblasti protidrogové politiky na krajské nebo místní úrovni formou výročních zpráv. (Protidrogová politika, ©2021)

Obrázek 1 – Koordinace protidrogové politiky na jednotlivých úrovních (Protidrogová politika, ©2021)

Zásadní změna státu přišla roku 2014, kdy vláda rozhodla, že bude protidrogová politika vlády ČR rozšířena o problematiku alkoholu, tabáku a hazardního hraní. Jedná se o zásadní změnu směrem ke koordinovanému postupu státu při prevenci a řešení negativních následků užívání návykových látek a hazardního hraní. (Protidrogová politika, ©2021)

3.1.1 Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

Je součástí odboru protidrogové politiky Úřadu vlády České republiky, který plní roli Sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Na mezinárodní úrovni je členem sítě evropských monitorovacích středisek Reitox (sloužící ke sběru dat a podávání zpráv o drogách a drogové závislosti) a spolupracuje s Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost. („dále jen EMCDDA“) Monitoruje situaci v oblasti závislostí, ověřeně, objektivně a spolehlivě informuje o závislostech v ČR. Dále se podílí na výzkumu a iniciuje výzkumnou činnost v oblastech, ve kterých působí a zveřejňuje informace ze své činnosti a koordinuje celostátní Systém včasného varování před novými psychoaktivními látkami. (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, © 2015)

Tento systém vychází z Rozhodnutí Rady 2005/387/JHA, o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových psychoaktivních látek. Systém slouží například k vyhodnocení rizik nových drog a jejich kontrole a představuje mechanismus pro rychlou výměnu informací o nových drogách na evropské a národní úrovni. Na evropské úrovni je koordinován EMCDDA a Europol. (Protidrogová politika, ©2021)

3.2 Rozpočty a financování

Politika v oblasti závislostí je financována ze dvou úrovní. Jedná se o úroveň centrální (ze státního rozpočtu) a úroveň regionální (z krajských a obecních rozpočtů). Jako účelově určené (labelled) se označují rozpočtové náklady na programy protidrogové politiky, které jsou plánované a identifikovatelné. Další přímé či nepřímé společenské výdaje spojené s užíváním návykových látek se dosud pravidelně každý rok neodhadují. Pro každoroční monitoring účelově určených výdajů na centrální úrovni slouží jako zdroje dat státní závěrečné účty resortů a informace od zástupců či kontaktních osob resortů a státních institucí. Na úrovni regionální představují zdroje dat výroční zprávy o realizaci protidrogové politiky v jednotlivých krajích. Od roku 2013 zástupci státních institucí a krajští protidrogoví koordinátoři kromě toho zasílají sekretariátu RVKPP strukturované hlášení o výdajích s podrobnějším členěním dle typu výdaje.

Náklady na politiku v oblasti závislostí jsou jako průřezový ukazatel státního rozpočtu monitorovány v rozpočtech Úřadu vlády ČR (RVKPP), ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, ministerstva obrany, ministerstva zdravotnictví a ministerstva spravedlnosti. Kromě těchto resortů se však na financování protidrogové politiky podílí další resorty z rozpočtových položek, které nejsou výlučně určeny na financování činností v oblasti

závislostí. Díky tomu ministerstvo práce a sociálních věcí z rozpočtu na sociální služby podporuje adiktologické služby, které jsou sociálními službami a jejichž cílovou skupinou jsou uživatelé návykových látek. Také ministerstvo zahraničních věcí podporuje projekty zahraniční spolupráce v oblasti závislostí i přesto, že nemá samostatnou rozpočtovou položku na protidrogovou politiku. Obdobně má Policie ČR náklady, které sice nejsou rozpočtovány zvlášť, ale které jsou ztotožňovány jako náklady v oblasti návykových látek a závislostí např. pro činnost Národní protidrogové centrály SKPV, na náklady krajských ředitelství policie v oblasti drog, dále na nákupy testů a testovacích souprav na alkohol a OPL apod. V roce 2019 dosáhly celkové výdaje Policie ČR výše 1, 159,6 mil. Kč, z toho osobní a provozní náklady na činnost Národní protidrogové centrály činily 274,9 mil. Kč. Mimo výdaje z veřejných rozpočtů jsou služby pro osoby užívající návykové látky hrazeny z veřejného zdravotního pojištění a eventuálně z evropských fondů. (Mravčík a kol., 2020)

Zdravotní pojišťovny roku 2020 vynaložily na léčbu uživatelů návykových látek 113,4 mil. Kč v ambulantní péči (z toho 4,8 mil. Kč tvořily výdaje za léčivé přípravky) a 824,6 mil. Kč v lůžkové péči (z toho 20,9 mil. Kč byly výdaje za medikamenty). Celková výška výdajů se vyšplhala až k částce 938, 0 mil. Kč, z toho 201,7 mil. Kč tvořily náklady na léčbu v oblasti návykových nemocí a 6,7 mil. Kč na léčbu v oboru adiktologie. (Chomynová a kol., 2022)

Kromě státního rozpočtu je politika v oblasti závislostí financována i z místních rozpočtů, tj. z rozpočtů krajů a obcí. (Mravčík a kol., 2020) Samosprávy financují služby pro závislé či závislostí ohrožené především díky dotacím. Je to jejich největší část výdajů, které jdou na protidrogovou politiku. Mezi veřejné zdroje, které se podílí na spolufinancování protidrogové politiky, patří také podpora z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů, zejména pak z Evropského sociálního fondu. (Černíková a kol., 2021)

Účelově určené výdaje z rozpočtů státní správy a samosprávy na integrovanou protidrogovou politiku činily roku 2020 celkem 2 297,5 mil. Kč. Ze státního rozpočtu šlo na financování protidrogové politiky 1 866,6 mil. Kč, což činí 81 % z celkového počtu výdajů. Kraje vynaložily částku 340,6 mil. Kč (15 %) a obce 90,3 mil. Kč (4 %). Výdaje byly dále rozděleny podle jednotlivých kategorií a služeb. Nejvíce financí šlo na prosazování práva (52 %), dále na harm reduction⁴ (16 %), léčbu (12 %), záchytné stanice (6 %), následnou péči (5 %), prevenci (4 %), domovy se zvláštním režimem (2 %), koordinaci, výzkum a hodnocení (1 %), ostatní nezařazené (2 %). Z hlediska služeb narůstají náklady na harm

---

⁴ Harm reduction = koncepce, programy a činnosti směřující k minimalizaci škod souvisejících s užíváním psychoaktivních látek u osob, které nejsou schopny nebo ochotny s tímto užíváním přestat.

reduction, záchytné stanice a ambulantní služby. Náklady na primární prevenci dlouhodobě přetrvávají na stejné úrovni (tvoří ji 3,6 % z celkových výdajů vynaložených na politiku v oblasti závislostí). (Aktuální situace a nový koncept zpráv, ©2015)

3.3 Strategické a další dokumenty

Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

Jedná se o klíčový dokument vlády ČR, který vyjadřuje záměry a postupy vlády při uplatňování opatření za účelem předcházení a snižování škod plynoucích z užívání návykových látek, patologického hráčství a nadprůměrné užívání nových technologií v české společnosti. Součástí tohoto dokumentu je také soubor opatření směřujících k dosažení cílů, které jsou uvedeny v jejich akčních plánech. Specifickými tématy je nadměrné užívání psychoaktivních léků, nadužívání moderních technologií a oblast konopných drog. Dokument navazuje na předchozí strategii z období 2010-2018. (Sekretariát rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2019)

Akční plán realizace Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2021

Jedná se o implementační dokument Národní strategie. Nově přibyla problematika léčivých přípravků s obsahem psychoaktivních látek, konopí, kanabinoidů a nadměrného užívání internetu a nových technologií. Plán je odezvou na aktuální situaci a přizpůsobuje svoje aktivity tak, aby jejich prostřednictvím bylo dosaženo stanovených cílů a priorit vycházejících z Národní strategie. Těmito prioritními oblastmi, v rámci, kterých jsou definované konkrétnější specifické cíle a aktivity jsou:

- posílení prevence a zvýšení informovanosti,
- zabezpečit kvalitní a dostupné sítě adiktologických služeb,
- efektivní regulace trhů s návykovými látkami a závislostními produkty,
- posílení řízení, koordinace a efektivní financování protidrogové politiky. (Akční plán realizace Národní strategie..., 2019)

Národní akční plán informačního systému v závislostech na období 2020–2022

Představuje nástroj pro plánování a rámcové hodnocení Informačního systému v závislostech („dále pak jen ISZ“). Tento plán navazuje na Národní akční plány drogového informačního systému realizovaného v minulém období 2016-2018. ISZ je komplexní systém sloužící pro monitoring situace v oblasti závislostí v ČR. Doposud byl označován jako Drogový informační systém, protože se zaměřoval pouze na okruh návykových látek a zejména na oblast nelegálních drog. Nyní se jeho zaměření rozšířilo o oblasti hazardního hraní a digitálních závislostí. Garantem tohoto plánu je Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. (Národní akční plán informačního systému v závislostech..., 2020)

Od roku 2002 každoročně zpracovává Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti Výroční zprávu o stavu ve věcech drog v ČR. Od roku 2015 k této zprávě přibyla Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR. Od roku 2021 jsou tyto výroční zprávy zpracovávány formou informačního balíčku s jednou hlavní souhrnnou zprávou a několika tematicky zaměřenými zprávami na jednotlivé oblasti závislostí. (Výroční zprávy, © 2015)

Drogové problematice je např. věnována pozornost také v rámci Koncepce rozvoje Policie České republiky do roku 2020 schválené vládou ČR v červnu 2017. Koncepce v dané oblasti vymezuje 8 cílů a 8 opatření k jejich naplnění. (Policejní prezidium ČR, 2016).

3.4 Právní rámec

Česká právní úprava zaměřena na kontrolu a regulaci nakládání s OPL a léky je obsahujícími, je zřetelně ovlivněna mezinárodními závazky vyplývajícími z mezinárodně uznávaných dokumentů. Těmito závazky rozumíme především Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 a Úmluvy o psychotropních látkách z roku 1971. (Chomynová a kol., 2022)

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

Zákon představuje základní právní rámec pro nakládání s omamnými a psychotropními látkami. Defínuje podmínky pro jakékoliv nakládání s návykovými látkami a přípravky je obsahujícími, včetně jejich dovozu, vývozu, přepravy přes naše území, skladování, dopravy a jejich likvidaci. (Česko, 1998)

Novelizace zákona v roce 2021 zavedla elektronickou preskripci, která nabyla účinnost 1. ledna 2022. Nyní je povinnost předepisovat elektronické recepty, namísto doposud

používaných receptů s modrým pruhem, díky čemuž by se měla omezit možnost falšování těchto receptů. (Chomynová a kol., 2022)

Zákon č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku⁵

Od 1. ledna 2010 nabyl v ČR účinnosti nový trestní zákoník. V novém trestním zákoníku jsou primární drogové trestní činy pozměněny v ustanoveních § 283–287. (Zeman, 2015)

Zákon č.141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Smyslem tohoto zákona je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Zákon rovněž stanoví právo a povinnost občanů napomáhat k dosažení účelu trestního řízení. (Česko, 1961)

V průběhu roku 2020 byla přijata novela trestního zákoníku i zákona č. 141/1961 Sb. trestního řádu. Především změny týkající se peněžitého trestu. (Mravčík a kol., 2020)

Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek

Nařízení vlády obsahuje seznam návykových látek. K posledním dvěma rozšířením seznamu návykových látek došlo roku 2018. Dohromady se seznam rozšířil o 82 syntetických drog. (Mravčík a kol., 2020)

Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog

V návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie („dále jen EU“), upravuje tento zákon některé povinnosti subjektů, které se zabývají nebo se hodlají zabývat činností s uvedenými látkami do třech kategorií. A to s neuvedenou látkou, látkou výchozí nebo pomocnou látkou. Dále upravuje působnost správních orgánů při výkonu státní správy, provádění kontroly dodržování povinností a správní tresty za porušení těchto povinností stanovených přímo použitelnými předpisy EU upravující prekursory drog a tímto zákonem. (Zákon č. 272/2013 Sb., 2013)

Nařízení vlády č. 196/2021 Sb., Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech, ve znění pozdějších předpisů

Toto nařízení ze dne 26. dubna 2021, nahradilo nařízení vlády z roku 2013. (Česko, 2021)

---

⁵ I tento zákon prochází v průběhu let změnami. Ústavní soud v květnu 2021 zrušil část trestního zákoníku, který se týká pěstování konopí a přechovávání marihuany. Podle verdiktu nemůže vláda stanovit, jaké konkrétní množství se považuje za „větší než malé“. Neurčitý pojem však v trestním zákoníku ponechal.

Vyhláška č. 236/2015 Sb., o stanovení podmínek pro předepisování, přípravu, distribuci, výdej a používání individuálně připravovaných léčivých přípravků s obsahem konopí pro léčebné použití

S účinností od 1. 7. 2020 byla novelizována vyhláška č. 236/2015 Sb. Novela zvýšila přípustné hodnoty obsahu delta-9-THC až na 25 % a CBD⁶ až na 23 %. (Mravčík a kol., 2020)

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

„Tento zákon upravuje opatření k ochraně před škodami působenými užíváním návykových látek a působnost správních úřadů a územních samosprávných celků při přijímání a provádění opatření podle tohoto zákona.“ (Česko, 2017)

Rovněž upravuje okruh realizace a koordinace protidrogové politiky na národní i místní úrovni. (Mravčík a kol., 2020)

Novela Evropského nařízení o prekurzorech drog č. 273/2004

Významnou legislativní změnou roku 2020 je tato novela, která se zásadně dotkla nelegálního drogového trhu, legálního i nelegálního trhu s prekurzory drog. První část rozšířila seznam látek zařazených do kategorie 1., které byly v posledních letech často zneužívány k výrobě drog a nemají žádné legální využití. Druhá část novely, s účinností od 13. ledna 2021, rozšiřuje seznam látek v kategorii 2a o červený fosfor, jenž se značně začal zneužívat pro výrobu metamfetaminu na území ČR. (Mravčík a kol., 2020)

Nařízení vlády č. 41/2014 Sb. Nařízení vlády o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou

V oblasti problematiky řízení motorových vozidel pod vlivem návykových látek nedošlo ke změně právních předpisů. I nadále platí beze změny limity vybraných OPL podle tohoto nařízení z roku 2014. Policie ČR používá v praxi pokyn obecné povahy č. 5/2019 nejvyššího státního zástupce z dubna 2019, kterým se stanoví hranice mezi přestupkem a trestným činem spočívajícím v řízení pod vlivem OPL. (Mravčík a kol., 2020)

---

⁶ CBD je nepsychoaktivní kanabinoid obsažený v rostlině konopí. Výzkumy zjistili, že tato látka má významný terapeutický potenciál.

Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech.

Tento zákon poskytuje základní legislativní rámec systémových opatření proti zneužívání psychoaktivních léků. „Zneužitím léčivých přípravků se podle § 5 odst. 11 tohoto zákona rozumí úmyslné nadměrné užívání léčivých přípravků nebo úmyslné užívání léčivých přípravků způsobem, který je v rozporu s určeným účelem použití, a to případně i po jejich dalším zpracování, doprovázené škodlivými účinky na organismus, včetně škodlivých účinků na jeho psychiku.“ (Mravčík a kol., 2021)

Dílčí závěr

Drogová kriminalita je závažnou bezpečnostní hrozbou pro stát a jeho obyvatelstvo. Kde jsou drogy, tam je i zločin. Po celém světě působí organizované zločinecké skupiny, které se dopouští závažné trestné činnosti. Výroba a distribuce drog je v České republice, pro tyto skupiny, jedna z klíčových činností a hlavní zdroj příjmů. Nelegální drogy způsobují rozpad společnosti, mají negativní vliv na člověka samého, i jeho okolí. Stát proto musí k dané problematice přistupovat zodpovědně. Musí efektivně vytvářet nástroje, postupy a opatření, které povedou k minimalizaci rizik spojených s touto trestnou činností. Prioritou je také sledovat nové trendy a navazovat blízkou spolupráci s ostatními státy, protože organizované zločinecké skupiny jsou navzájem provázané. Dále je důležité udržovat akceschopnost složek v boji proti drogové kriminalitě a nastavit českou právní úpravu tak, aby odradila společnost od páčání trestné činnosti.

4 NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA SLUŽBY KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Jedná se o specializovaný policejní útvar pověřený bojem se závažnou trestnou činností související s nedovolenou výrobou, držením a rozšiřováním drog. Již od svého vzniku v roce 1991 sleduje a analyzuje vývoj české drogové scény a na základě získaných poznatků proti drogové kriminalitě bojuje. Plní úkoly nejen v oblasti restrikce, ale rovněž v oblasti policejního vzdělávání a prevence. Současně také působí jako grant mezinárodní spolupráce v této oblasti, zejména s ohledem na mezinárodní smlouvy, jejichž signatářem je Česká republika. Od 15. ledna 2001 působí jako samostatná specializovaná jednotka služby kriminální policie, na základě rozkazu policejního prezidenta, kdy byla vyjmuta z organizační struktury Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu. (Nožina, Vaněček, 2016)

Přesně o rok později vznikly v rámci Národní protidrogové centrály („dále jen NPC“) čtyři „pobočky“ a od srpna 2002 další dvě. Se sídlem v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně a Ostravě. Díky nim je NPC v současnosti schopna monitorovat dynamiku drogové trestné činnosti v rámci celé ČR a reagovat na ni. Také centrální výkonné pracoviště NPC byla po důkladné analýze roku 2004 reorganizována. Z původních 6 operativních oddělení, primárně odpovědných za oblast trestné činnosti podle etnického původu pachatelů a sekundárně dle jednotlivých druhů OPL, byly tyto oddělení k 1.7.2004 sjednoceny do 2 oddělení s vymezením věcné příslušnosti podle základního dělení OPL (první oddělení zpracovává problematiku přírodních a polosyntetických drog a druhé oddělení problematiku syntetických drog a prekurzorů). Národní protidrogová centrála reprezentuje a zastupuje policii mimo resort, spolupracuje s Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky a dalšími ústředními orgány státní správy. (Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování, © 2021)

4.1 Domácí spolupráce

Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV PČR248 a krajské expozitury

V současné době čelí NPC společně s Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu „novým“ výzvám v oblasti kyberprostoru, jako je řešení kybernetické kriminality a narkoterorismu.

Kriminalistický ústav Praha

Je jedním z hlavních a nejbližších spolupracovníků NPC. Oddělení chemie ústavu slouží jako servisní laboratoř pro analýzu zajištěných drog z trestné činnosti a spolupracuje s Forenzní toxikologickou laboratoří 80 lékařské fakulty při analýze drog v tělních tekutinách. Současně zpracovává a posuzuje nové výrobky a postupy ilegálních výrobců drog, vypracovává nové postupy analýz OPL, plní expertizní činnost pro všechny složky zapojené do boje proti drogám.

Útvar rychlého nasazení PČR

Pomáhá NPC zejména při zadržování nebezpečných pachatelů organizované trestné činnosti a pachatelů zvláště závažných úmyslných trestných činů v souvislosti s drogami.

Útvar pro zvláštní činnosti SKPV PČR

Spolupracuje s NPC, aby mohla v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu, zákona o PČR a dalších předpisů využívat odposlech, záznamu telekomunikačního provozu, sledování osob a věcí a provádět další specializované úkony. Je jediným útvarům PČR, který je oprávněn provádět tyto úkony na celém území ČR.

Útvar speciálních činností SKPV PČR

Je profesionální servisní složkou PČR, která poskytuje své služby dvěma okruhům klientů: Zajišťuje zvláštní ochranu a pomoc osobám ohroženým v souvislosti s trestním řízením a ostatním policejním útvarům nabízí své služby v trestním řízení, a to použitím agenta, prováděním předstíraného převodu a zabezpečováním krycích dokladů. Tento útvar patří ke klíčovými partnerům NPC při skrytém prověřování a vyšetřování. Jeho příslušníci se účastnili desítek protidrogových operací, při nich nasazovali vlastní zdraví a životy.

Letecká služba PČR

NPC používá vrtulníky například při monitoringu místa zásahu, dále pozorování prováděných termokamerou a k zásahům těžko přístupným jinými dopravními prostředky.

Služba cizinecké policie PČR

NPC spolupracuje se Službou cizinecké policie zejména v souvislosti kriminality páchané cizinci.

Krajská ředitelství policie

K útvarům krajských ředitelství, s kterými NPC nejvíce spolupracuje, patří např. zásahové jednotky, pořádkové jednotky, odbory operativní dokumentace, odbory technické ochrany, odbory kriminalistické techniky a expertíz, oddělení služební kynologie a samozřejmě všichni specialisté v linii toxikologie.

4.2 Meziresortní spolupráce

Ministerstvo financí ČR – Celní protidrogová jednotka Generálního ředitelství cel

Jeden z nejdůležitějších partnerů NPC v oblasti potírání nelegálního obchodu s drogami, především v přeshraniční dimenzi. Drogy patří k nejčastějším výrobkům, u nichž dochází k porušení celních předpisů. Mezi oběma složkami probíhá pravidelná a neformální výměna informací a jsou prováděny prověrky k případům s mezinárodním dosahem. Spolupráce je dlouhodobě na vysoké úrovni.

Ministerstvo obrany ČR – Vojenská policie

První navázaná spolupráce NPC byla v roce 1994 v souvislosti s řešením podezření na organizovanou distribuci drog v jedné vojenské posádce. Od té doby začala vznikat vzájemná výměna informací k dané problematice. V současné době má NPC s Ministerstvem obrany navázanou velmi úzkou spolupráci v oblasti výcviku a kriminalisticko-technické činnosti.

Zpravodajské služby – Úřad pro zahraniční styky a informace, Bezpečnostní informační služba a Vojenské zpravodajství

Významní partneři především ve strategické oblasti. Existují zde i přímé a operativní vazby. Spolupráce je efektivní, odráží se kladně na řešení konkrétních případů, ale i v oblasti výcviku a vzdělávání.

Ministerstvo spravedlnosti ČR – Státní zastupitelství

Představuje pro NPC mimořádný význam. Bez jejich znalostí, zkušeností a schopností, odhodlání, odvahy, profesionální zainteresovanosti na vývoji případu a opodstatněné důvěry v profesionální práci policistů nelze aspirovat na úspěšný vývoj v žádné z fází trestního řízení.

Ministerstvo zdravotnictví ČR – Inspektorát omamných a psychotropních látek

Spolupráce s Inspektorátem je pro NPC významná především na úseku kontroly prekurzorů a nelegálního obchodu s léčivými.

Ministerstvo zahraničí ČR

Český konzul sehrál významnou roli v Peru, při vytvoření podmínek k získání úspěšného výsledku zahraniční služební cesty, provedené v rámci právní moci k jednomu z kokainových případů řešených NPC. České konzuláty, zejména v Latinské Americe, poskytují v oblastech své působnosti velmi užitečné informace o drogových případech souvisejících s ČR. (Nožina, Vaněček, 2016)

4.3 Mezinárodní spolupráce

Jedním z nejdůležitějších aspektů organizované drogové kriminality je její nadnárodní charakter. Účinný postup proti tomuto druhu kriminality musí být zasazen do mezinárodního kontextu. Proto spolupráce se zahraničními partnery představuje naprosto klíčovou oblast pro NPC. Brzy po vzniku Odboru drog Ústřední kriminální policie v roce 1993 bylo zahájeno cílevědomé navazování a rozvíjení kontaktů se zahraničními partnery. Tuto spolupráci rozvíjí NPC dodnes. (Nožina, Vaněček, 2016)

Je třeba zmínit, že i oblast mezinárodní spolupráce byla v roce 2020 dramaticky ovlivněna pandemií COVID-19, lépe řečeno mnoha restriktivními opatřeními zavedenými v ČR i v zahraničí, která od poloviny března roku 2020 zřetelně utlumily možnosti realizace fyzického setkávání českých a zahraničních kolegů. Roku 2020 opět probíhala velmi intenzivní výměna informací se zeměmi sousedícími s Českou republikou, především s Německem, dále s Rakouskem, Slovenskem a Polskem. Další spolupráce pokračovala v evropském prostoru, především se zeměmi, které jsou významné jako křižovatky mezinárodního obchodu s drogami, tedy se Španělskem, Nizozemskem, Izraelem a Velkou Británií. Spolupráce probíhala také se státy západního Balkánu. Jako velmi přínosná se ukázala spolupráce pomocí styčných důstojníků zahraničních bezpečnostních organizací, akreditovaných pro ČR a využívající styčných důstojníků Policie ČR působících za hranicemi našeho státu. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

Príslušníci NPC se nadále účastnili aktivit evropské policejní organizace EUROPOL, aktivně se účastnili i jednání platform EMPACT, které jsou zaměřeny na problematiku kokainu, heroinu, konopí a syntetických drog. Rovněž byli součástí probíhajících

společných vyšetřovacích týmů (JIT) pod vedením evropské agentury EUROJUST. Mimo Evropu zůstala i v roce 2020 nejvýznamnější spolupráce NPC s americkou bezpečnostní složkou zvanou DEA (Drug Enforcement Administration), česky nazvanou Agenturou pro potírání drog. Díky českým styčným důstojníkům po celém světě, získávala NPC podporu v zemích, do nichž nemá ČR informační dosah. Jedná se zejména o země Latinské Ameriky, oblasti Karibiku či Středního Východu. Kromě toho nadále probíhá projekt CO3DIL, který byl kvůli pandemii negativně ovlivněn. Tento projekt je zaměřen na prohlubování mezinárodní spolupráce v oblasti potírání ilegální výroby a distribuce metamfetaminu a obchodu s prekurzory sloužící k jeho výrobě. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

Národní ústředna interpolu Praha

Pobočka Interpolu v Praze funguje od 16. prosince 1992. Interpol v případě potřeby zprostředkovává přístup k informacím z valné většiny států světa. Jeho funkce je založena na bázi vzájemné spolupráce států, které si navzájem pomáhají při pronásledování, vyhledávání a zatýkání pachatelů trestných činů. NPC využívá určitých standardních postupů v rámci Interpolu, jako jsou situační zprávy a mezinárodní zatykače. (Interpol, 2011)

Europol

Europol představuje pro NPC komunikační kanál pro mezinárodní policejní spolupráci. NPC oceňuje především skutečnost, že v současnosti síť Europolu umožňuje navázat přímý kontakt s kolegy odpovědnými za případ v zájmové zemi, což má zásadní význam pro vyšetřované případy. Přímým kontaktem se zahraničními kolegy se urychluje vyřízení dožádání. Na druhé straně dokážou neformálně a pružně předat informaci, která se může stát základem pro budoucí vyšetřování. (Nožina, Vaněček, 2016) Europol také podporuje protidrogové razie tím, že nabízí kriminální zpravodajskou analýzu a operativní podporu orgánům činným v trestním řízení, například prostřednictvím analytického projektu Cola, týmu specialistů a analytiků Europolu zaměřeného na boj proti obchodování s kokainem. (Drug Trafficking, © 2021)

Eurojust

NPC dlouhodobě rozvíjí spolupráci s Eurojustem, zejména v oblasti žádostí o právní pomoc. Agentura usiluje o posílení přeshraniční spolupráce s cílem identifikovat celou zločineckou síť a poskytuje poradenství, jak využívat evropské soudní nástroje a vyhnout se kompetenčním sporům. Eurojust rovněž usnadňuje úsilí o odhalování a zabavování

nelegálních látek, např. v rámci společného vyšetřovacího týmu (JIT), a může vyšetřovatelům pomoci při shromažďování a výměně důležitých informací a důkazů. (Drug trafficking, © 2022)

SIRENE

NPC dlouhodobě komunikuje se SIRENE (Supplementary Information Request at the National Entry tj. Žádost o doplňující informaci k národnímu vstupu) při zpracování národních údajů vkládaných do Schengenského informačního systému a využívá pražskou kancelář SIRENE jako kontaktní místo při vzájemné komunikaci s ostatními národními kancelářemi. Se SIRENE se dostává do styku ve věcech přeshraničního sledování a rovněž tak ve věcech spojených s evropským zatýkacím rozkazem. Jedná se tak o společnou evropskou pátrací databázi, ke které se ČR připojila na popud zrušení kontrol na našich vnitřních hranicích. (Nožina, Vaněček, 2016)

Crystal

Pracovníci NPC se rozhodující měrou podílí na činnosti česko-německé pracovní skupiny „Crystal“. Skupina byla založena v roce 2000. Hlavním posláním činnosti skupiny bylo a je potlačování výroby, pašování a distribuce metamfetaminu především v krystalické podobě v česko-německém pohraničí. (Nožina, Vaněček, 2016)

STAR

Pracovní skupina „STAR“ byla založena v roce 1972. Funguje pod patronací Spolkového kriminálního úřadu Wiesbaden a Zemských kriminálních úřadů spolkových zemí Německa. Skupina je odborným grémiem kriminální policie pro potírání drogové kriminality a přispívá k řešení policejních problémů a k zdokonalení mezinárodní spolupráce. (Nožina, Vaněček, 2016)

Dílčí závěr:

NPC SKPV je jeden z výkonných útvarů PČR s celostátní působností. Je to prioritní útvar policie, který je zaměřený na problematiku drogové kriminality. Jeho cílem je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat drogovou trestnou činnost. Pro stát představuje tento útvar jakéhosi „ochránce společnosti“ před drogami. Činnost útvaru je realizována na národní i mezinárodní úrovni. Hlavním důvodem je organizovaný zločin, který má nadnárodní charakter. Jako důležitá, se ukázala vzájemná spolupráce s ostatními státy. Vznikaly různé pracovní skupiny, jako např. pracovní skupina Jihovýchod nebo Viking. Tyto skupiny

pomáhají zastavit distribuci drog do ostatních zemí a tím ulehčit práci celním a policejním orgánům ostatních zemí. (Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky, 2005)

5 PRODUKCE, EXPORT, IMPORT A DISTRIBUCE NELEGÁLNÍCH DROG

NPC každým rokem vydává výroční zprávu, která shrnuje oblast nelegálních drogových trhů v České republice, se zvláštním pozorností k výskytu nových trendů v oblasti produkce, exportu, importu i distribuci omamných a psychotropních látek. Tyto údaje jsou převzaty z Výroční zprávy k roku 2020. Další výroční zpráva bude zveřejněna v červnu roku 2022, u příležitosti Mezinárodního dne boje proti drogám.

Rok 2020 byl poznamenán pandemickými omezeními ve veřejném prostoru, které se nejvýrazněji projevíly úbytkem příležitostí k distribuci nelegálních návykových látek. Avšak aktivit mezinárodních kriminálních skupin se opatření dotkla pouze omezeně, a proto v Evropě přetrvává stav nadprodukce heroinu, kokainu a tabletovaných amfetaminů s obsahem MDMA, především v Nizozemsku a Belgii. Trendem je i kybernetická kriminalita, pomocí níž dochází k mezinárodní distribuci drog pomocí Depp nebo Dark webu, což je jakási „temná“ strana internetu. Zde probíhají transakce pomocí virtuální měny zvané Bitcoin. Lidé si tak přes internet objednávají drogy, které jsou doručeny pomocí poštovních a zásilkových služeb. Výrazně také došlo k nárůstu zneužívání psychoaktivních léčivých přípravků. V sektoru regulační legislativy je vyvíjeno úsilí k doplnění především nových psychoaktivních látek na seznamy zakázaných látek. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

Metamfetamin

Česká republika dlouhodobě vítězí v největším počtu odhalených varen metamfetaminu. Pro domácí trh je určeno 90 % malých domácích laboratoří s maximální výrobní kapacitou v řádu několika desítek gramů na jeden výrobní cyklus. Průmyslové varny s výrobní kapacitou v řádech kilogramů až desítek kilogramů, které vyváží zboží za hranice, představují pro ČR zhruba 7 % všech odhalených varen. V posledních letech dochází k přesunu velkoobjemové produkce zejména do Nizozemska a Polska. Právě z Polska dochází k dovozu prekurzorů a pomocných látek pro výrobu této drogy. Jsou hlavními dovozci pseudoefedrinu, který se využívá pro výrobu pervitinu. Nejčastějším dováženým léčivem zůstává Cirrus. Stále více rostou případy dovážených léků se vzdálenějších destinací, např. ze Španělska, Bosny a Hercegoviny, Turecka či Rumunska. Při nouzovém stavu došlo ke snížení výroby vzhledem k výpadkům zahraničních dodávek potřebných pro výrobu, což mělo na svědomí snížení dostupnosti této drogy. V oblasti vývozu pervitinu do

zahraničí byl zaznamenán v ČR pokles. Roku 2020 byl zaznamenán nárůst případů obchodovaného metamfetaminu v prostředí kyberprostoru. Mezi nejvýznamnější zdroj metamfetaminu v Evropě roku 2020 patřil metamfetamin vyrobený mexickými zločineckými skupinami, situovaných v Belgii a Nizozemsku. Dále se v Evropě obchoduje s významným množstvím pervitinu ze zemí střední Asie, nejčastěji z Afganistánu nebo Iránu. Závěrem jsou pomocí tabulek znázorněny přehledy případů vývozu metamfetaminu z ČR do Německa od roku 2014 a množství zajištěného metamfetaminu a varen od roku 2010. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

Tabulka 1 – Přehled případů vývozu metamfetaminu do Německa (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

rok	počet případů	počet obviněných	zabavené množství
2020	60	83	1662,39
2019	165	214	2312,74
2018	220	305	6223,09
2017	331	458	8334,16
2016	438	616	8264,87
2015	320	457	14561,57
2014	792	1080	15504,25

Tabulka 2 – Vývoj množství zajištěného metamfetaminu a varen (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
metamfetamin (g)	21 301	18 476	31 900	69 137	50 238	107 363	90 718	93 256	106 155	27 576	29 601
varny	307	338	235	261	272	263	261	264	240	234	160

Marihuana

Drogová kriminalita v souvislosti s konopnými látkami trvale představuje, společně s metamfetaminem, nejvyšší podíl trestných činů. V roce 2020 zahrnovala produkce konopí stejně jako v předchozích letech provozy od několika rostlin až po pěstírny s kapacitou v řádech stovek rostlin. Pořád dominuje zřizování menších pěstebních provozů, jak vnitřních, tak venkovních, v sezóně příznivých klimatických podmínek pro růst rostlin. Případy z roku 2020 znázorňují, že vypěstované konopí je i nadále organizovaně vykupováno obchodníky, kteří jej dále přepravují částečně tuzemským, ale především zahraničním odběratelům, a to zpravidla do Německa, Polska, Rakouska, Maďarska, severovýchodních států a na Slovensko. Trendem se, díky nouzovým opatřením, stal nákup marihuany prostřednictvím internetu, byť tyto tendence byly zaznamenány již v předešlých letech. V této souvislosti byl zaznamenán pokles počtu záchytů i množství zachycené drogy

v příhraničních oblastech na území Německa. Dále zpráva ukazuje, že jsou Češi dominantní ve vývozu marihuany do Polska. Tuto skutečnost potvrzují záchyty a informace polských bezpečnostních složek. Minimálně pro příhraniční oblasti Polska, jsou Češi zásadními dodavateli marihuany. Obvykle je droga prodávána v objemu až několika kilogramů. Spotřebu této drogy v ČR nadále pokrývá domácí produkce. V sektoru velkoprodukce konopných drog na území ČR jsou zapojené balkánské organizace kriminálních skupin, složených převážně z občanů Chorvatska, Černé Hory a Srbska. Finanční obohacení získané trestnou činností legalizují v zemích svého původu, kde je zainvestují do nemovitostí či provozní živnosti. Marihuana vyprodukovaná těmito skupinami je převážně určena k exportu za hranice státu. V oblasti syntetických kanabinoidů, představující náhražku marihuany, šlo v roce 2020 pozorovat klesající tendenci zneužívání na území ČR i dalších evropských států. Na našem území byla taky zaznamenána výroba konopného extraktu, tzv. Fénixových slz, z vlastních vyprodukovaných rostlin z venkovního prostředí. Vývoj zajištěného množství konopných drog a odhalených pěstíren znázorňuje tabulka, která je součástí příloh P I. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

Kokain

I rok 2020 prokazatelně ukázal pokračující nárůst nelegálního obchodu s kokainem na našem území. Nouzový stav a přijatá pandemická opatření, převážně v podobě omezení pohybu osob, letecké dopravy a uzavření hranic, měla vliv na způsob dovozu kokainu do ČR a jeho následnou distribuci. V průměru lze hovořit o vyšší kvalitě obchodované látky. Prodej kokainu představuje hlavní komoditu zločineckých skupin ze zemí Západního Balkánu, do kterých řadíme Chorvatsko, Srbsko, Slovinsko, Černou Horu, Bosnu a Hercegovinu, kde dominují občané Albánie a Srbska. Drogu pašují pomocí svých komunit a kontaktů z Jižní Ameriky do celé Evropy včetně ČR. K pašování se používá letecká, námořní a následně i pozemní cesta. V rámci kriminální skupiny dochází k propojování různých národností, k obchodování s více ilegálními komoditami i k vzájemné kooperaci s dalšími zločineckými organizacemi, včetně českých občanů. Omezení letecké dopravy přispělo roku 2020 k výraznému poklesu dovozu drogy prostřednictvím leteckých kurýrů do ČR. Díky tomu byl dovoz nahrazen pozemní cestou z Nizozemí, organizovanými zločineckými skupinami občanů české národnosti i etablovaných cizinců. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

Pokračujícím významným trendem souvisejícím s pandemickými opatřeními byl roku 2020 přesun obchodu s drogami do on-line prostředí a skrytých webů (Darknet). Díky tomuto trendu vzrostl počet zajištěných zásilek s kokainem v mezinárodní poštovní a zásilkové

přepravě směřující do ČR, či zadržovaných na našem území. Jednalo se jak o malé množství, tak o velké objemné zásilky v rozmezí několika kilogramů. Eskaluje taky počet případů, kdy zásilka této látky není určena pro vlastní spotřebu, případně pro experimentální využití, ale je cíleně nakupována za účelem dalšího prodeje. S rostoucím počtem případů se rovněž zvyšuje snaha o větší konspiraci obchodování. Zachycené zásilky kokainu v roce 2020 nejčastěji pocházely z Nizozemska a Německa. Vývoj množství zajištěného kokainu můžeme vidět v přílohách P I. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

Heroin

V oblasti heroinu se ČR řadí mezi tranzitní země, kdy se většina zásilek přepravuje přes naše území dále do Německa a z něho do západní a severní Evropy. Prodej této drogy na našem území již několik roků klesá. V pouličním prodeji je heroin stále častěji nahrazován jinými látkami s podobnými účinky, snadno dostupnými syntetickými substituty opiátů, nejčastěji léčivý s buprenofinem. Únik tohoto léčiva z lékařské preskripce většinou probíhá přes oprávněné pacienty. Heroin bývá také nahrazován fentanylem ve formě léčivých náplastí, jejichž spotřeba roste. Vzhledem k opatření v souvislosti s pandemií v roce 2020 tato praxe ještě více nabyla na významu. Trh však sanuje potřeby i těch uživatelů, kteří nebyli nikdy závislí na heroinu, ale na substitučních lécích. Heroin bývá na pouličním trhu čím dál více nahrazován metamfetaminem a marihuanou, u movitějších vrstev pak kokainem. Roku 2020 bylo v rámci pouličního prodeje heroinu, zaznamenáno zapojení se občanů Ukrajiny na dovozu heroinu do ČR z bývalých sovětských republik. Tuto informaci potvrzují data bezpečnostních složek ze Spojených států amerických, kteří zdůrazňují, že velká část produkce heroinu směřuje do Evropy přes Turkmenistán, Tádžikistán, Uzbekistán a Rusko. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

Tento obchod byl v roce 2020 nejčastěji rozšířen na území hlavního města Prahy a Středočeského, Ústeckého, Jihomoravského a Moravskoslezského kraje, nejvíce v rámci etnických podmíněných skupin. Velká města jako je Praha, Brno a Ostrava rovněž slouží jako zdroj heroinu pro koncové uživatele i pro překupníky. Stejně jako u výše zmíněných drog, byl zaznamenán zvýšený obchod této drogy v rámci Darknetu. Největším dovozcem heroinu zůstávají organizované kriminální skupiny, původem ze zemí Západního Balkánu. Tabulku s vývojem množství heroinu zadržovaného na našem území od roku 2010 do roku 2020 nalezneme v přílohách P I. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

MDMA – tablety extáze

I přes situaci s vyhlášením nouzového stavu a vládními nařízeními týkajícími se pandemie Covid-19, které přispěly v roce 2020 k uzavření některých distribučních míst či snížení poptávky po tabletách extáze v prostředí tanečních klubů, nelze hovořit o stagnujícím obchodu s touto látkou. Prodej se více stáhl z veřejného prostoru do ústraní, či do kyberprostoru. Nadále však lze potvrdit, že narůstá objem obchodů s látkou MDMA, a to jak v podobě tablet extáze, tak i v podobě prášku určeného k dalšímu zpracování. Tablety se vyrábí přímo na území České republiky. Poptávka zůstává stále vysoká i díky snadné dostupnosti v prostředí kyberprostoru, kde se s drogou obchoduje jak v malém množství, tak v objemech v řádu kilogramů. Nejčastěji pochází tato droga společně s kokainem z Belgie a Nizozemska. Pomocí Darknetu je přepravováno MDMA na naše území prostřednictvím zásilek přepravních společností. Přes tuto latentní síť nakupují především zákazníci z řad mladé generace, což do prostředí problematiky drogové kriminality přináší novou kategorii pachatelů trestné činnosti. Tito lidé vidí obchod s drogami přes internet jako bezpečný a využívají ho jako snadný přivýdělek. V roce 2020 byl také zaznamenán nárůst obchodu s MDMA v podobě krystalů. Prodejní cena tablety extáze se v ČR pohybuje v rozmezí od 150,- Kč do 250,- Kč za kus. Velkoobchodní cena jedné tablety v Nizozemí činí přibližně 15,- Kč za jeden kus. Cena krystalické MDMA se pohybuje od 300,- Kč do 500,- Kč za jeden gram. Novým trendem roku 2020 bylo zapojení zločineckých organizovaných skupin původem z Vietnamu do obchodu s touto drogou, kterou tranzitní cestou přes ČR převáželi do Vietnamu, kde vzrůstá její obliba i cena. Vývoj zajištěného množství MDMA a extáze je součástí tabulky uvedené v příloze P I. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

Zajišťování majetku pocházejícího z trestné činnosti

Poslední výroční zpráva NPC ukazuje, že došlo v roce 2020 v rámci trestních řízení vedených Národní protidrogovou centrálou služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR k zajištění majetku a finančních prostředků v celkové hodnotě 26.897.564,- Kč. Z této částky bylo zajištěno 17.266.716,- Kč ve finančních prostředcích (v hotovosti, na účtech a virtuální měně). Obnos v hotovosti činil 16.261.625,- Kč. Hodnota ve výši 10.635.939,- Kč byla zajištěna ve věcech (např. vozidla, elektronika, komponenty pěstíren, nemovitosti a další). Dále byly zajištěny narkotika v celkové hodnotě 32.050.134,- Kč.

Množství a celkovou hodnotu zajištěných drog znázorňuje tabulka. (Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování, © 2021)

Tabulka 3 – Zajištěná narkotika (Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování, © 2021)

Látka	Zajištěné množství	Hodnota	Poznámka
Konopí sušina	30 889 g	5.560.020,-Kč	180,-Kč/gram sušiny
Konopí rostliny	563 rostlin	10.134.000,-Kč	Přepočteno na sušinu (1 rostlina - 100 g sušiny)
Metamfetamin	7 012 g	8.344.280,-Kč	1.190,-Kč/gram
Kokain	1 176 g	2.352.000,-Kč	2000,-Kč / gram
Extáze	82 830 tbl	15.737.700,-Kč	190,-Kč/tbl.
Heroin	46 g	46.000,-Kč	1000,-Kč/gram
Celkové množství		32.050.134,- Kč	

Celková újma, způsobená kriminálními skupinám obchodujícím s narkotiky, byla vyčíslena na 63.480.347,- Kč. Množství zajištěných financí i OPL bylo negativně ovlivněno pandemií COVID-19. Předpokládá se, že s uvolněním restrikcí v souvislosti s pandemií bude růst statistika vykazatelných hodnot. (Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování, © 2021)

Dílčí závěr

Pro stát je důležité kontrolovat všechny cesty dovozu, ale i vývozu drog. S otevřením Schengenského prostoru se pašerákům výrazně zjednodušil způsob pašování. Buďto drogy převáží přímo lidé, nebo je posílají poštovními zásilkami. Proto je důležité se zaměřit na kontrolu obou skutečností. Právě s covidovými opatřeními stoupl počet nákupu nelegálních drog přes internet. Díky tomu eskaloval počet poštovních zásilek. Existují čtyři druhy dopravy, kterými se mohou nelegální drogy z jiných států přepravit k nám do ČR. Jedná se o silniční, železniční, leteckou, ale i vodní dopravu. V letecké dopravě je pašování drog na vzestupu. Obvykle jsou drogy přepravovány poštou, nebo je má pašerák v zavazadlech, popřípadě je převáží v trávícím traktu. Těmto osobám se říká polykači. Jsou to lidé, kteří drogu zabalenou do nepropustného materiálu spolknou. Tento druh pašování je však velice rizikový, protože se může kdykoliv obal roztrhnout a droga se dostat do krevního řečiště. Další důležitou činností odhalování drogové kriminality je vypátrávání pěstíren a varen. Je třeba se zaměřit na prostory, které odebírají velké množství energie nebo zapáchají charakteristickým zápachem z výroby a pěstování drog. K nalezení těchto objektů používá PČR nejmodernější technologie, jako je např. termovize.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 ZHODNOCENÍ DROGOVÉ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE

V této kapitole jsou informace čerpány z nejaktuálnějších dokumentů v oblasti drog. Jedná se především o Výroční zprávy ve věcech drog za rok 2019 a 2020, Zprávu o problematickém užívání psychoaktivních léků za rok 2020, Výroční zprávu Národní protidrogové centrály za rok 2020, Národní strategii prevence snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027 a nejnovější Souhrnnou zprávou o závislostech v České republice vydanou v dubnu 2022.

V kapitole je popsána situace užívání nelegálních drog a psychoaktivních léčivých přípravků obyvateli České republiky. Jsou zde vloženy statistické údaje, které nám pomohou přiblížit situaci ČR v užívání těchto drog a pomohou s komparací let předcházejících. V kapitole jsou také zmíněny počty pachatelů za drogové trestné činy a počty pachatelů přestupků za určité roky. Dále je třeba podotknout statistiky negativních aspektů drog a drogové kriminality. Jedná se o dopravní nehody pod vlivem OPL, předávkování a nepřímá drogová úmrtí, šíření infekčního onemocnění a jiné. Ke každému tématu se dozvídáme, jak stát přistupuje k prevenci a preventivním opatřením a jaké kroky k nápravě situace podniká. Závěrem každého tématu je individuální návrh na zlepšení současného stavu preventivních opatření.

6.1 Nelegální návykové látky

Míra užívání nelegálních drog v české populaci je vysoká a v mezinárodním měřítku nadprůměrná zejména u konopných drog. Od roku 2010 je v ČR dekriminlizováno držení konopných drog a pěstování rostlin konopí a hub obsahujících omamné a psychotropní látky pro vlastní potřebu v malém množství, z trestného činu na přestupek. V kategorii rizika ve spojení s užíváním konopných látek se nachází celkem 4,4 % dospělé populace (především mladých mužů) a 1,8 % řadíme do kategorie vysokého rizika. Zkušenost s užíváním drog mezi dětmi a mládeží jsou poměrně nízké s výjimkou konopných látek, v níž ČR spadá k zemím s nejvyšší mírou uživatelů mezi dětmi a mládeží. Je zde však existence skupin dětí a mládeže s vyšším rizikem užívání drog. Jedná se především o děti a mládež ze sociálně vyloučených lokalit, kdy jsou rodiče uživatelé drog a toto chování přenáší na své děti. Mluvíme tak o transgeneračním užívání drog. (Akční plán realizace Národní strategie..., 2019)

Nejčastěji se mezi dětmi a mládeží v České republice roku 2019 užívaly tyto nelegální drogy: Konopné látky (28,4 %), extáze (3,6 %), LSD nebo jiné halucinogeny (3,5 %),

halucinogenní houby (2,5 %), pervitin (1,5 %), kokain (1,6 %), heroin nebo jiné opiáty (1 %) a těkavé látky 4,9 %.

Studie realizované v roce 2019 potvrdily, že nejčastěji užitou nelegální drogou mezi dospělou populací byly v ČR konopné látky, které někdy v životě vyzkoušelo 26-39 % osob. Zkušenosti s ostatními drogami jsou mnohem méně časté - extázi někdy v životě užilo cca 6 % osob, halucinogenní houby 4-6 % osob a ostatní nelegální drogy 2-3 % dospělých osob.

Studie realizované o rok později potvrzují fakt, že je stále na prvním místě užívání konopných látek. Zkušenost s touto drogou má přibližně čtvrtina, až třetina dospělé populace. Aktuální užívání potvrdilo 8-10 % dospělých osob, což činí přibližně 800-900 tisíc osob. Převaha uživatelů této drogy je vyšší u mužů a v mladší věkové generaci. Hodně lidí užívalo konopí taky z důvodu samoléčby v roce 2020 přibližně 5-10 % dospělé populace, což činí odhadem 400-900 tisíc lidí. V rizikové skupině nadužívání konopí se nachází odhadem 400 tisíc osob, z toho polovina je ve vysokém riziku nadužívání. Statistiky odhadují, že denních uživatelů této drogy je 30 tisíc. (Chomynová a kol., 2022)

U ostatních ilegálních drog jsou uživatelé zastoupeni v mnohem menší míře. Zážitek s extází mělo 5-7 % dospělých, s halucinogeny 4-6 % a s pervitinem obdobně jako s kokainem 2-4 % dospělých osob. (Chomynová a kol., 2022)

V roce 2020 bylo u populace v ČR odhadnuto⁷ 44 tisíc problémových narkomanů opiodů a metamfetaminu. Nejčastěji se rizikově užíval pervitin (33 tisíc) a opiodi (11 tisíc). Studie za posledních 10 let odhalila, že se počet těchto problémových uživatelů zvýšil asi o čtvrtinu. (Chomynová a kol., 2022) V mezinárodním kontextu je ČR charakteristická problémovým užíváním pervitinu. Problémové užívání pervitinu je v ČR na úrovni evropského průměru, ale míra injekčního užívání těchto drog převyšuje evropský průměr. Odhadem bylo roku 2020 v České republice 42 tisíc injekčních uživatelů. (Akční plán realizace Národní strategie..., 2019)

Ročně je v ČR zadrženo celkem 3,3–3,9 tis. osob v souvislosti s drogovými trestnými činy nedovolené výroby a nakládání s omamnými látkami. Z toho nejvíce cca 1,6 tis. osob v souvislosti s pervitinem. Za rok 2020 bylo policií za drogové trestné činy („dále jen DTČ“)

---

⁷ Analýza odpadních vod se využívá při odhadování spotřeby drog v různých městech. Na základě měření hladin drog a jejich metabolitů vylučovaných v moči pak vědci odhadují množství drog konzumovaných v dané komunitě.

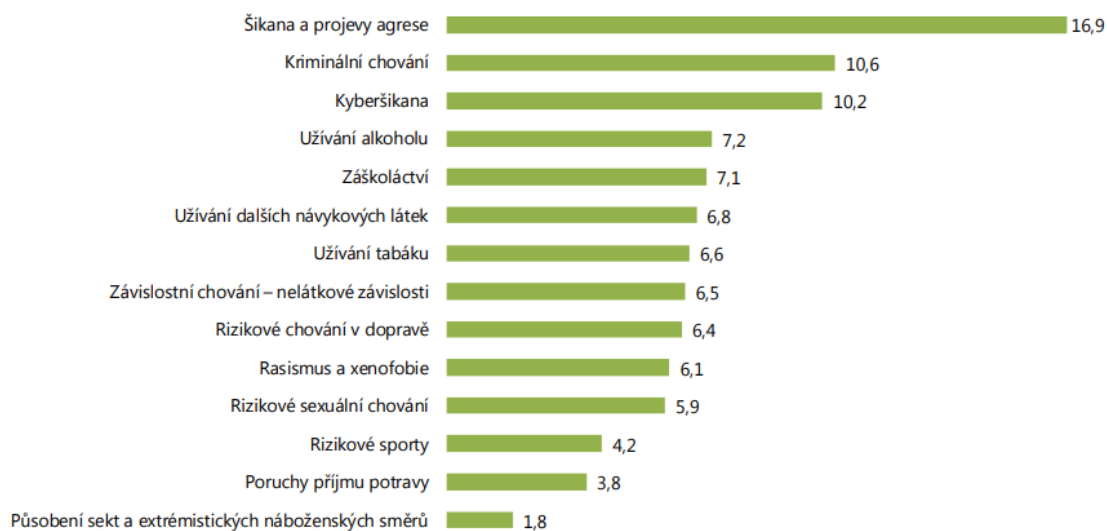
zadrženo dohromady 3,3 tis. osob. Počet zadržených osob od roku 2016 k roku 2020 za DTČ jsou znázorněny níže v přílohách P II. (Mravčík a kol., 2021)

Za rok 2020 bylo evidováno 4 951 pachatelů drogových přestupků. Jedná se tak o nejmenší počet pachatelů, zaznamenaného od roku 2016. V předešlém roce bylo o 1 432 přestupků více. Ke snížení počtu přestupků přispěla řada omezení v souvislosti s celosvětovou pandemií COVID-19. Počet zajištěných pachatelů za rok 2016-2020 za DTČ jsou součástí přílohách P II. (Mravčík a kol., 2021)

Prevence – Práce s mládeží ve školách

Hlavním prioritou prevence užívání drog je práce s dětmi a mládeží. Už od školy by měli mít děti základní přehled o drogách a jejich negativních aspektech. Prevence tohoto rizikového chování mezi dětmi a mládeží je na národní úrovni koordinována Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy. Na úrovni krajů fungují krajsí školní koordinátoři prevence a na úrovni okresů to jsou metodici prevence pedagogicko-psychologických poraden. Za hlavní dokument prevence v této oblasti je považovaná Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027, která byla schválena dne 8. března 2019 společně s Akčním plánem realizace národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže. (Strategie a koncepce MŠMT, © 2022) V základních školách a školských zařízeních již existuje minimální preventivní program, který každoročně vypracovává školní metodik prevence ve spolupráci s vedením školy a dalšími pedagogiky. Bohužel počet hodin tohoto programu není stanoven a o míře realizace, druhu a kvalitě těchto programů nejsou úplné informace. Z analýzy SEPA (Systému evidence preventivních aktivit) z roku 2019 vychází, že nejvíce času tohoto programu bylo věnováno prevenci šikany (47 hodin). Tématu užívání návykových látek bylo věnováno zhruba 21,2 hodin.

Porovnání uskutečněných preventivních programů na základních a středních školách podle zaměření ukazuje obrázek. Jedná se o údaje k 14. 8. 2020. (Mravčík a kol., 2020)

Obrázek 2 – Zaměření preventivních programů podle typů témat ve školním roce 2019/2020 v procentech. (Mravčík a kol., 2020)

Nejčastěji se tomuto tématu věnovali žáci 8. ročníku základních škol („dále jen ZŠ“), a to 7,7 hodin. Nejběžnějšími formami programu byla skupinová diskuse (24,1 %) a přednáška (22,7 %). Z dotazníku, kterou zpracovávala slečna Smetanová k bakalářské práci roku 2019 vyplynulo, že studenti považovali za nejefektivnější formu programu samotnou návštěvu kontaktního centra, ale také diskusi s bývalými uživateli drog, nebo případně film a dokument o drogách. (Mravčík a kol., 2020)

V roce 2020 ovlivnila výuku pandemie COVID-19. Díky ní probíhala výuka z velké části distanční formou a vstup externích lektorů do škol byl omezen. Primární prevence poskytovatelů certifikovaných programů tak byla přesunuta do online prostředí. (Chomynová a kol., 2022)

V oblasti prevence nelegálních drog jsou realizovány také preventivní kampaně a projekty. V roce 2019 se např. uskutečnil 17. ročník akce Cyklo-běh za ČR bez drog a v roce 2021 Antifetfest aneb Jde to i jinak! Jedná se o festival amatérských filmů s tematikou rizikového chování, určenou dětem a mládeži ze školských zařízení a nízkoprahových klubů pro děti a mládež, s registrovanou ochrannou známkou. Dále se pak např. konal projekt Revolution Train. Tento vlak zaměřený na téma drogové závislosti projel roku 2019 čtyřiceti sedmi městy v ČR a zúčastnilo se ho 23 459 osob, z toho 16 197 žáků ZŠ a středních škol („dále

pak jen SŠ“). (Mravčík a kol., 2020) Odborná společnost pro prevenci rizikového chování však roku 2020 vydala společné stanovisko k zrušení tohoto projektu. Cituji část textu: „*Jsmo znepokojeni aktivitami projektu Revolution train, který je v současnosti nejvýraznějším příkladem málo účinných nebo dokonce potenciálně škodlivých nástrojů v oblasti primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v ČR. Podle společnosti nesplňuje projekt v mnoha svých parametrech mezinárodně uznávané standardy kvality prevence Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost, ani Mezinárodní standardy prevence Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu.* (Vydání společného stanoviska odborných společností k projektu Revolution train, 2020, str.1)

Návrh na zlepšení stávajícího stavu

Navrhuji věnovat více času drogám a drogovým závislostem v preventivních programech školy, a to formou která bude žáky ZŠ a SŠ bavit. Jako vhodná forma se osvědčila návštěva adiktologických služeb nebo beseda s drogově závislými osobami. Žáci tak uvidí na vlastní pohled, co s lidmi dokážou drogy udělat a vyslechnou si příběhy lidí, kteří tuto zkušenost zažili. Dále by se ve školách mohli přehrávat v rámci prevence filmy, jako jsou: My děti ze stanice zoo, Requiem za sen, Rváčův deník atd. Důležitá je taky realizace preventivních programů. Ta by měla být prováděna kvalifikovanými odborníky, i když často převládá názor, že drogové prevenci rozumí každý. Další podmínkou, aby byl program účinný, je zacílení se na konkrétní věkové a sociální skupiny a přizpůsobit program jim samotným.

Navrhuji také pořádat preventivní kampaně a projekty, které mladší generace zaujmou. Tyto projekty by neměly být příliš finančně nákladné v poměru cena-výkon, přičemž by se mohlo dosáhnout stejného nebo většího efektu jinými projekty. Naopak je potřeba se vyvarovat projektům, které naopak mohou děti poškozovat a nabádat k užívání drog. Projekty by např. neměly být až moc odstrašující, ale měly by využívat principu pozitivní alternativy. Osvědčily se např. programy se zaměřením na rozvoj a posílení sociálních dovedností dítěte.

Prevence selektivní a indikovaná

Dále jsou realizované selektivní, respektive indikované preventivní programy, které jsou určeny pro skupiny osob, respektive jednotlivce, u nichž jsou zvýšeny rizikové faktory chování. Jedná se teda o osoby, které jsou ohroženější než jiné skupiny populace či jednotlivci, případně se u nich již projevilo rizikové chování. Tyto programy realizují pedagogicko-psychologické poradny („dále jen PPP), poradny pro dítě a rodinu,

diagnostické ústavy, výchovné ústavy, střediska výchovné péče („dále jen SVP“) a nestátní neziskové organizace. V roce 2019 působilo v ČR celkem 47 PPP a 43 SVP.

Kraj	Počet PPP	Počet SVP
Praha	10	6
Středočeský	9	3
Jihočeský	1	3
Plzeňský	2	2
Karlovarský	1	1
Ústecký	1	4
Liberecký	4	1
Královéhradecký	1	4
Pardubický	2	3
Vysočina	1	1
Jihomoravský	7	3
Olomoucký	1	0
Zlínský	1	6
Moravskoslezský	6	6
Celkem ČR	47	43

Obrázek 3 – Pedagogicko-psychologické poradny a střediska výchovné péč v jednotlivých krajích k 13. 8. 2020 (Mravčík a kol., 2020)

Návrh na zlepšení stávajícího stavu

Vytvářet projekty, které budou sloužit jako podpora profesionalizace výkonu sociální práce v ČR a pozitivní propagace. Jako takový slouží např. projekt s názvem Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II. Tento projekt publikoval Sešit sociální práce na téma Sociální práce a drogová problematika dětí a mladistvých. Aktivita se zaměřuje na zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků. Publikace obsahuje témata aktuálních trendů v primární prevenci, užívání drog dětmi a mladistvými v kontextu práce Orgánu sociálně-právní ochrany dětí („dále jen OSPOD“) a další. (Pernicová a kol., 2020)

I v rámci krajů, by mohla být vytvářena podobná metodika zabývající se užíváním návykových látek. Tato metodika byla např. představena roku 2018 v Královéhradeckém kraji. Jednalo se o metodiku pro sociální pracovníky a pracovníky OSPOD zaměřenou na práci s rodinou v oblasti užívání návykových látek. (OSPOD a návykové látky, 2018)

Enviromentální prevence – preventivní působení prostředí

Touto prevencí je myšleno příznivé nastavení faktorů prostředí, s cílem omezit míru užívání návykových látek a jejich důsledků. Jedná se především o zákonnou regulaci časové, místní a finanční dostupnosti, obecně závazné vyhlášky (místní pravidla), školní řády (pravidla ve školách) a regulaci reklamy a marketingu. Zde se jedná spíše o alkohol a tabák.

Avšak u páchané trestní činnosti v souvislosti s ilegálními drogami je potřeba nastavit právní rámec tak, aby výše trestních sazeb, peněžité a jiné tresty odradily pachatele od páchaní této DTČ. Tresty mají preventivní i represivní charakter. Výšky trestních sazeb za DTČ a další tresty se mohou u každého státu výrazně lišit. Rozdíl ve výši trestů můžeme vidět např. na Slovensku, v souvislosti s konopnými drogami, kde trestání sazby patří mezi nejpřísnější v Evropě. Slovenské zákony nerozlišují mezi jednotlivými drogami jako zákony české, tzn. Slovensko nerozlišuje nebezpečnost přechovávané nebo distribuované drogy. De facto je tedy jedno, zda má u sebe osoba marihuanu nebo heroin. Dále na Slovensku neexistuje samostatný trestný čin v podobě pěstování rostliny obsahující OPL. Podle § 171 trestného zákona na Slovensku bude ten, kdo přechovává OPL pro vlastní potřebu, potrestán odnětím svobody až na tři léta. V ČR je za srovnatelné jednání (§ 284) stanoven trest odnětí svobody až na jeden rok u konopných drog nebo až na dva roky u drog ostatních. Rozdíly můžeme pozorovat také v seznamu zakázaných látek. Na Slovensku bylo např. do 18. března 2021 na seznamu zakázaných psychotropní substancí látka zvaná CBD. (Zákon o pěstování konopí, 2021)

Dalším preventivním působením prostředí mohou být preventivní reklamy v televizi, na internetu nebo před začátkem filmu v kině.

Návrh na zlepšení stávajícího stavu:

Současná legislativa v páchaní DTČ je správně nastavena. Zvolená vláda v čele s Petrem Fialou a jako garantem stranou Pirátů, dokonce přemýšleli o snížení trestů za DTČ v souvislosti s konopnými drogami. Snížení trestů by však nemělo dobrý vliv na společnost, a především na mládež.

Návrhem by bylo zařazení alternativní formy trestání pachatelů méně závažných trestných činů spojených s nedovoleným nakládáním s OPL.

V současné době chybí reklamy o prevenci užívání drog na internetu. Např. na největším internetovém serveru pro sdílení souborů, kterým je Youtube. Tento server má velký dosah a dá se říct, že je používán skoro všemi věkovými skupinami.

6.2 Psychoaktivní léčivé přípravky

První souhrnná zpráva o problematickém užívání psychoaktivních léků a jeho zdravotních a sociálních dopadech v ČR z roku 2021 udává, že nejvíce zneužívanými psychoaktivní léky v ČR jsou benzodiazepiny, hlavně anxiolytikum alprazolam a Z-hypnotikum zolpidem (Konečný, 2017). Dále jsou to léčiva obsahující pseudoefedrin, z kterých se nelegálně vyrábí nejvíce užívaná stimulační droga v ČR zvaná pervitin. Zneužívání psychoaktivních léků s povzbuzujícími účinky se v ČR téměř nevyskytuje, s výjimkou ojedinělých případů souvisejících s fenterminem a metylfenidátem. Z opioidních léků je hlavně zneužíván substituční preparát buprenorfin, který se stal pro problémové a injekční uživatele opioidů v ČR užívanějším než heroin. V posledních přibližně 10 letech roste v ČR tendence problémového zneužívání opioidních analgetik, jako je fentanyl, kodein, dihydrokodein, hydromorfon nebo oxycodon (Mravčík a kol., 2020). Ze statistik z roku 2020 vyplývá, že dostupnost psychoaktivních přípravků v ČR pro léčbu, ale také pro jejich problematické užívání, je na vysoké úrovni. Specifický problém představuje zneužívání psychoaktivních léků mezi vězni, u kterých se za poslední dobu objevuje zneužívání opioidu tramadol nebo pregabalínu, který se používá jako antiepileptikum, analgetikum a anxiolytikum. (Mravčík a kol., 2021)

Podle statistik je v České republice odhadovaná distribuce benzodiazepinů na 45 miliónech doporučených denních dávek za jeden rok. To činí 4,2denní dávky benzodiazepinů na jednoho obyvatele. V roce 2020 bylo nejvíce distribuovanými benzodiazepiny: alprazolam, diazepam a klonazepam. Dále bylo distribuováno přes 80 milionů dávek sedativ ze skupiny Z-léků, co činí 7,5denní dávky na jednoho obyvatele ČR. Podle statistiky distribuovaného množství léčiv v ČR dlouhodobě klesá distribuce benzodiazepinů a barbiturátů. Naopak počet sedativ ze skupiny Z-léků dlouhodobě přibývá. Od roku 2014 do roku 2020 se množství zdvojnásobilo, a u opioidních analgetik se během 15 let skoro ztrojnásobilo. Prudce narůstá taktéž poptávka po antiepileptikách a sedativách pregabalínu. (Chomynová a kol., 2022)

Podle statistik v užívání léků dětmi a mládeží je ČR ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi nadprůměrná. V Česku se mezi dětmi a mládeží berou hlavně léky proti bolesti, za účelem dostat se do nálady, mnohdy v kombinaci s alkoholem. Zneužívání těchto léků uvádí více než 14 % 16letých osob, přičemž 5 % zneužívá léky opakovaně. Zkušenost s užitím léků u věková kategorie mezi 11–15 lety činí 10 %. Užívání psychoaktivních léčivých

přípravků zneužívají spíše dívky. U dospělé populace vykazuje problémové užívání⁸ psychoaktivních léků odhadem 15% populace. (Chomynová, Mravčík, 2021)

Při zobecnění na celou populaci v našem státě, ve věku 15 a více let, vykazují známky problémového užívání psychoaktivních léků přibližně 1,25–1,45 milionů osob (900 tisíc jsou ženy). Odhadem jsou problémově užívány sedativa a hypnotika 1,1 mil. osob a opioidní analgetika 550 tis. osobami. Odhad byl proveden na základě dat o distribuci psychoaktivních léčivých přípravků do lékáren v roce 2016. (Konečný, 2017)

Ročně se hlásí okolo čtyřiceti případů úmrtí v souvislosti s předávkováním psychoaktivními léky a eviduje se 150–200 případů hospitalizací, díky úrazu pod vlivem léků (činí cca 1 % ze všech úrazů v ČR). (Chomynová a kol., 2022)

Původcem zneužívaných psychoaktivních léků je zejména oficiální zdravotní systém. Lidé zneužívající léky je získávají především od svých praktických lékařů, ale také od lékařů jiných odborností. Nebezpečný je zvláště doctor-shopping, což je praktika získávání nadměrného množství léku, na základě receptů od jednoho či více lékařů, a to jak mezi lidmi se závislostí na psychoaktivních lécích vyvolanou nevhodně předepsanou léčbou (tzv. iatrogeně vyvolaná závislost), tak mezi lidmi problémově užívajícími nelegální drogy. (Malinovská a Mravčík, 2018; Mravčík a kol., 2018a; Ortová, 2019)

Pokud není možné získat psychoaktivní léky z legálního (medicínského) zdroje, jsou léky získávány ze zdrojů ilegálních. Těmi se zpravidla rozumí:

- od rodin, od známých, především těch pracujících ve zdravotním sektoru, od pacientů léčených těmito léky apod., (Mravčík a kol., 2014)
- obchodováním na internetu, (Ortová, 2019)
- na pouličním ilegálním trhu, spolu s dalšími drogami. (Mravčík a kol., 2014, Mravčík a kol., 2018a)

Specifickým způsobem získávání těchto léků je padělání lékařských předpisů nebo získávání léků ze zdravotnického nebo domovního odpadu (Mravčík a kol., 2014).

Za drogové trestné činy v souvislosti s nedovolenou výrobou a nakládáním s omamnými a psychotropními léky bylo v roce 2020 zadrženo 174 osob, což činí podíl 5,3 % z celkové drogové trestné činnosti. Podíl této trestné činnosti tak zůstává za posledních pět let na

---

⁸ Problémové užívání (tzn. užívali léky delší dobu než 6 týdnů, měli pocit, že v posledních 12 měsících užívali léky ve větším množství nebo léky získali jinak než lékařským předpisem)

průměru 5 %. Nejčastěji bylo trestní řízení zahájeno proti pachatelům trestných činů v souvislosti s nedovolenou výrobou a jiného nakládání s psychoaktivními léčivými přípravky (82 %) nebo výroby či držení předmětu k nedovolené výrobě (10 %). (Mravčík a kol., 2021)

Pokud jde o zastoupení jednotlivých skupin psychoaktivních léků, nejvyšší podíl výhledově představují osoby zadržené pro trestný čin v souvislosti s opioidy (82 osob) a stimulancií (64 osob), dále pak v spojitosti s benzodiazepiny (22 osob) a hypnotiky (5 osob). V kategorii ostatní psychoaktivní léky byla zadržena jedna osoba. Ze statistiky dále vyplývá, že drogová kriminalita v souvislosti s psychoaktivními léky je druhá nejmenší od roku 2016. Pouze v roce 2018 bylo zaznamenáno o 5 případů méně. Naopak v roce 2019 bylo odhaleno o 8 případů více než v roce 2020. Počet zadržených osob pro trestní činy § 283 a § 286 v letech 2016–2020 nalezneme v přílohách P II. Pachatelé jsou dále rozdělení podle jednotlivých skupin léků, za které byli zadrženi. (Mravčík a kol., 2021)

Za rok 2020 bylo evidováno 25 pachatelů přestupků v souvislosti s neoprávněným držením psychoaktivních léků v malém množství pro vlastní potřebu, což představuje 0,5 % podílu z celkového počtu pachatelů drogových přestupků. Od roku 2016 je tak hlášen nejmenší počet případů pachatelů přestupků v souvislosti s psychoaktivními léky. Pokud se jedná o zastoupení jednotlivých skupin léků, největší podíl z dlouhodobého hlediska sehrávají osoby řešené pro přestupek ve spojení s opioidy a benzodiazepiny. Za rok 2020 bylo z celkového počtu 25 osob, řešeno 24 osob kvůli opiodům a 1 osoba za benzodiazepiny. (Mravčík a kol., 2021)

Prevence proti psychoaktivním léčivým přípravkům

Na téma psychoaktivní léky byla v říjnu 2020 realizovaná konference Úřadem vlády. Prioritou bylo uvedení do reality jejich nadužívání a zneužívání v České republice. Konferenci přednášeli odborníci z řad lékařů, lékárníků, vědců a zástupců významných partnerských institucí. Problematice zneužívání psychoaktivních léků se dále věnoval v říjnu 2020 Zdravotnický deník v článku Zneužívání psychoaktivních léků, jako dosud přehlížený problém. Z článku vyplývá, že typickými závislými jsou starší ženy a upozornil, že zneužívání má být hlášeno jako nežádoucí účinek Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv. V listopadu 2020 vydal Zdravotní deník další článek, nazvaný: Při boji se zneužíváním psychoaktivních léků je potřeba edukace lékařů i pacientů. Článek upozorňuje na nástroje, které mohou při odhalování problému pomoci, např. eRecept, registr léků s omezením a

lékový záznam, který mohou využívat lékaři i lékárníci jako nový nástroj. (Mravčík a kol., 2021)

Jako základní opatření proti zneužívání léčiv slouží výdej na lékařský předpis⁹, eventuálně výdej na lékařský předpis nebo bez lékařského předpisu s omezením podle § 39 zákona o léčivech. Zařazení léčiv do náležité kategorie stanovuje při registračním řízení Státní ústav pro kontrolu léčiv podle jednotlivých kritérií, jako je např. jestli obsahuje přípravek látku klasifikovanou jako omamnou nebo psychotropní nebo prekursor v množství, které neumožňuje výdej bez lékařského předpisu atd. V této kategorii, u níž je však povinnost vést záznam o výdeji v Registru léčivých přípravků s omezením, bylo jen 6 přípravků (z toho 5 přípravků obsahujících pseudoefedrin a konopí pro léčebné využití), ale žádný přípravek ze skupin sedativ, hypnotik, anxiolytik nebo opioidů. (Mravčík a kol., 2021)

Podle systematického přehledu intervencí, regulujících preskripci a zaměřených na vzdělávání lékařů směrem ke snížení nadměrného předepisování sedativ a hypnotik, se redukce preskripce a zpřísnění pravidel pro užívání sedativ a hypnotik ukázalo jako efektivní, ale vedlo k přechodu na jiné zdroje těchto léčiv. Jako nejúčinnější se ukázaly kombinované programy, které zahrnovaly nejrůznější usměrňovací a vzdělávací intervence. Jednalo se o e-maily nebo dopisy lékařům, automatická počítačová upozornění, schůzky, audity a mediální kampaně. Nevýhodou programů, monitorujících předepisování léčiv, byl konflikt s klinickými doporučeními pro léčbu bolesti. Programy snižovaly množství předepsaných lékařských předpisů a také vedly k poklesu dostupnosti analgetik pro pacienty, kteří je potřebovali. Jako další účinná metoda prevence se ukázala krátká intervence s pacienty, kterou prováděli praktičtí a další lékaři. Intervence byla hlavně zaměřena na postupné snižování dávky, až přerušování užívání benzodiazepinů. Dále byly např. používány brožury pro pacienty. (Mravčík a kol., 2021)

Roku 2021 vydalo Národní monitorovací středisko publikaci: Doporučení k užívání a snižování míry zneužívání benzodiazepinů a dalších hypnotik a anxiolytik. V minulých letech se také konaly mediální a informační kampaně. Roku 2012 uskutečnila Česká lékárnická komora kampaň, zaměřenou na řízení pod vlivem psychoaktivních léků. Lékaři lepili na obaly léků s psychoaktivními účinky nálepkou, která měla na tuto skutečnost upozornit. Podobná kampaň proběhla roku 2015 na Břeclavsku, která byla organizovaná

---

⁹ Elektronické recepty byly jako povinné zavedeny od roku 2018. Účelem elektronického receptu ve vztahu k pacientovi je zjednodušení vydávání receptů, i kontrola, zda je lék pacientovi správně předepsán, či nedostává větší množství, než je povoleno.

PČR ve spolupráci s Nemocnicí Břeclav, s názvem Pozor na léky za volantem! Ve stejném roce proběhla kampaň zaměřená na skladování, užívání, a hlavně likvidaci nepoužitých léčiv s názvem Léky do koše nepatří. (Mravčík a kol., 2021)

Nejnovějším opatřením proti nadužívání psychoaktivních léčivých přípravků je novelizace zákona o nových látkách z roku 2021, která zavedla povinnost předepisujícího lékaře informovat pacienta o tom, že je mu předepisován vysoce návykový léčivý přípravek. (Chomynová a kol., 2022)

Návrhy na zlepšení stávajícího stavu

Nadužívání psychoaktivních léků je také řešeno v rámci školské prevence závislostí, ale pouze okrajově. Návrhem by mělo být zvýšení povědomí dětí a mládeže o rizicích, které přináší psychoaktivní léky s jejich nadměrným užíváním.

Dále je míra prováděných krátkých intervencí v ČR relativně malá, i když ji zákon ukládá povinnou, pro všechny zdravotnické pracovníky. Doporučené postupy odborných společností v ČR řeší problematiku prevence zneužívání a vzniku závislosti při léčbě psychoaktivními léky poměrně okrajově. Možným východiskem by bylo se na tyto oblasti zaměřit a posílit je.

Návrhem je také zavedení pravidelné vzdělávání lékařů, s cílem dosáhnout odpovídající preskripce (např. předepisování menšího balení). Zavést varování formou ilustrace na obalech léčiv s psychoaktivním účinkem, především u léků s vysokým rizikem vzniku závislosti. Dále je potřeba se zaměřit na potírání ilegálního prodeje psychoaktivních léčiv, především na internetu.

Posledním návrhem na zlepšení současné situace by mělo být vytvoření nových mediálních a informačních kampaní, s cílem zvýšit povědomí o nebezpečnosti nadužívání psychoaktivních léčiv.

6.3 Negativní aspekty drog a drogové kriminality

Dopravní nehody pod vlivem OPL

V roce 2020 bylo podle statistiky dopravních nehod v ČR evidováno 94 794 dopravních nehod, z toho bylo ve 261 případech potvrzeno u viníka nehody požití nelegálních drog a v 55 případech byla u řidiče zjištěna přítomnost alkoholu a drog současně. Při těchto nehodách bylo usmrceno 12 osob. Vliv nealkoholových drog na dopravní nehodovost byl přibližně stejný jako v roce předchozím. (Dopravní nehody v ČR, ©2022, Statistika nehodovosti, © 2021)

V roce 2021 bylo evidováno 99 332 dopravních nehod šetřených policií. (Dopravní nehody v ČR, ©2022) Vedle alkoholu jsou stále častěji na vině také řidiči pod vlivem drog. Za rok 2021 bylo evidováno 319 dopravních nehod s pozitivním výsledkem na nealkoholové drogy, což činí nárůst 58 případů k předchozímu roku. V 84 případech byla u řidiče zjištěna přítomnost alkoholu a drog společně. Celkem bylo při těchto nehodách usmrceno 8 osob. Podle Portálu nehod se nejvíce nehod pod vlivem omamných látek stává na křižovatkách velkých měst, především v Praze, Plzni a Ostravě. Viníků dopravních nehod pod vlivem OPL bylo nejvíce zjištěno v Ústeckém kraji (51 osob), dále v kraji Plzeňském a Středočeském se stejným počtem 34 osob. Naopak nejmenší počet zaznamenal kraj Zlínský (10 osob), Vysočina (11 osob) a Královohradecký (13 osob). Řidiči jsou pod vlivem omamných a psychotropních látek méně soustředění, mají pomalejší reakce, ztrácejí odhad, více riskují a v některých případech jsou i agresivnější dodává Jan Chalas ze společnosti DataFrieds, která je autorem a provozovatelem Portálu nehod. (Statistika nehodovosti, © 2021; Opilí řidiči zavíní nehody s fatálnějšími následky, 2021)

Za řízení pod vlivem návykových látek hrozí řidiči ve správním řízení pokuta od 2 500 Kč do 20 000 Kč, zákaz řízení na 6 až 12 měsíců a ztráta sedmi bodů. V případě, kdy řidič odmítne dechovou zkoušku nebo test na drogy¹⁰, hrozí mu ve správním řízení pokuta od 25 000 do 50 000 Kč, zákaz řízení na 1 až 2 roky a ztráta sedmi bodů. V případě vyššího obsahu drogy v krvi a vyšší závažnosti přestupku, pak lze toto jednání klasifikovat jako trestný čin Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 trestního zákoníku). V tomto případě hrozí řidiči trest odnětí svobody až na 3 roky, zákaz řízení na 1 až 10 let a peněžitý trest od 25 000 do 50 000 Kč. (Řízení pod vlivem, ©2022)

---

¹⁰ Všechny hlídky dopravní policie jsou vybaveny rychlými jednorázovými testy Drugwipe na orientační měření přítomnosti drog.

U jiných návykových látek než alkoholu, uvedených v prováděcím předpise, se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku řidiče dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem nařízení vlády č. 41/2014 Sb., o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou. (Řízení pod vlivem, ©2022) Hodnoty jiných návykových látek v krevním vzorku pro účely přestupkového a trestního řízení znázorňuje tabulka. (Řízení pod vlivem, ©2022)

Tabulka 4 – Hodnoty návykových látek v krevním vzorku pro účely přestupkového a trestního řízení. (Řízení pod vlivem, ©2022)

Mezinárodní nechráněný název návykové látky v českém jazyce	Hodnota návykové látky v krevním vzorku (ng/ml)	
	PŘESTUPKY Nařízení vlády č. 41/2014 Sb.	TRESTNÉ ČINY Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu čj. Tpjn 300/2020
Delta-9-tetrahydrokanabinol (9-THC)	2	10
Methamfetamin	25	150
Amfetamin	25	150
3,4- Methylendioxyamfetamin (MDMA)	25	150
3,4-Methylendioxyamfetamin (MDA)	25	150
Benzoylekgonin	25	nestanoveno
Kokain	25	75
Morfin	10	200

Prevence dopravních nehod pod vlivem OPL

Jako hlavní preventivní řešení snižování počtu nehov v důsledku řízení pod vlivem drog se ukázalo zavedení bodového hodnocení řidičů, které je účinně uplatňované od 1. července 2006. (Návykové látky a jejich vliv na bezpečnost silničního provozu, 2018)

Policie taky každý rok vykonává dopravně-bezpečnostní akce. Roku 2021 bylo v době od 20.–26. září zapojeno do této akce 2 300 policistů a zkontrolováno 17 905 vozidel. Akce nebyla zaměřena pouze na zjišťování přítomnosti zakázaných látek, ale i přesto se podařilo příslušníkům PČR zjistit 60 řidičů pod vlivem těchto látek. Cílem těchto dopravních akcí je

snížit dopravní nehodovost a zvýšit bezpečnost a plynulost provozu. (Dopravně bezpečnostní akce, 2021)

V rámci prevence řízení pod vlivem alkoholu a drog u mladých řidičů realizovalo roku 2020 Ministerstvo dopravy kampaň nazvanou „Nenechte se ovlivnit“. Kampaň vede oddělení Bezpečnosti silničního provozu ve spolupráci s Odborem protidrogové politiky Úřadu vlády. Cílem projektu je motivovat mladší generace, které jsou účastníky akcí s konzumací alkoholu a návykových látek, aby si uvědomily závažná rizika řízení vozidla pod jejich vlivem. (Statistika nehodovosti v České republice, © 2022)

Další účinnou možností zaměřenou na recidivisty představují rehabilitační programy pro řidiče. Jedná se o terapeuticko-vzdělávací cyklus, jehož úkolem je změna postojů a životního stylu rizikových řidičů, vedených speciálně vyškolenými psychology. Tyto programy mají velice přesvědčivé výsledky u nás i v zahraničí. Návrh plošného zavedení rehabilitačních programů v ČR zůstává pouze ve fázi legislativních příprav. (Návykové látky a jejich vliv na bezpečnost silničního provozu, 2018)

Návrhy na zlepšení stávajícího stavu

Východiskem pro zlepšení stávajícího stavu by mělo být zpřísnění trestů řízení motorových vozidel pod vlivem OPL. Návrhem by bylo zavést vyšší peněžité tresty, odebrat řidičské oprávnění na více let a zvýšit trest odnětí svobody. V mnoha případech jsou pachatelé této činnosti recidivisty a do automobilu nasedají i bez řidičského oprávnění.

Předávkování a nepřímá drogová úmrtí

V roce 2020 bylo evidováno celkem 96 přímých drogových úmrtí (což je větší počet než v roce 2019, ve kterém umřelo na předávkování 84 osob). Jednalo se o smrtelné předávkování nelegálními drogami, těkavými látkami a psychoaktivními léky. Ve statistikách byly zmíněny předávkování sebevražděná, nahodilá, či bez zjištěného úmyslu. V 58 případech se lidé předávkovali nelegálními drogami nebo těkavými látkami. Z toho se ve 28 případech jednalo o opiody (včetně opioidních analgetik), dále byl příčinou úmrtí pervitin (20), amfetamin (1), kokain (1), GHB¹¹ (1), THC (1) a ve 2 případech šlo o těkavé látky. Na předávkování psychoaktivní léky umřelo za rok 38 osob. (o 4 osoby méně než v roce 2019). Ve 13 případech byly příčinou úmrtí benzodiazepiny. V těchto případech se zpravidla jedná o předávkování sebevražděná. Podle evropského průměru zůstal v ČR roku

---

¹¹ GHB neboli GABA je zkratka pro gamma-hydroxy-butyrát, jedná se o tekutou extázy

2020 počet smrtelných předávkování nelegálními drogami a těkavými látkami nadále na nízké úrovni. (Mravčík a kol., 2020; Chomynová a kol. 2022)

Dále bylo podle statistiky pro rok 2020 evidováno 150 případů úmrtí nepřímých, což představuje nárůst o 17 úmrtí oproti roku 2019. Jedná se o úmrtí nezaviněné předávkováním, ale pod vlivem OPL. Hovoříme tak o úmrtí v důsledků nemocí, nehod a sebevražd. V dlouhodobé časové perspektivě několika let, je nejvyšší počet případů nepřímých úmrtí pod vlivem nelegálních drog spojen s pervitinem a konopnými látkami. (Mravčík a kol., 2020; Chomynová a kol. 2022)

Prevence předávkování a nepřímých drogových úmrtí

Prevence smrtelných předávkování je obvykle realizována na třech úrovních . Prvním východiskem pro řešení předávkování jsou širěji pojaté veřejnozdravotní přístupy, mezi které řadíme poskytování terénních a kontaktních služeb nebo vytvoření příznivých podmínek, které dokážou snížit bariéry v přístupu k nezbytné péči, či prostředkům a snižovat tak možnost předávkování. Dalším přístupem je přímé působení na uživatele drog. Základní myšlenkou je naučit uživatele, aby brali větší zodpovědnost za svou bezpečnost a současně vytvořit prostředí, ve kterém bude k předávkování docházet méně často. Druhá úroveň představuje souhrn intervencí, zaměřených na prevenci výskytu předávkování a třetí úroveň se zaměřuje na minimalizaci zdravotních komplikací a fatálních důsledků v případě, že k předávkování už došlo.

Důležitým faktorem je např. zvyšování povědomí a informovanosti společnosti o rizicích předávkování, zajišťovat efektivní adiktologické služby a udržet klienty v terapeutickém programu, zajišťovat adekvátnější reakce svědků předávkování nebo zajišťovat lepší provázanost péče ve výkonu trestu a na svobodě, z důvodu častého předávkování po jejich propuštění z výkonu trestu. (Prevence smrtelných předávkování, 2019)

Mezi prevencí předávkování můžeme také zařadit terénní programy, které mohou např. pomáhat lidem na hudebních akcích. Preventivní sociální službou je např. organizace Progressive o.p.s., PsyCare nebo PARTYHARMreduction. Účastníkům akcí nabízí informace o drogách a jejich účincích. Dále účastníkům akcí vysvětluje, jak přistupovat k lidem pod vlivem drog, kteří potřebují pomoc. Kromě těchto věcí nabízí také harm reduction materiál. Jedná se např. o tablety vitamínů a minerálů, kondomy, šňupátka, vodu a další. Dále jsou schopni poskytnout první pomoc a krizovou intervenci. (Drogy na hudebních akcích aneb První pomoc, když jsi moc, 2018)

Návrh na zlepšení stávajícího stavu

Současná situace v oblasti prevence předávkování je správně nastavena.

Šíření infekčních onemocnění

Dalším důležitým negativním faktorem je šíření infekčních onemocnění, jako je např. HIV/AIDS, hepatitida typu B a hepatitida typu C. Tyto nemoci postihují především osoby, které preferují injekční aplikaci drog. Tato aplikace představuje dominantní způsob užívání opiodů nebo pervitinu rizikovými uživateli. Nemoci se pak přenášejí díky sdílení stříkaček či jehel nebo nechráněným pohlavním stykem. V dotazníkovém šetření z roku 2019 uvedlo aplikaci drogy za pomoci injekce 67 % uživatelů heroinu, 59 % uživatelů pervitinu a 55 % uživatelů buprenorfinu, registrovaných v Národním registru léčby uživatelů drog. Výskyt HIV/AIDS je v ČR od roku 1985 sledován Státním zdravotním ústavem. Statistika uvádí, že počet nově zachycených případů eskaloval do roku 2016 (286), v dalších letech se počty snižovaly (222 případů v roce 2019). V ČR je podíl přenosu viru HIV prostřednictvím injekčního užívání drog dlouhodobě nízký. V roce 2019 bylo hlášeno 6 nových případů (v jednom případě šlo o ženu), u kterých došlo k přenosu infekce HIV velmi pravděpodobně díky injekčnímu užívání drog. Jednalo se tak o 3,2 % všech nově diagnostikovaných případů. Další 17 nově diagnostikovaných HIV pozitivních osob mělo injekční užívání drog v anamnéze. (Mravčík a kol., 2020) V roce 2020 přibylo 14 nově zjištěných případů infekčního onemocnění HIV, nejspíše díky sdílení injekčních stříkaček, dalších 5 uživatelů mělo injekční užívání drog v anamnéze. Hepatitidu typu B nahlásilo roku 2020 nově 5 uživatelů drog. Toto číslo naštěstí od zavedení očkování roku 2001 klesá. Statistiky dále popisují, že je ročně 800 až 1 000 případů nákazy virové hepatitidy typu C hlášeno v Informačním systému injekční nemoci, z toho je 400–500 případů u lidí, kteří užívají drogy injekčně. Roku 2020 přibylo 420 nových případů tohoto onemocnění u lidí, kteří užívají drogy injekčně, což je přijatelný počet, jelikož v posledních letech byly počty nakažených kolem 500–650 případů ročně (v roce 2019 se jednalo o 582 osob). (Chomynová a kol. 2022)

Dominantní cestou přenosu viru HIV v ČR je sexuální styk mezi muži. Za rok 2019 přibylo 151 nových případů (68,0 %), z toho u 2 osob bylo v anamnéze injekční užívání drog. Avšak nákaza sexuální cestou se jeví jako pravděpodobnější. Při styku mezi heterosexuály došlo k přenosu HIV v 56 případech (25,2 %). Od roku 2016 k roku 2019 se počet takovýchto případů pohyboval přes 50 případů ročně. (Mravčík a kol., 2020)

Prevalence HIV infekce mezi injekčními uživateli drog je dlouhodobě na velmi nízké úrovni, pod 1 %. Prevalence hepatitidy typu C mezi injekčními uživateli drog se pohybuje v hranici 15–80 % podle charakteristik souboru vyšetřených, střední hodnota je kolem 35 %. Roku 2020 se prevalence virové hepatitidy typu C u klientů nízkoprahových programů pohybovala přibližně kolem 37 %. V mezinárodním měřítku je Česká republika v oblasti předávkování nelegálními drogami a těkavými látkami a výskytu infekcí mezi injekčními uživateli drog na velmi nízké úrovni. (Akční plán realizace Národní strategie..., 2019; Chomynová a kol. 2022))

Prevence infekčních onemocnění

Prevence spočívá v poskytování čistého vybavení k injekční aplikaci drog, včetně bezplatné distribuce dostatečného množství sterilních jehel a stříkaček. V praxi to funguje tak, že některé programy vyměňují použité jehly a stříkačky za materiál sterilní. Někdy jsou pak např. poskytovány bezpečnostní injekční sety, kdy se při aplikaci zasune jehla do těla stříkačky a již už nejde opětovně použít. Ve městech jsou také nainstalovány kontejnery sloužící pro použité injekční stříkačky.

Další opatření, k zastavení šíření infekčních onemocnění, představuje očkování vakcínami proti hepatitidám typu A a B, tetanu nebo chřipce. U HIV pozitivních uživatelů se pak aplikují vakcíny proti pneumokoku. Na základě poznatků představuje očkování nejúčinnější dostupné preventivní opatření proti infekčním onemocněním. Očkování proti hepatitidě typu C není dosud k dispozici. V praxi se např. používají stacionární nebo mobilní zařízení, které slouží k očkování injekčních uživatelů drog. Terénní programy očkování se např. využívají i ve věznicích nebo lůžkových odvykacích zařízeních.

Mezi doporučenou intervencí řadíme také dobrovolné a anonymní testování na HIV a další infekce. Na základě testů se dále poskytuje nezbytná léčba. Včasné odhalení krví přenosných virů a dalších nemocí urychluje proces léčení a současně se předchází dalšímu šíření nemocí.

Dále se k minimalizaci šíření infekčního onemocnění používá program podpory zdraví, zaměřený na bezpečnější chování. Zde můžeme zařadit např. používání kondomů, ale i již zmíněnou bezpečnou injekční aplikaci. Můžeme zde zařadit např. terénní programy, stejně jako u více zmíněné prevence předávkování, které na akcích rozdávají kondomy nebo čisté šňupátka. (Prevence a kontrola infekčních nemocí u injekčních uživatelů drog, 2012)

Návrh na zlepšení stávajícího stavu

Adekvátním řešením je zvýšit ve městech počet kontejnerů sloužících pro použité injekční stříkačky, aby nedocházelo k nechtěnému šíření nemocí.

Navýšit počty testovaných osob na infekční choroby v nízkoprahových a adiktologických programech, společně s navyšováním dostupnosti a přístupnosti léčby hepatitidy typu C pro uživatele drog.

Nové drogy

Nový hazardní fenomén představují nové psychoaktivní látky („dále jen NPS“), které pokrývají široké spektrum účinků odpovídajícím tradičním drogám, ale nejsou vůbec nebo jsou relativně krátkou dobu kontrolované mezinárodními úmluvami OSN, nebo evropskou či národní legislativou jako omamné a psychotropní látky. Bývají nabízeny jako legální alternativa nelegálních drog, potravinové doplňky určené pro maximalizaci výkonu, chemické látky pro výzkumné účely nebo jako sběratelské předměty. (Mravčík a kol., 2020) Za rok 2020 přibylo v Systému včasného varování před novými drogami koordinovaném Národním monitorujícím střediskem 14 nových psychoaktivních látek, z toho 5 úplně poprvé. (Chomynová a kol., 2022)

Jako sběratelský předmět se v České republice např. prodává kratom, což je prášek z pomletých listů tropického stromu *Mitragyna speciosa*. Účinky jsou závislé na dávkování. Při menších dávkách působí jako mírný stimulant. Při vyšším dávkování jako tlumící prostředek, a proto se používá v alternativním léčitelství k potlačení bolesti. Mimo rekreační užívání získal ve Spojených státech popularitu jako alternativa za opioidní léky proti bolesti. Tak jako u jiných opioidních drog, můžeme u pravidelných uživatelů kratomu pozorovat fyzický návyk. Proto se Inspektorát omamných a psychotropních látek Ministerstva zdravotnictví ČR bude rozhodovat o jeho postavení mimo zákon, aby chránilo své občany, stejně tak jako Slovensko, ve kterém platí od dne 9. 12. 2021 zákaz jeho prodeje. (Konec kratomu v českých zemích?, 2021)

Další negativní aspekty

Mezi další negativní aspekty osob užívajících drogy patří kumulace negativních sociálních a ekonomických faktorů. Drogově závislí, tak zůstávají na ulici a nemají dostatek financí na bydlení a na základní životní potřeby. Díky tomu se část uživatelů obvykle dlouhodobě zadluží. Dalšími problémy je sehnat si zaměstnání, nebo v zaměstnání vydržet. Statistiky z roku 2020 uvádí, že pravidelně zaměstnání navštěvovalo přes 30 % klientů drogových

služeb a přes 40 % nepracovalo. Jako poslední negativní aspekt můžeme uvést zhoršení vztahů mezi rodinnými příslušníky a kamarády a sociální odloučení. (Chomynová a kol., 2022)

Roku 2020 bylo pod vlivem ilegálních drog spácháno 4,8 tis. trestných činů, to představuje 6 % ze všech trestných činů a 31 % ze všech trestných činů, které byly spáchány pod vlivem návykových látek. Nejběžnějšími trestnými činy bylo ohrožení pod vlivem návykových látek podle § 274. Dále se odhaduje 19 % ekonomicky motivovaných trestných činů (31,4 tis.), které byly páčány uživateli drog za účelem obohacení. Dále odpovědělo 30 % vězňů, že se dopustili krádeže nebo jiného trestného činu či přestupku z důvodu pořízení prostředků na nákup nelegální drogy. (Chomynová a kol., 2022)

Dílčí závěr:

Studie odpadních vod v mnoha městech Evropy ukázala, že je Česká republika stále pervitinovou velmocí. Studie se zabývala analýzou vzorků odpadních vod, kterou odebírala v 80 městech 25 evropských zemí. Česká města obsadila roku 2021 hned prvních 5 příček. Zatímco ostatní státy mají jako hlavní drogu heroin, v ČR se nejvíce užívá pervitin, a to i díky domácí výrobě. Největší množství pervitinu bylo zjištěno v odpadních vodách města Ostravy, dále následovalo Brno, České Budějovice, Karlovy Vary a Praha. V nálezů pozůstatků konopných drog v odpadních vodách skončilo na pátém místě město Karlovy Vary. V množství nalezeného kokainu byla z českých měst Praha, která skončila na 30. pozici. U nálezů amfetaminu byla z českých měst nejbližší Ostrava na 20. pozici a u extáze Praha na 17. místě. Česko je i nadále pod evropským průměrem v počtu problémových uživatelů. (Drogová velmoc? Množství pervitinu v odpadu v Česku je zdaleka nejvyšší v Evropě, 2022)

7 DROGOVÁ KRIMINALITA V KRAJÍCH

Tato kapitola obsahuje statistiky drogové kriminality v jednotlivých krajích. Informace byly čerpány z výroční zprávy Národní protidrogové centrály za rok 2020.

Je zde zmíněn počet zajištěných pachatelů za drogovou trestnou činnost dle jednotlivých krajů. Pachatelé jsou dále rozděleni podle pohlaví, věku, národnosti a podle paragrafů, dle jakých byli zajištěni. Dále je zde popsáno, jakých pracovišť NPC SKPV ve spolupráci s Policií ČR byli tito pachatelé zajištěni, včetně zajištění pachatelů Celní správou. Závěrem jsou analyzované a porovnané jednotlivé kraje, podle počtu určitého druhu zajištěného množství drog a objevených varen a pěstíren.

Jihočeský kraj

V Jihočeském kraji bylo za rok 2020 zjištěno celkem 231 případů drogové trestné činnosti („dále jen DTČ“). Podle paragrafu § 283 Nedovolená výroba a držení omamných látek bylo zajištěno 186 osob. Podle § 284 Držení drogy pro vlastní potřebu bylo zajištěno 41 osob. Dle § 285 Nedovolené pěstování rostlin bylo zajištěno 9 pachatelů a podle § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu byla zajištěna 1 osoba. Trestní činy v podobě § 287 Šíření toxikomanie a § 288 Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem nebyly v tomto kraji pozorovány. Nejvíce pachatelů trestných činů bylo zajištěno pracovištěm NPC SKPV PČR územního odboru České Budějovice (56). Dále následovala města Jindřichův Hradec (43), Tábor (42), Prachatice (25), Písek (22) a Český Krumlov (13). Krajským ředitelstvím byly zajištěni 2 pachatelé a 17 pachatelů Celní správou („dále pak jen CS“), která stojí mimo strukturu PČR. Tento kraj má vysokou úspěšnost odhalování DTČ. Neznámý pachatel byl pouze jeden. Nejmenší počet trestné činnosti byl pozorován ve městě Strakonice s počtem 11 osob. Trestnou činnost páchali převážně muži (186) a ve 45 případech ženy. Dle věku byly drogové trestné činy páchané ve 222 případech dospělými osobami v 8 případech mladistvými a jedenkrát nezletilou osobou. Podle příslušnosti bylo zajištěno 221 Čechů, 6 Rakušanů, 1 osoba se Slovenska a Ukrajiny a 2 Vietnamci. V množství zadržených OPL v České republice je tento kraj na prvním místě v největším počtu zabaveného hašiše (509,5 g), na druhém v zajištěném kokainu (108 g) a na třetím v zajištění Cannabisu v sušině (58597 g) a Benzodiazepanů (390 tablet). (Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování, © 2021)

Jihomoravský kraj

V Jihomoravském kraji bylo dohromady zajištěno 214 pachatelů. Na základě paragrafu § 283 bylo zajištěno 165 osob. Dále podle § 284 (53 osob), § 285 (6 osob), § 286 (5 osob). Podle paragrafu § 287 a § 278 nebyla zajištěna žádná osoba. Nejvíce pachatelů trestné činnosti zajistilo pracoviště NPC SKPV PČR ve městě Brno-město (57). Dále následovalo Znojmo (36), Brno-venkov (31), Blansko (23), Vyškov (21), Hodonín (17), Břeclav (16). Čtyři pachatelé byli zajištěni krajským ředitelstvím. Celní správa v tomto kraji pomohla zajistit 9 pachatelů a u čtyř případů DTČ nebyl znám pachatel. Za drogovou trestnou činnost bylo zajištěno 177 mužů a 37 žen. Jednalo se o 207 dospělých, 4 mladistvé a 3 nezletilé osoby. Z cizinců byli zajištěni dva občané z Ruska, čtyři ze Slovenska a jeden z Ukrajiny. V porovnání s ostatními kraji bylo v Jihomoravském kraji zajištěno největší množství Cannabisu v sušině (1412,44 g). Dále podle statistiky byl tento kraj na třetím místě v zabaveném hašiše (114,77 g) a na druhém v zabavené extázi (1259,66 g) a (1398 tablet). V tomto kraji bylo taky zabaveno 752 tripů¹² (LSD), což je třetí nejvyšší počet z celé ČR. Dále zde bylo objeveno 25 varen metamfetaminu, což je druhý největší počet výroby pervitinu v ČR. Jako v jediném kraji bylo také zadrženo 161 psaníček s heroinem.

Karlovarský kraj

V Karlovarském kraji bylo za rok 2020 zajištěno celkem 129 pachatelů DTČ. Jednalo se o 113 mužů a 16 žen. Ve 128 případech šlo o dospělé osoby a v jednom případě o nezletilého. Žádná mladistvá osoba nebyla zajištěna. Pachatelé byly zajištěny na základě těchto paragrafů: § 283 (165 osob), § 284 (27 osob), § 285 (2 osoby), § 286 (1 osoba), § 287 (3 osoby). Nejvíce pachatelů bylo zajištěno pracovištěm NPC SKPV PČR v Chebu (41), Sokolovu (38) a Karlových Varů (31). Krajským ředitelstvím („dále jen KŘ“) bylo zajištěno 8 pachatelů DTČ. Celní správa zajistila 11 osob a u 53 nezjistila pachatele. Jinak bylo v tomto kraji celkově 54 neznámých pachatelů. Z celkového počtu pachatelů této trestné činnosti šlo v 94 % o občany České republiky (121), zbytek tvořili cizinci z Bulharska (2), Vietnamu (2) a po jedné osobě z USA, Maďarska, Moldavska a Velké Británie. V tomto kraji bylo zajištěné největší množství Cannabisu počítaného na rostliny (3034). Karlovarský kraj má dále třetí místo v počtu zajištěného amfetaminu (48,43 g) a jako v jediném kraji se zde objevil i ve formě kapslí (111). Co se týká léčiv je tento kraj na druhém místě v zajištěných opiátech (17 g).

---

¹² Trip = papírek napuštěný LSD

Královehradecký kraj

Celkově bylo zajištěno 157 osob. Následovně podle jednotlivých paragrafů: § 283 (120 osob), § 284 (31 osob), § 285 (7 osob), § 286 (5 osob), § 287 (4 osoby), § 288 (1 osoba). Jednalo se o 129 mužů a 28 žen. Z toho bylo 147 osob dospělých, 7 mladistvých a 3 nezletilé. Pachatelé byli zadrženi v územním odboru pracoviště NPC SKPV PČR Hradec Králové (49), Trutnov (30), Náchod (23), Jičín (19) a Rychnov nad Sněžkou (13) a KŘ (13). Celní správa pomohla zajistit 10 pachatelů. Dále zde bylo 5 neznámých pachatelů DTČ. Kromě 153 občanů ČR byli zajištěni dva slovenští a polští občané. Královehradecký kraj byl v roce 2020 druhým nejvyšším krajem v počtu zajištěných opiátů (261 tablet).

Liberecký kraj

V tomto kraji bylo zajištěno roku 2020 celkově 178 pachatelů z toho 154 mužů a 24 žen. Jednalo se o 172 dospělých osob a 6 mladistvých. Na základě paragrafu § 283 bylo zajištěno 105 osob. Dále podle § 284 (66 osob), § 285 (15 osob), § 286 (4 osob). Na základě paragrafu § 287 a § 288 nebyla zajištěna žádná osoba. Nejvíce pachatelů bylo zadrženo pracovištěm NPC SKPV PČR Česká Lípa (55). Dále následovalo pracoviště v Liberci (44), Jablonci nad Nisou (30), Semilech (24). Krajským ředitelstvím bylo zajištěno 13 osob. Z cizinců byli zajištěni 4 Poláci, 3 Ukrajinci, 2 Slováci a jedna osoba bulharské národnosti. V počtu zajištěné extáze byl tento kraj na třetím místě (1525,94 g).

Moravskoslezský kraj

Statistické údaje o drogové trestné činnosti zaznamenaly v Moravskoslezském kraji celkem 444 pachatelů trestných činů. Podle trestního zákoníku bylo dle paragrafu § 283 zajištěno 388 osob. Dále podle § 284 (55 osob), § 285 (15 osob), § 286 (10 osob), § 288 (1 osoba). Za šíření toxikomanie nebyl nikdo zajištěn. Zajištění byli ve 389 případech muži a v 55 ženy, z toho se jednalo o 424 dospělých, 5 mladistvých a 15 nezletilých osob. Pět procent představovali cizinci. Nejvíce jich bylo z Polska (14), dále ze Slovenska (4) a po jednom z Bulharska, Francie a Ukrajiny. Pachatelé byli zajištěni pracovištěm v územního odboru Bruntál (75), Frýdek Místek (66), Karviná (77), Nový Jičín (35), Opava (55), Ostrava (120). Dále KŘ (7) a CS (9). Deset pachatelů zůstalo neznámých. V tomto kraji bylo objeveno nejvíce pěstíren konopí (26) a varen metamfetaminu (26). Celní správa pomohla zajistit 9 osob DTČ. Deset osob trestné činnosti se nepodařilo zajistit. Moravskoslezský kraj byl v roce 2020 na třetím místě v počtu zajištěného Cannabisu (2815 rostlin), extází (806 tablet), metamfetaminu (3210,87 g), heroinu (22 g), lysohlávek (70,43 g) a LSD (70, 434 g). Dále

držel druhé místo v počtu zajištěných tripů (915). Co se jedná léčiv, držel tento kraj druhý místo v počtu zajištěných Benzodiazepinů (2683 tablet) a třetí místo v počtu zabavených opiátů (241 tablet).

Olomoucký kraj

Celkově zde bylo v roce 2020 zajištěno 253 pachatelů drogové trestné činnosti. Podle jednotlivých paragrafů následovně: § 283 (199 osob), § 284 (45 osob), § 285 (6 osob), § 286 (7 osob). Podle § 287 a 288 nebyla zajištěna žádná osoba. Jednalo se o 223 mužů a 30 žen. Z toho bylo 236 osob dospělých, 16 mladistvých a jeden nezletilý. Pachatelé byli zajištěni pracovištěm územního odboru Přerov (77), Olomouc (51), Šumperk (39), Jeseník (36), Prostějov (26). Dále KŘ (8) a CS (16). Kraj se může chlubit vysokým počtem objasněných případů. Pouze jeden pachatel zůstal neznámý. Kromě 249 občanů ČR byli zajištěni tři slovenští a jeden maďarský občan. Olomoucký kraj byl druhý nejvyšší kraj v počtu zajištěného kokainu v ČR (135,1 g).

Pardubický kraj

V tomto kraji bylo zajištěno za rok 2020 dohromady 152 pachatelů DTČ. Podle jednotlivých paragrafů následovně: § 283 (105 osob), § 284 (42 osob), § 285 (11 osob), § 286 (9 osob). Podle § 287 a 288 nebyla zajištěna žádná osoba. Jednalo se o 138 mužů a 14 žen, z toho bylo 151 osob dospělých a jedna osoba mladistvá. Podle pracovišť NPC SKPV PČR územních odborů bylo zajištěno nejvíce pachatelů ve Svitavách (57). Dále v Ústí nad Orlicí (38), Pardubicích (34) a Chrudimi (17). Celní správou bylo zajištěno 6 osob. Celkem zde byly 4 neobjasněné případy DTČ. V 98 % se jednalo o občany české národnosti. Z cizinců byli zajištěni pouze 2 polští občané a jeden slovenský. V Pardubickém kraji bylo po Praze zajištěno největší množství amfetaminu (70,1 g).

Plzeňský kraj

Statistické údaje o drogové trestné činnosti z roku 2020 zaznamenaly v tomto kraji celkem 102 pachatelů trestných činů. Podle trestního zákoníku bylo dle paragrafu § 283 zajištěno 88 osob. Dále podle § 284 (16 osob), § 285 (4 osob), § 286 (4 osob), § 287 (1 osoba). Zajištěni byli v 85 případech muži a v 17 případech ženy. Z toho se jednalo o 98 dospělých a 4 mladistvé osoby. Čtyři procenta představovali cizinci. Slovensko (2), Maďarsko (1), Ukrajina (1). Nejvíce pachatelů bylo zajištěno pracovištěm územním odboru Plzeň-město (37), dále následovaly Rokycany (16), Plzeň-venkov (15), Tachov (12), Klatovy (12), Domažlice (6). Celní správa zajistila 4 pachatelé. Neobjasněných bylo 6 trestných činů.

Hlavní město Praha

V hlavním městě ČR bylo zajištěno celkově 377 pachatelů DTČ podle následujících paragrafů: § 283 (450 osob), § 284 (162 osob), § 285 (2 osoby), § 286 (6 osob), § 288 (22 osob). Za šíření toxikomanie nebyl nikdo trestán. Pachateli DTČ byli převážně muži (330) a 47 žen. Nejvíce osob bylo zajištěno na územním odboru Praha I (180). Dále pak v Praze II (33), Praze III (61), Praze IV (83). Deset pachatelů zajistila CS. V Praze bylo celkem 259 neznámých pachatelů DTČ. Praha, jakož to hlavní město s největším počtem obyvatel v ČR, je ideální destinací pro cizince. Proto zde bývá i největší počet zajištěných cizinců za DTČ. Tvoří 21 % z celkového počtu zajištěných osob. Nejvíce se jednalo o osoby z Nigérie (25), dále ze Slovenska (15), Ukrajiny (8), Ruska (7), Velké Británie (3), Polska (2), Chorvatska (2) a Kazachstánu (2). Po jedné osobě byli zajištěni státní příslušníci Bulharska, Nizozemska, Gruzie, Izraele, Kyrgyzstánu, Lotyšska, Maďarska, Německa, Švédska a Tunisu. Praha v roce 2020 obsadila první příčky v počtu zajištěného kokainu (765, 31 g), amfetaminu (1233, 57 g), extázi (1502 tablet), metamfetaminu (4467 g), heroinu (123,81 g) a LSD (934 tripů). Na druhém místě byla v počtu zajištěného hašiše (329, 18 g), lysohlávek (88,164 g) a v počtu zajištěného LSD v gramech (88,164 g). V počtu zajištěných psychoaktivních léčiv je Praha na prvním místě. Benzodiazepiny (2980 tablet), opiáty (628 tablet) a (42, 5 g).

Středočeský kraj

V tomto kraji bylo za rok 2020 dohromady zajištěno 397 pachatelů DTČ. Na základě paragrafu § 283 bylo zajištěno 280 osob. Dále podle § 284 (188 osob), § 285 (27 osob), § 286 (5 osob), § 287 (1 osoba), § 288 (5 osob). Počet zajištěných pachatelů DTČ podle pracovišť NPC SKPV PŘČ je následující: Benešov (11), Beroun (37), Kladno (47), Kolín (27), Kutná hora (13), Mělník (39), Mladá Boleslav (41) Nymburk (35), Praha venkov-jih (20), Praha venkov-východ (29), Praha venkov-západ (19), Příbram (36), Rakovník (16). Dále KŘ (13) a CS (14). Neobjasněných bylo k roku 2020 čtyřadvacet případů. Podle pohlaví bylo zajištěno 324 mužů a 73 žen, z toho bylo 384 dospělých, 9 mladistvých a 4 nezletilí. V tomto kraji bylo zajištěno 14 pachatelů ze Slovenska, po třech z Černé Hory, Polska a Ukrajiny a po jednom pachateli z Chorvatska, Kazachstánu, Moldavska, USA a Velké Británie. V tomto kraji bylo objeveno 20 pěstíren konopí, což je druhý největší počet ze všech krajů. Dále zde byly nalezeny, jako jediné z celé ČR, dvě varny opia, morfinu a heroinu. Ve Středočeském kraji bylo zajištěno nejvíce extáze (6034, 07 g). Kraj dále obsadil

druhé místo v největším počtu zajištěného cannabisu (3058 rostlin, 116 175 g sušiny) a heroinu (27,65 g). V počtu zabavených opiátů skončili na třetím místě (14,14 g).

Ústecký kraj

V tomto kraji bylo zajištěno za rok 2020 dohromady 356 pachatelů DTČ. Podle jednotlivých paragrafů následovně: § 283 (319 osob), § 284 (26 osob), § 285 (15 osob), § 286 (8 osob). Podle § 287 a 288 nebyla zajištěna žádná osoba. Jednalo se o 299 mužů a 57 žen, z toho bylo 344 osob dospělých, 7 nezletilých a 5 mladistvých. Podle územních odborů bylo zajištěno nejvíce pachatelů pracovištěm v Děčíně (38), Chomutově (85), Litoměřicích (26), Lounech (34), Mostu (54), Teplicích (72), Ústní nad Labem (25). Krajské ředitelství zajistilo 19 pachatelů a CS 3. V 97 % se jednalo o občany české národnosti. Z cizinců bylo zajištěno pouze 6 osob slovenské národnosti, tři vietnamské a po jedné osobě z Itálie, Makedonie, Německa, Slovenska a Ukrajiny. Pouze u pěti DTČ nebyl znám pachatel. Ústecký kraj byl třetí v největším počtu zjištěných varen metamfetaminu (21) a pěstíren (14). Na druhém místě skončil v roce 2020 s největším počtem zajištěného metamfetaminu (3889, 07 g).

Vysočina

Celkově zde bylo v roce 2020 zajištěno 138 pachatelů DTČ. Podle jednotlivých paragrafů následovně: § 283 (125 osob), § 284 (15 osob), § 285, § 286 (2 osoby). Jednalo se o 112 mužů a 26 žen. Z toho bylo 127 osob dospělých, 9 mladistvých a dvě osoby nezletilé. Pachatelé byli zajištěni pracovištěm územního odboru Havlíčkův Brod (38), Jihlava (19), Pelhřimov (19), Třebíč (17), Žďár nad Sázavou (35). Celní správa zajistila v kraji 10 pachatelů a jeden zůstal neznámý. Kromě 134 občanů ČR byl zajištěn jeden pachatel z Gruzie, Polska, Ukrajiny a USA. Vysočina skončila v průzkumech na prvním místě v největším počtu zajištěného LSD (123,7 g) a lysohlávek (123,7 g).

Zlínský kraj

V tomto kraji bylo zajištěno za rok 2020 dohromady 100 pachatelů DTČ. Podle jednotlivých paragrafů následovně: § 283 (74 osob), § 284 (23 osob), § 285 (3 osoby), § 286 (3 osoby). Podle § 287 a 288 nebyla zajištěna žádná osoba. Jednalo se o 85 mužů a 15 žen, z toho bylo 99 osob dospělých a jedna osoba mladistvá. Podle územních odborů bylo zajištěno nejvíce pachatelů pracovištěm ve Zlíně (35). Dále v Uherském Hradišti (17), Kroměříži (15) a Vsetíně (13). Celní správa pomohla zajistit 8 osob. Zlínský kraj má nejvyšší objasněnost případů. Nebyl zde ani jeden neznámý pachatel DTČ. Z 91 % případů se jednalo o občany

české národnosti. Z cizinců byli zajištěni pouze 4 polští a 5 slovenských občanů. Ve Zlínském kraji, jako v jediném kraji, bylo zajištěno 241 plodnic lysohlávek.

Dílčí závěr:

Drogová kriminalita je v jednotlivých krajích ovlivněna více faktory. Ať už je to počet obyvatel a životní úroveň obyvatel v kraji nebo díky tomu, že kraj sousedí s jiným státem. Důležitým faktorem je také možnost a dostupnost pěstování a výroby drog. Lze pozorovat, že do hlavního města Prahy se drogy spíše dováží, díky vysokému zájmu. Pěstírny konopí a varny jsou situovány na odlehlejších místech. Dalším faktorem může být např. životní prostředí. Z Výroční zprávy NPC vyplývá, že na Vysočině byl zajištěn největší počet lysohlávek. Je to z důvodu lokality, protože jsou zde ideální podmínky pro růst halucinogenních hub a roste jich tu nejvíce. Jednotlivé kraje mají také nastaven svůj vlastní plán protidrogové prevence, kterým se snaží proti drogové kriminalitě bojovat.

8 ANALÝZA RIZIK

Následující část práce se zabývá vyhledáváním bezpečnostních rizik ze souboru opatření protidrogové politiky České republiky. Jde o to shrnout všechny rizika z předchozích kapitol, které mohou nastat právě kvůli špatně nastavenému systému protidrogové prevence ČR. Dalším úkolem bude návrh opatření ke zlepšení stávajícího stavu. Cílem je zlepšit drogovou situaci v České republice. V této kapitole budu pracovat s analytickou metodou zvanou What-if (Co se stane, když?).

8.1 Metoda What-if

Jedná se o systematickou analýzu toho, co se stane když. Tato jednoduchá analytická technika je používána při rozhodování a řízení rizik. Princip této metody je postaven na hledání možných dopadů vybraných situací. Výhodou je její flexibilita. Analýza se dokáže přizpůsobit konkrétnímu účelu. What-if metoda generuje a vyhledává potenciální problémy, rizika a opatření k jejich nápravě. Výstupem metody je popis těchto rizik (problémů), včetně doporučení, jak jim předcházet. (Co - když analýza, © 2016)

Tabulka 5 – Metoda What-if (vlastní)

Co se stane když?	Rizika	Návrh opatření
Nebude státem dostatečně řešena problematika drog a drogových závislostí.	Nárůst osob závislých na drogách. Nárůst primární a sekundární drogové kriminality. Kumulace negativních sociálních a ekonomických faktorů.	Vytvořit a udržovat komplexní a koordinovaný soubor opatření, která budou zaměřena na redukci negativních společenských dopadů užívání OPL. Mít dostatek finančních prostředků na financování protidrogové politiky. Nastavit správně právní úpravu. Udržovat akceschopnost policejních útvarů pověřených bojem s DTČ. Nastavit správnou koordinaci protidrogové politiky.
Bude špatně nastaven preventivní program na základních a středních školách v oblasti drogové prevence.	Nedostatečné informování dětí a mládeže o drogách a jejich negativních aspektech. Nárůst drogových závislostí a drogové kriminality mezi dětmi a mládeží.	Věnovat více času drogám a drogovým závislostem v preventivních programech školy, a to formou která bude žáky bavit. Stanovit školám povinný počet hodin věnovaných této problematice.

Co se stane když?	Rizika	Návrh opatření
Budou nedostatečně proškoleny osoby preventivních programů v oblasti drogové prevence.	Špatné působení na děti a mládež. Mylné předávání informací. Neefektivní prevence.	Zaměřit se na správné vzdělávání odborníků v oblasti prevence.
Bude nedostatek preventivních kampaní a projektů v oblasti drogové prevence.	Snižování povědomí o problematice drog a drogových závislostí. Možnost nárůstu drogových závislostí a drogové kriminality.	Vytvářet projekty a kampaně splňující mezinárodní standardy kvality prevence. Vytvářet programy se zaměřením na rozvoj a posílení sociálních dovedností dítěte.
Budou špatně vedeny aktivity kampaně nebo projektu v oblasti drogové prevence.	Málo účinné nebo dokonce škodlivé nástroje v oblasti prevence.	Zrušit projekty, které nesplňují mezinárodně uznávané standardy kvality prevence. Kontrolovat kvalitu preventivních projektů a kampaní.
Budou mírné tresty za spáchanou drogovou trestnou činnost, včetně přestupků.	Neodradí společnost od páchaní této trestné činnosti. Opakované páchaní trestné činnosti (recidivisti). Nárůst drogové kriminality.	Nastavit výšku trestních sazeb tak, aby plnily preventivní i represivní funkci. Zařazení alternativních forem trestání pachatelů méně závažných trestných činů.
Budou sníženy tresty v souvislosti s konopnými drogy.	Nárůst počtu sekundární drogové kriminality (řízení vozidla pod vlivem OPL). Eskalace rizika užívání této drogy (hlavně mládeží). Větší počet pěstíren a množství této drogy ve společnosti.	Držet se současné právní úpravy za drogové trestné činy v souvislosti s konopnými drogy. Nesnižovat trestní sazby a nelegalizovat tyto OPL.
Nebude v preventivních programech škol dostatečně řešena problematika nadužívání psychoaktivních léčivých přípravků.	Nevědomost dětí a mládeže o rizicích v souvislosti s nadužíváním psychoaktivních léků. Možnost eskalace závislých osob na léčích.	Věnovat této problematice dostatek času v preventivních programech škol.
Bude nedostatečná intervence zdravotních pracovníků v oblasti nadužívání psychoaktivních léčivých přípravků.	Zbytečné předepisování velkého množství psychoaktivních léčivých přípravků.	Návrh zavedení pravidelného vzdělávání lékařů s cílem dosáhnout odpovídající preskripce.

Co se stane když?	Rizika	Návrh opatření
Budou na internetu inzeráty prodávající psychoaktivní léčivé přípravky.	Nelegální prodej psychoaktivních léčiv. Eskalace oběhu nelegálních léčiv ve společnosti.	Kontrolovat příslušníky PČR tyto inzeráty a stahovat je. Trestat prodejce.
Bude nedostatečná informovanost obyvatel o problému nadužívání psychoaktivních léčiv.	Nárůst závislých osob na psychoaktivních léčivých přípravcích.	Vytvoření nových mediálních a informačních kampaní s cílem zvýšit povědomí o nebezpečnosti nadužívání psychoaktivních léčiv.
Nebude dostatečně trestáno řízení pod vlivem OPL.	Větší nehodovost. Opakované páchání této sekundární drogové kriminality.	Navrhuji zvýšit peněžité tresty, odebrat řidičské oprávnění na více let a zvýšit trest odnětí svobody.
Nebude dostatečně řešena prevence infekčních onemocnění.	Eskalace počtu osob s infekčním onemocněním. Šíření infekčního onemocnění. Zatížení zdravotního systému.	Pořadat častěji terénní programy očkování. Navýšit počty testovaných osob na infekční choroby v nízkoprahových a adiktologických programech, společně s navyšováním dostupnosti léčby hepatitidy typu C. Zvýšit ve městech počet kontejnerů sloužících pro použité injekční stříkačky.
Nebudou včas odhaleny a regulovány nové psychoaktivní látky (drogy).	Nové drogy na trhu, které nebudou regulovány národní legislativou jako OPL. Možnost legální výroby, prodeje a distribuce. Nárůst drogově závislých.	Udržovat pozornost Národního monitorujícího střediska v oblasti nových drog. Zvyšovat vzájemnou spolupráce mezi evropskými a dalšími státy.

9 METODIKA VÝZKUMU

Tato kapitola se zabývá způsobem, jakým bude prováděn sběr dat a jak budou následně data využity. Výzkum je rozdělený na přípravnou fázi a realizační fázi. Jak už z názvu napovídá, přípravná bude věnována plánování výzkumu a v realizační fázi bude řešeno výzkumné šetření formou dotazníku a jeho vyhodnocení.

9.1 Přípravná fáze

V této fázi bude stanoven cíl a obsah výzkumu. Nedílnou součástí je také určení metody výzkumu a sběru dat a stanovení hypotéz.

9.1.1 Definování cíle výzkumu

Cílem výzkumu bude zjistit, jak vnímají studenti Fakulty logistiky a krizového řízení problematiku drog, drogové kriminality a jejich prevenci. Díky jejich osobním odpovědím lze pochopit a objasnit fakta vyplývající z statistik drogové problematiky.

9.1.2 Výzkumná metoda – dotazníkové šetření

Výzkumnou metodou bude dotazníkové šetření v elektronické podobě, protože je rychlou metodou pro sběr dat a je rychlou metodou pro sběr dat, s vysokou mírou objektivnosti. V dotazníkovém šetření byly řešeny obecné otázky drog a drogové prevence pohledem studentů Fakulty logistiky a krizového řízení ve Zlíně. Průzkum byl také zaměřen na jednotlivé dotazující a jejich osobní zkušenosti s drogami. Celkem se průzkumu zúčastnilo 106 studentů ze všech ročníků, kteří odpovídali na dvacet otázek. Dotazníkové šetření bylo zcela anonymní a bylo vytvořeno pomocí webové stránky www.surveio.com, která je oblíbená v oblasti vytváření jakéhokoliv dotazníků, formulářů či anket díky svojí jednoduchosti.

Otázky č. 1–2 sloužily k rozdělení respondentů podle pohlaví a navštěvovaného ročníku. Otázky č. 3–5 byly zaměřeny na vlastní pohled z oblasti drogové problematiky očima studentů. Dále od č. 6 byly otázky směřovány přímo na vlastní zkušenosti studentů s drogami a jejich zkušeností s drogovou prevencí.

9.1.3 Stanovení hypotéz

V souvislosti s výzkumnou metodou byly stanoveny následné hypotézy. Na základě informací získaných z dotazníku budou tyto hypotézy verifikovány nebo falzifikovány.

Hypotéza č. 1: Společnost vnímá výšky trestních sazeb za spáchanou drogovou trestnou činnost v české úpravě jako neodpovídající a nemající preventivní a represivní charakter.

Tato hypotéza byla položena za účelem zjistit, jestli společnost vnímá trestání pachatelů drogových trestných činů jako dostatečné, tak aby je od páchání této činnosti odradila.

Hypotéza č. 2: Většina vysokoškolských studentů má zkušenost s nelegální drogou.

Tato hypotéza byla stanovena za účelem zjistit, jaký podíl studentů užil nebo užívá ilegální drogy.

Hypotéza č. 3: Nejběžněji užívanou ilegální drogou jsou konopné drogy.

Tato hypotéza byla stanovena za účelem zjistit, která ilegální droga je v ČR nejvíce užívaná.

Hypotéza č. 4: Častěji užívají ilegální drogy muži.

Tato hypotéza byla stanovena za účelem zjistit, zda je podle statistik pravda, že muži užívají návykové látky ve větší míře než ženy.

Hypotéza č. 5: Většinou je droga osobou užitá z důvodu vyzkoušet její účinky.

Tato hypotéza byla stanovena za účelem zjistit, jaký nejběžnější důvod vede společnost k užití ilegálních drog.

Hypotéza č. 6: Na školách je dostatečně řešena problematika drog a drogových závislostí.

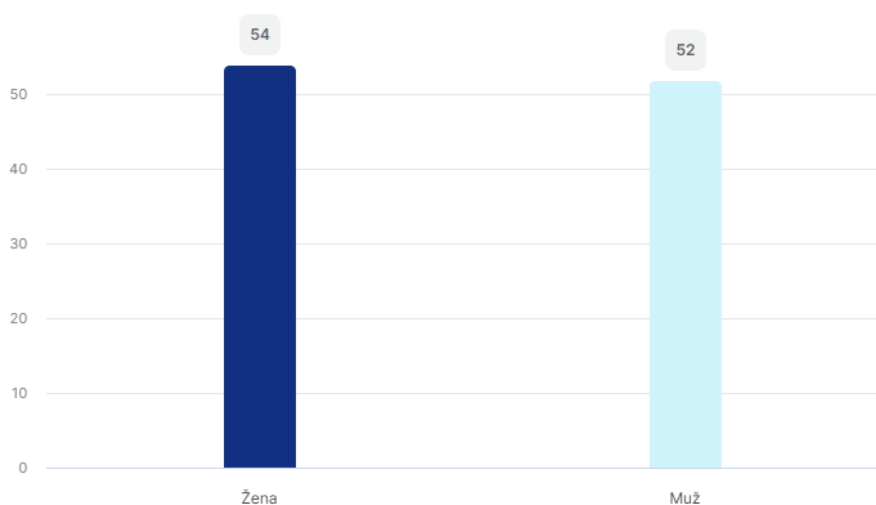
Tato hypotéza byla stanovena za účelem zjistit, jestli na školách dostatečně probíhají preventivní programy v souvislosti s drogami a užíváním drog.

9.1.3.1 Analýza dat z výsledků dotazníkového šetření

Otázka č. 1 – Jste muž nebo žena?

První otázka rozdělila respondenti do dvou kategorií podle pohlaví. Na základě ní, budou dále vyhodnoceny další výsledky. Na dotazník odpovědělo 54 žen a 52 mužů, což činí podíl 51:49.

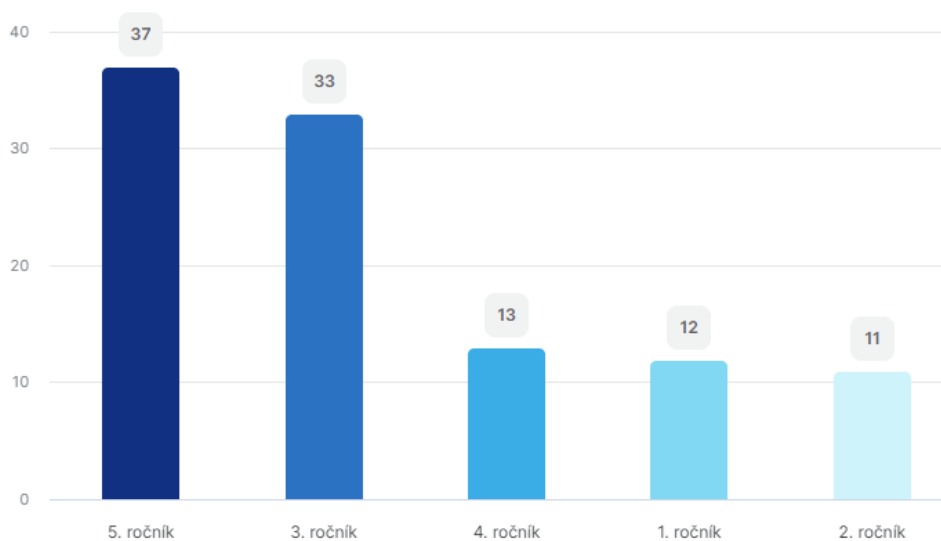
1. Jste muž nebo žena?

Obrázek 4 – Otázka č. 1– Jste muž nebo žena? (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 2 – Jaký ročník navštěvujete?

Tato otázka stejně jako otázka č. 1 rozdělila respondenty do jednotlivých kategorií, díky nimž budou moct být sledovány jednotlivé zákonitosti. Na dotazník odpovědělo nejvíce studentů druhého ročníku navazujícího studia (v grafu nazván jako 5. ročník), kterých bylo 37, dále se jednalo o studenty 3. ročníků 33. Ze 4. ročníku odpovědělo 13 studentů, z 1. ročníku 12 studentů a nejméně odpovědělo 11 studentů z 2. ročníku vysoké školy Fakulty logistiky a krizového řízení.

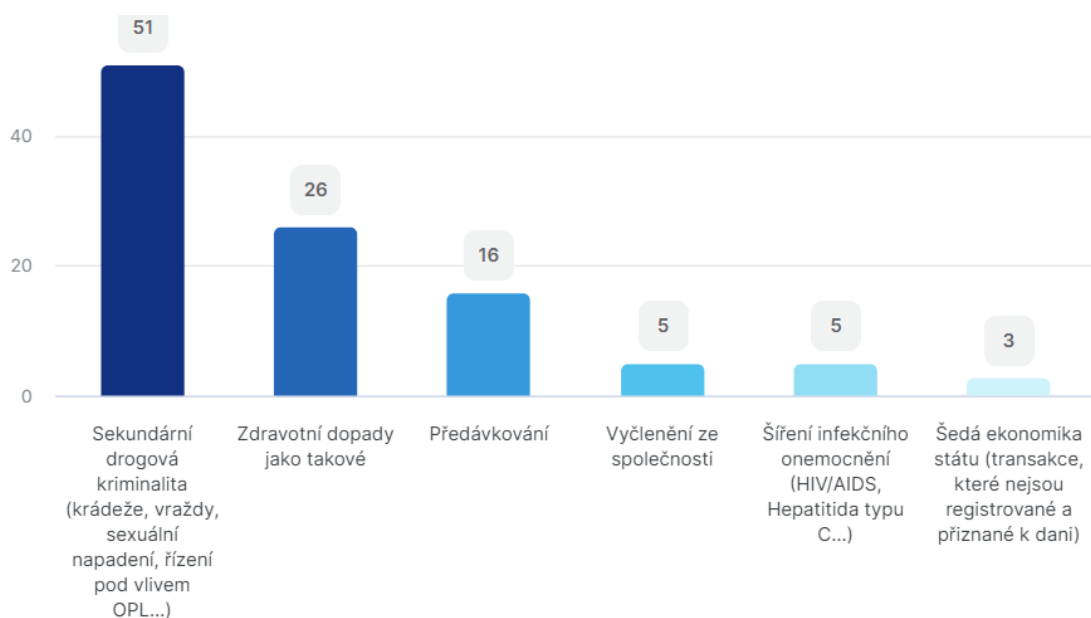

Obrázek 5 – Otázka č. 2 – Jaký ročník navštěvujete (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 3 – Jaké je podle Vás největší riziko užívání OPL?

Ve třetí otázce měli studenti zauvažovat, podle vlastního úsudku, jaké je největší riziko užívání těchto nelegálních drog. Skoro polovina dotazujících uvádí, že největším problémem užívání OPL je sekundární drogová kriminalita. Dále se zde objevují zdravotní dopady jako takové ve 26 případech a předávkování v 16 případech. Se shodným počtem 5 hlasů se jednalo o vyčlenění ze společnosti a šíření infekčního onemocnění (HIV/AIDS, hepatitidy typu C a další). Na posledním místě se třemi hlasy zůstala šedá ekonomika státu (transakce, které nejsou registrované a přiznané k dani).

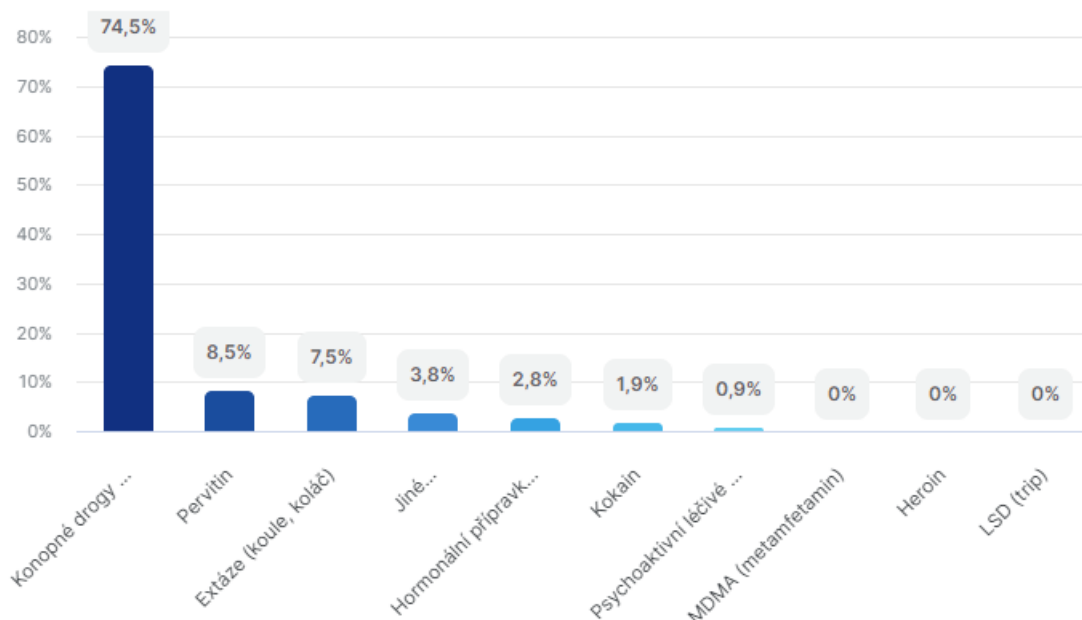
3. Jaké je podle Vás největší riziko užívání OPL?

Obrázek 6 – Otázka č. 3 – Jaké je podle Vás největší riziko užívání OPL? (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 4 – Jakou ilegální drogu lze podle Vás nejběžněji sehnat v ČR?

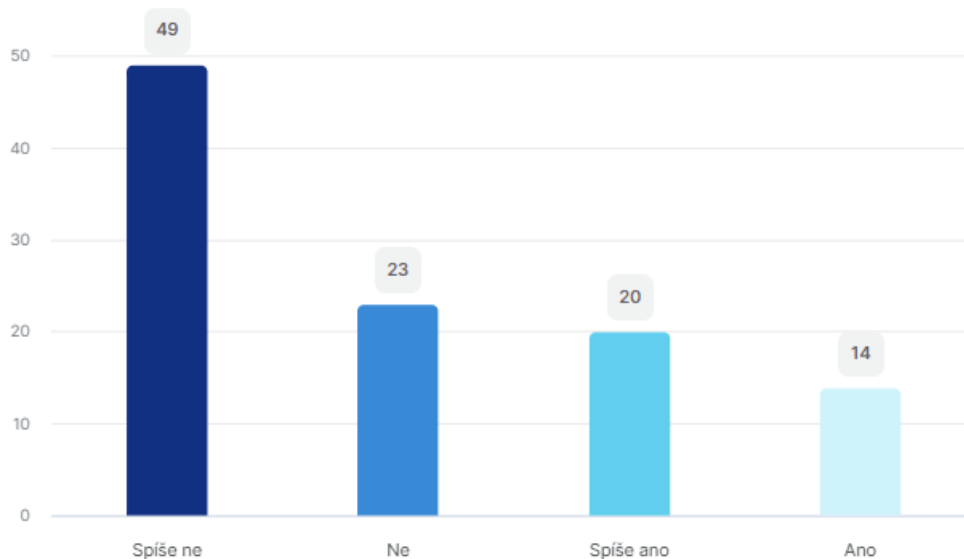
Poslední z obecných otázek byla zaměřena na dostupnost drog v České republice. Studenti měli na výběr z 9 druhů drog, plus dle vlastního výběru. Studenti nejvíce zodpovídali, že nejvíce dostupnou drogou jsou konopné drogy v 74,5 %, dále pak pervitin 8,5 %, extáze 7,5 %, jiné 3,8 % (GABA, lysohlávky), 2,8 % hormonální přípravky, 1,9 % kokain a 0,9 % odpovědělo, že lze nejběžněji sehnat psychoaktivní léčivé přípravky. Žádný student ne zvolil možnost MDMA, heroinu ani LSD.

4. Jakou ilegální drogu lze podle Vás nejběžněji sehnat v ČR?

Obrázek 7 – Otázka č. 4 – Jakou ilegální drogu lze podle Vás nejběžněji sehnat v ČR?
(Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 5 – Jsou podle vás výšky trestní sazby za spáchanou drogovou trestnou činnost odpovídající tak, aby odradily pachatele od dalšího páčání trestné činnosti?

Cílem této otázky bylo zjistit, jak studenti vnímají výšky tresty za spáchanou DTČ. Zda jsou přesvědčeni, že je momentální právní úprava ČR odpovídající a dokáže společnost odradit od tohoto jednání. Graf ukazuje, že 49 studentů vnímá výšky trestů za tyto trestné činy jako spíše neadekvátní a 23 respondentů bere výše trestní sazby jako neadekvátní. Že jsou tresty spíše adekvátní odpovědělo 20 studentů a 14 respondentů odpovědělo, že jsou adekvátní. Zde můžeme v souhrnu vidět, že si studenti spíše mysleli, že je momentální právní úprava za DTČ mírná a neodradí společnost od páčání DTČ.

5. Jsou podle vás výšky trestní sazby za spáchanou drogovou trestnou činnost odpovídající tak, aby odradili pachatele od dalšího páčání trestné činnosti?

Obrázek 8 – Otázka č. 5 – Jsou podle vás výšky trestní sazby za spáchanou DTČ odpovídající tak, aby odradily pachatele od dalšího páčání trestné činnosti? (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 6 – Užíváte přírodní látky na podporu duševního povzbuzení a soustředění, které nabírají na oblibě v ČR? (Kratom, Kanna, Kava kava...)

Na celém světě roste obliba látek na podporu duševního povzbuzení a soustředění. Mnohdy však uživatelé nevědí, že si na těchto látkách mohou vybudovat psychickou a fyzickou závislost, i když se jedná o přírodní produkty.

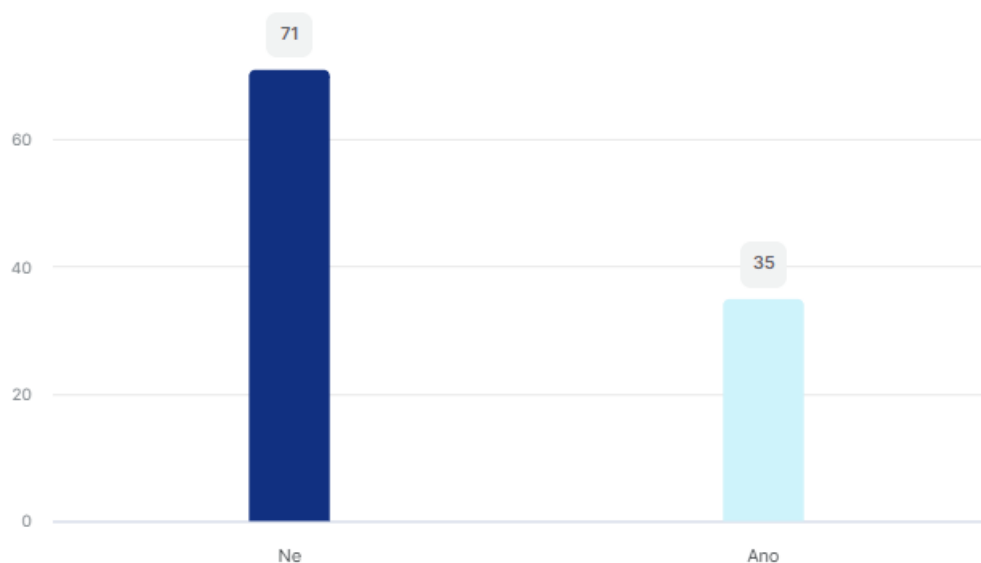
Jako sběratelský předmět se v České republice např. prodává kratom, což je prášek z pomletých listů tropického stromu *Mitragyna speciosa*. Účinky jsou závislé na dávkování. Při menších dávkách působí jako mírný stimulant. Při vyšším dávkování jako tlumící prostředek, a proto se používá v alternativním léčitelství k potlačení bolesti. Mimo rekreační užívání získal ve Spojených státech popularitu jako alternativa za opioidní léky proti bolesti. Tak jako u jiných opioidních drog, můžeme u pravidelných uživatelů kratomu pozorovat fyzický návyk. (Konec kratomu v českých zemích?, 2021)

Dalším produktem je např. Kanna, která se používá jako přírodní antidepresivum. Dále zlepšuje náladu, odbourává stres a působí proti úzkosti. Studie dále potvrdily, že má pozitivní účinky na koncentraci a pozornost. (Kanna, 2019)

Jako poslední produkt je zmíněná Kava kava neboli Pepřovník, který je užíván pro své relaxační účinky a dokáže bojovat s úzkostmi, depresemi a stresem. Dále se používá proti nespavosti, ale také jako produkt na úlevu od bolesti (Kava kava, 2019)

Ze sto šesti studentů užívá tyto produkty 35 osob a 71 osob produkty neužívá. Mezi uživateli jsou hlavně muži ve 26 případech a v 9 případech ženy.

6. Užíváte přírodní látky na podporu duševního povzbuzení a soustředění, které nabírají na oblibě v ČR? (Kratom, Kanna, Kava kava...)

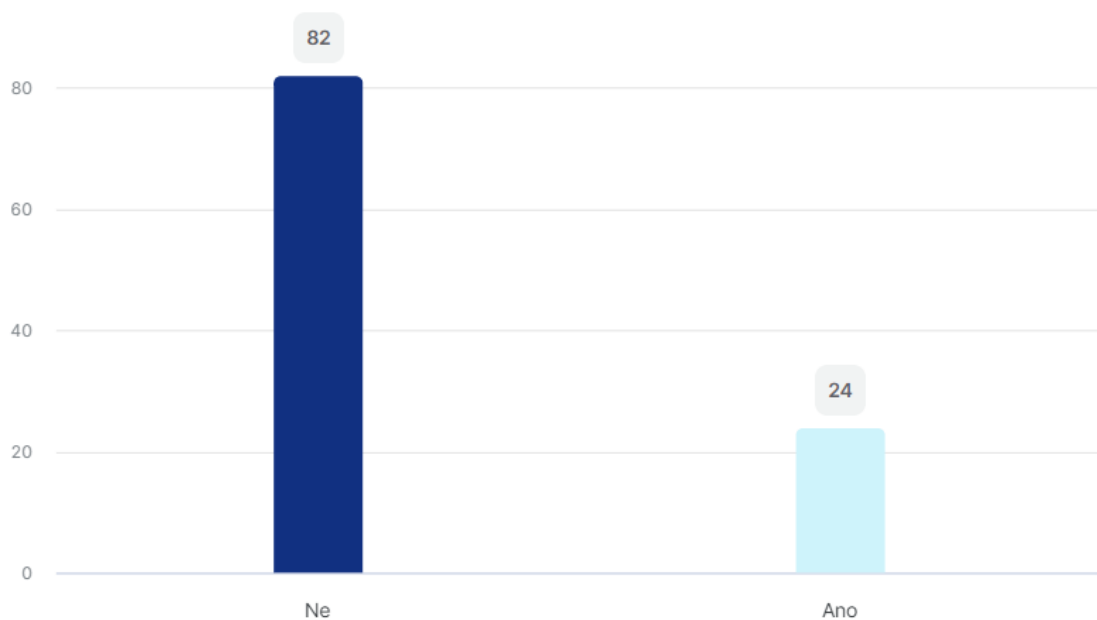
Obrázek 9 – Otázka č. 6 – Užíváte přírodní látky na podporu duševního povzbuzení a soustředění, které nabírají na oblibě v ČR? (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 7 - Jste pro zákaz Kratomu, i když ho lidé užívají místo psychoaktivních léků k tlumení bolesti, úzkosti, nespavosti, k překonání abstinenčních příznaků a dalších jeho účinků, i když na něj může vzniknout fyzická závislost?

Tato otázka navazuje na předchozí otázku č. 6. Po celém světě se začaly tyto látky používat místo chemických psychoaktivních léčiv. Kromě zlepšení nálady se mnohdy používají i na abstinenční příznaky a k tlumení bolesti.

V této otázce studenti volili spíše možnost, že nejsou pro zákaz kratomu (82). Dalších 24 respondentů by naopak tento přírodní produkt zakázaly.

7. Jste pro zákaz Kratomu, i když ho lidé užívají místo psychoaktivních léků k tlumení bolesti, úzkosti, nespavosti, k překonání abstinenčních příznaků a dalších jeho účinků, i když na něj může vzniknout fyzická závislost?

Obrázek 10 – Otázka č. 7 – Jste pro zákaz Kratomu? (Analýza výsledků, © 2022)

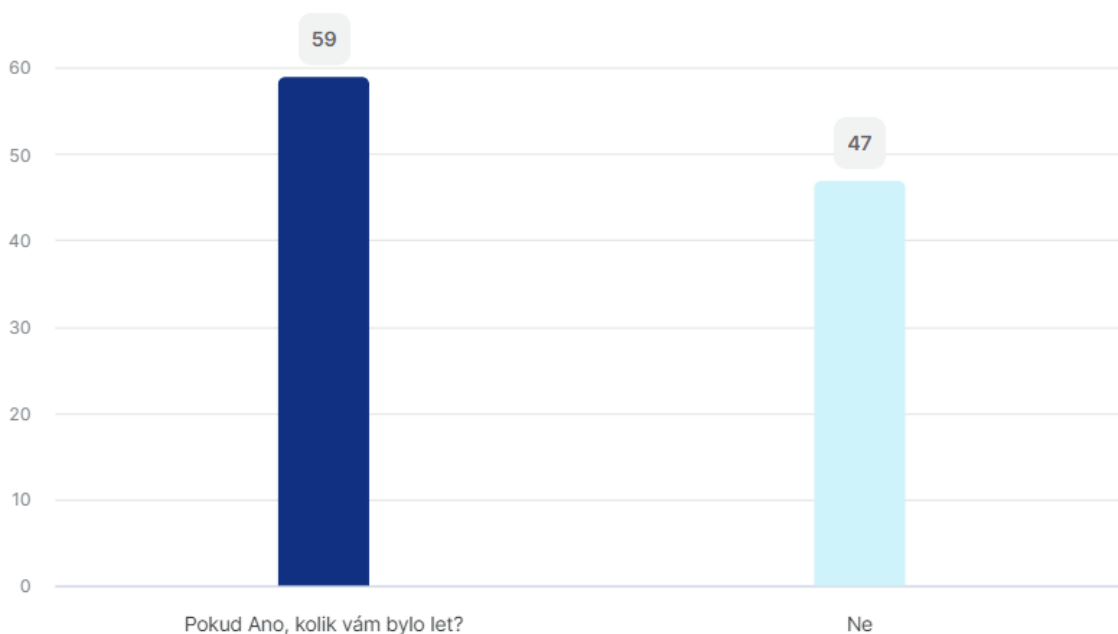
Otázka č. 8 - Zkusil/a jste někdy nelegální drogu, OPL?

V této otázce se již výzkum zaměřuje na vlastní zkušenosti studentů s drogami. Výzkum ukázal, že větší polovina studentů (59) někdy zkusila ilegální drogu. Menší část studentů (47) nemá žádnou zkušenost s OPL. Pokud studenti odpovídali, že Ano, museli uvést věk svoji první zkušenosti s nelegální drogu.

Ilegální drogu vyzkoušelo někdy v životě 36 mužů a 23 žen. Níže v tabulce je zaznamenán věk první aplikace OPL.

Tabulka 6 – Otázka č. 8 – Věk první zkušenosti s nelegální drogu (vlastní)

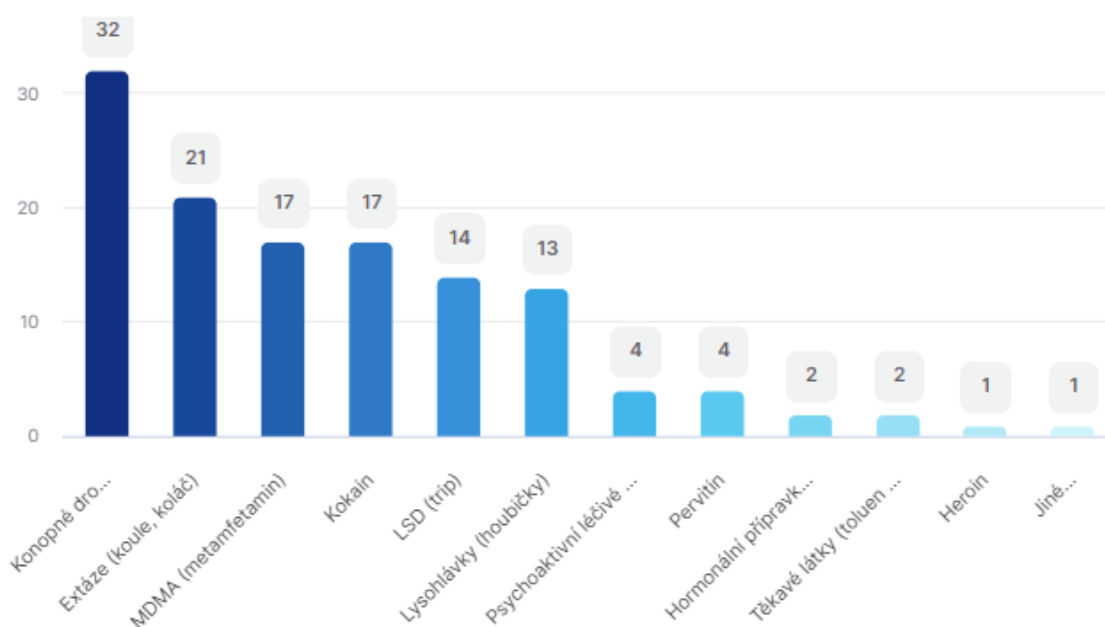
Věk	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Muži	1x	2x	6x	3x	10x	1x	4x	5x	3x		1x
Ženy			5x	2x	6x	1x	4x	2x	2x	1x	

8. Zkusil/a jste někdy ilegální drogu, OPL?

Obrázek 11 – Otázka č. 8 – Zkusil/a jste někdy ilegální drogu, OPL? (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 9 – Pokud Ano, označte, s jakými nelegálními drogami máte zkušenosti.

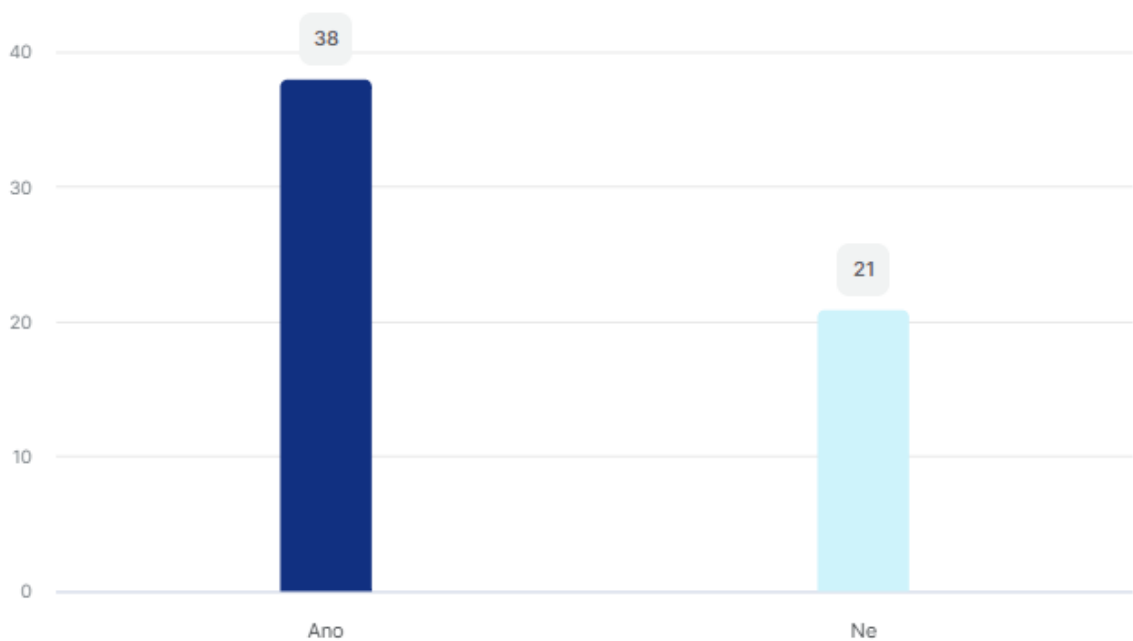
V této otázce se dalo zaškrtnout více odpovědí tak, aby mohl student zmínit více nelegálních drog s kterými měl zkušenosti. Z grafu vyplývá, že nejvíce byly užívány studenty konopné drogy (56), dále pak extáze (27), kokain (18), MDMA (17), LSD (15), lysohlávky (14), psychoaktivní léčivé přípravky (5), pervitin (4), hormonální přípravky (2), těkavé látky (2), heroin (1) a jinou drogu užil 1 student (GABA-tekutá extáze). Celkem 29 studentů bylo během života pod vlivem více než jedné OPL.

9. Pokud Ano, označte, s jakými ilegálními drogami máte zkušenosti.

Obrázek 12 – Otázka č. 9 – Pokud Ano, označte, s jakými ilegálními drogami máte zkušenosti. (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 10 – Užíval/a jste nějakou ilegální drogu opakovaně.

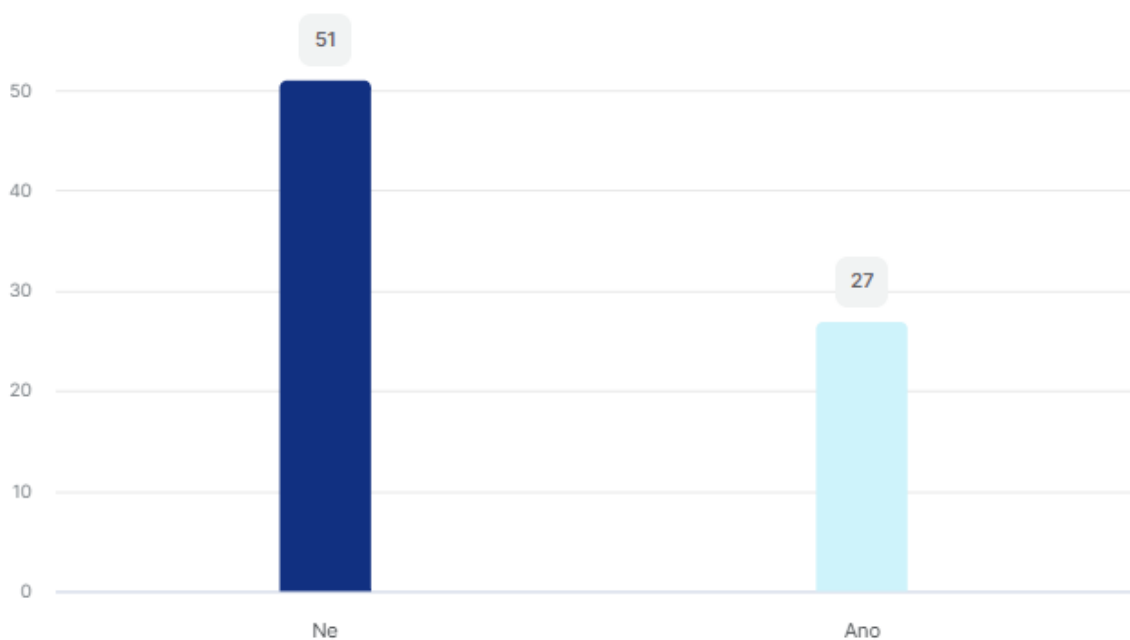
Tato otázka se zabývá, zda byla ilegální droga aplikována pouze jedenkrát, nebo se aplikace dlouhodobě opakovala. Studenti v tomto případě odpovídali, že spíše se jednalo opakované užívání ilegální drogy (38). Dále byla 21 studenty užitá droga pouze jednorázově.

10. Užíval/a jste nějakou ilegální drogu opakovaně?

Obrázek 13 – Otázka č. 10 – Užíval/a jste nějakou ilegální drogu opakovaně zkušenosti.
(Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 11 – Bral/a jste ilegální drogy i během studia na vysoké škole?

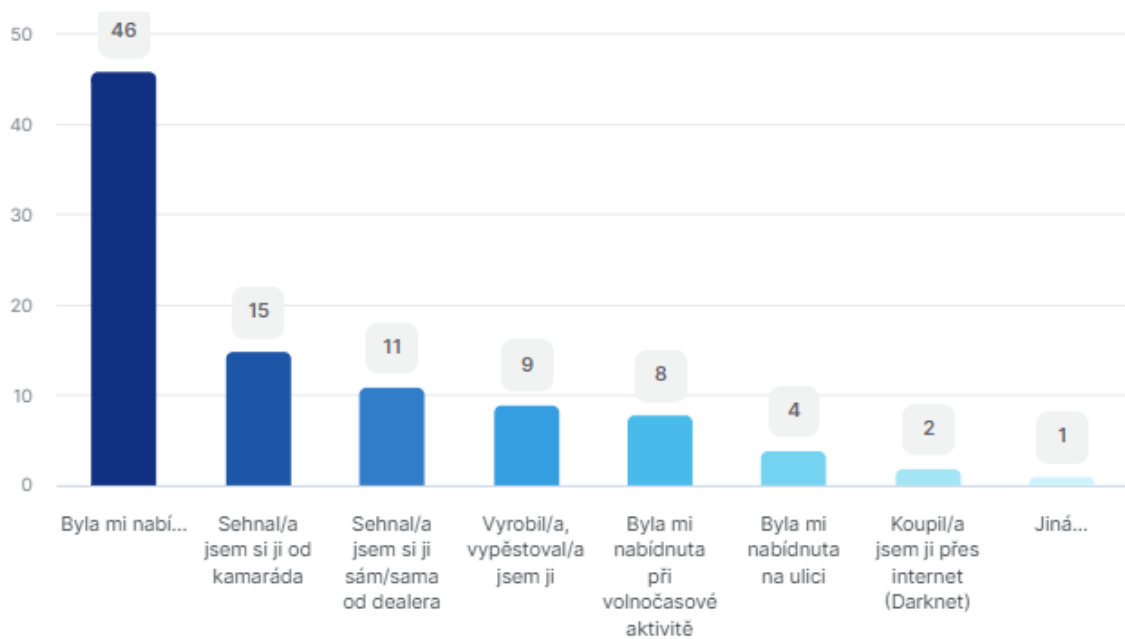
Otázkou mělo být zjištěno, v jaké míře se berou ilegální drogy mezi studenty vysoké školy Fakulty logistiky a krizového řízení. Větší část studentů (51) nebere OPL během studia, ale 27 studentů ilegální drogy užívají, i během studia na vysoké škole.

11. Bral/a jste ilegální drogy i během studia na vysoké škole?

Obrázek 14 – Otázka č. 11 – Bral/a jste ilegální drogy i během studia na vysoké škole?
(Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 12 – Pokud jste zkusil/a ilegální drogu, jak jste se k droze dostal/a?

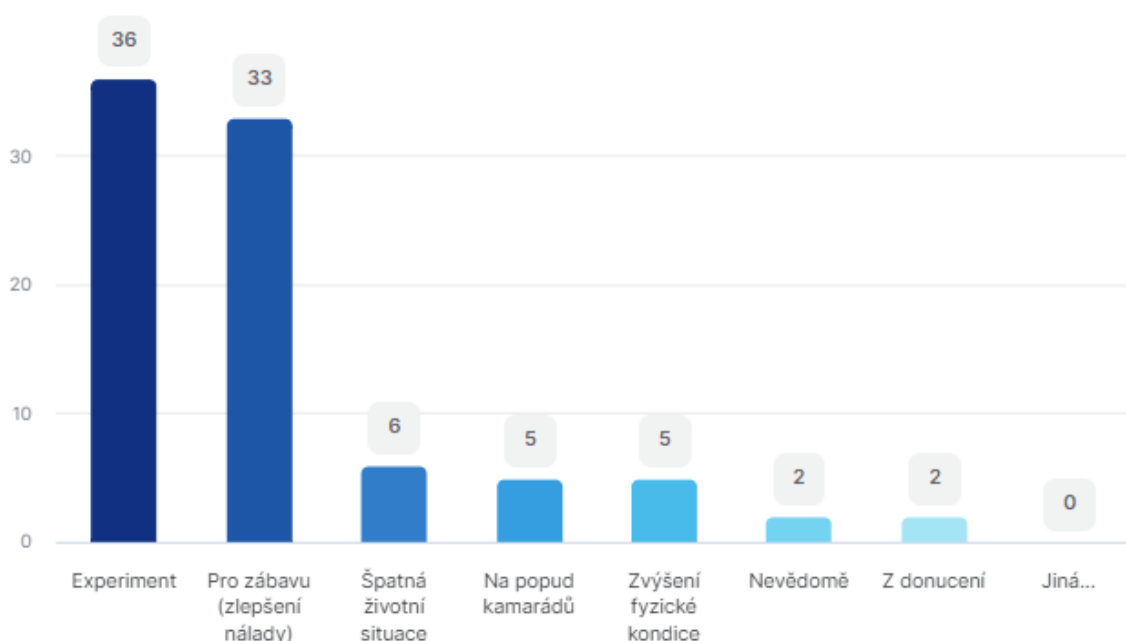
Účelem otázky je zjistit, jakým způsobem se studenti k nelegální droze dostali. Největší částí respondentů nabídl/a drogu kamarád/ka (46), dále se k droze dostali za pomoci kamaráda/ky, který/á drogu sehnal/a (15). V 11 případech si studenti sehnali drogu sami od dealera, v 9 případech vyrobili nebo vypěstovali. Dalším 8 odpovídajícím byla nabídnuta při volnočasové aktivitě a čtyřem studentům na ulici. Dva studenti si ji koupili přes internet (Darknet), což nabývá na popularitě. Jeden student uvedl, že drogu našel v lese (jednalo se o lysohlávky).

12. Pokud jste zkusil/a ilegální drogu, jak jste se k droze dostal/a?

Obrázek 15 – Otázka č. 12 – Pokud jste zkusil ilegální drogu, jak jste se k droze dostal/a?
(Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 13 – Z jakého důvodu jste drogu vyzkoušel?

Otázka č. 13 se zaměřovala na to, co vedlo studenty danou drogu vyzkoušet. Nejvíce respondentů odpovídalo, že drogu zkusili za účelem zjistit, jaké jsou její účinky (36). Dále si ve 33 případech drogu vzali pro zlepšení nálady, v 6 případech kvůli špatné životní situaci, v 5 případech kvůli špatné životní situaci, v 5 případech na popud kamarádů a v 5 případech kvůli zvýšení fyzické kondice. Dva studenti vzali drogu nevědomě a dva z donucení.

13. Z jakého důvodu jste drogu vyzkoušel?

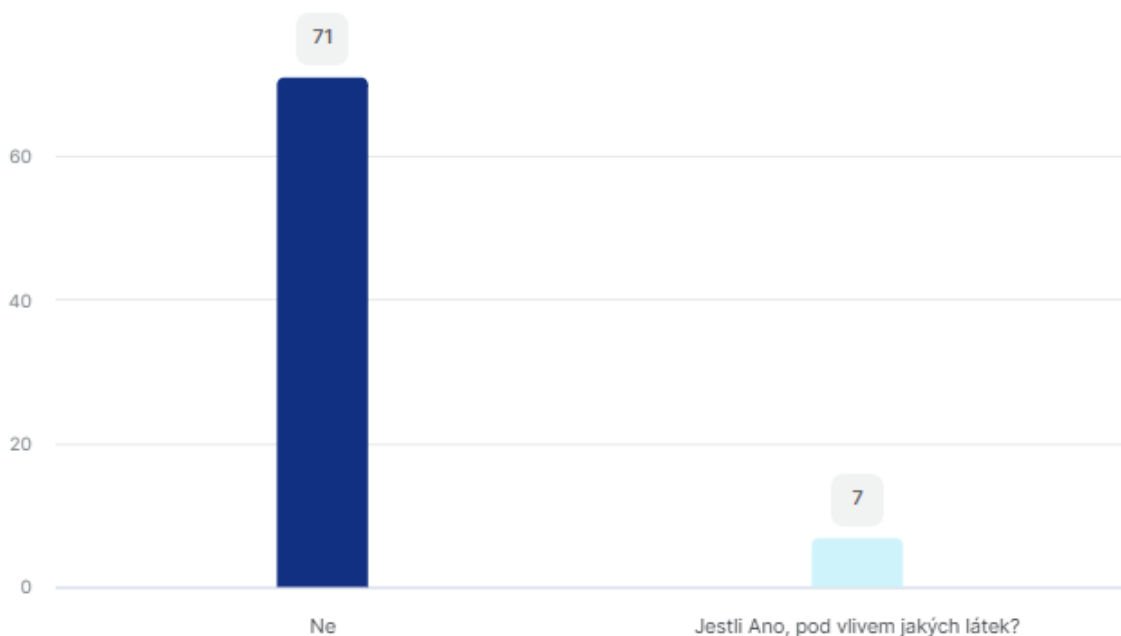
Obrázek 16 – Otázka č. 13 – Z jakého důvodu jste drogu vyzkoušel? (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 14 – Řídili jste někdy pod vlivem OPL?

Tato otázka se zaměřila na jeden z negativních aspektů drogové kriminality a tím je řízení motorových vozidel pod vlivem OPL (nejedná se o alkohol). Studenti v tomto případě především odpovídali, že pod vlivem OPL neřídili (71). Našli se ale i takoví, kteří řídili motorového vozidla pod vlivem OPL (7). Druhá část odpovědi byla zaměřena na konkrétní nelegální látku, pod vlivem, které studenti řídili motorové vozidlo. Zde se ukázalo, že nejběžnější látkou byly konopné drogy¹³ (6), dále kokain ve 2 případech a v jednom případě se jednalo o MDMA.

14. Řídili jste někdy pod vlivem OPL?

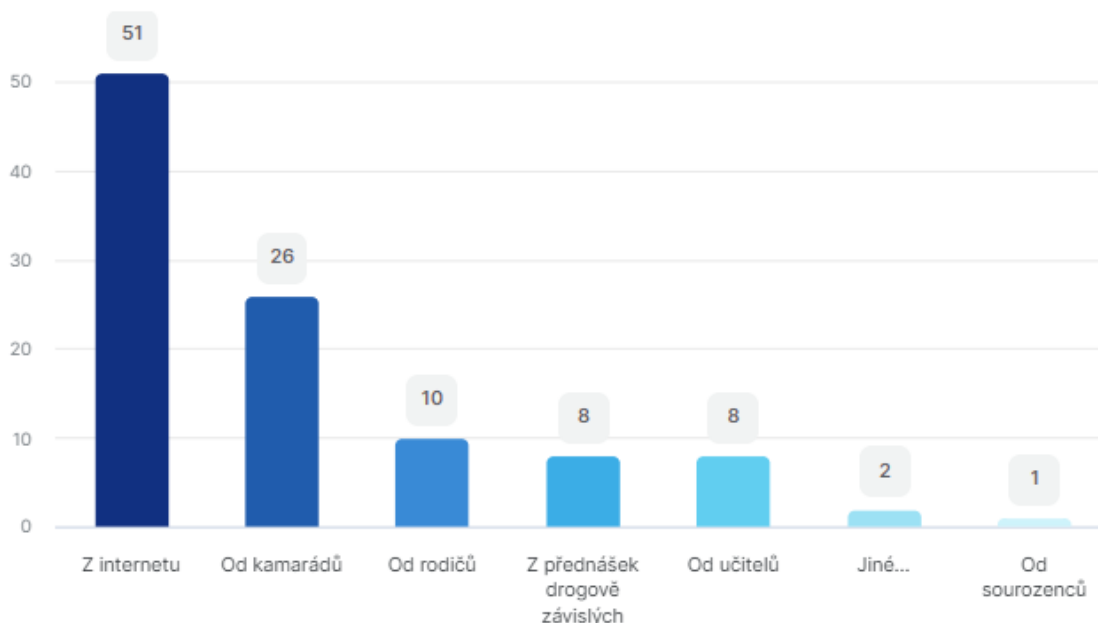

Obrázek 17 – Otázka č. 14 – Řídili jste někdy pod vlivem OPL? (Analýza výsledků, © 2022)

¹³ Lidé si neuvědomují, že u pravidelných konzumentů konopí se mohou stopové prvky ukázat v krvi po dobu až jednoho týdne. Pokud se konopí aplikuje občas, může ho tělo odbourat zhruba za tři dny a po jednorázovém užití by mělo být odbouráno do 24 hodin. Ve slinách se může po jednom užití THC detekovat po dobu 24 hodin a při častém užívání až 72 hodin.

Otázka č. 15 – Z jakých zdrojů jste získal/a nejvíce informací o drogách?

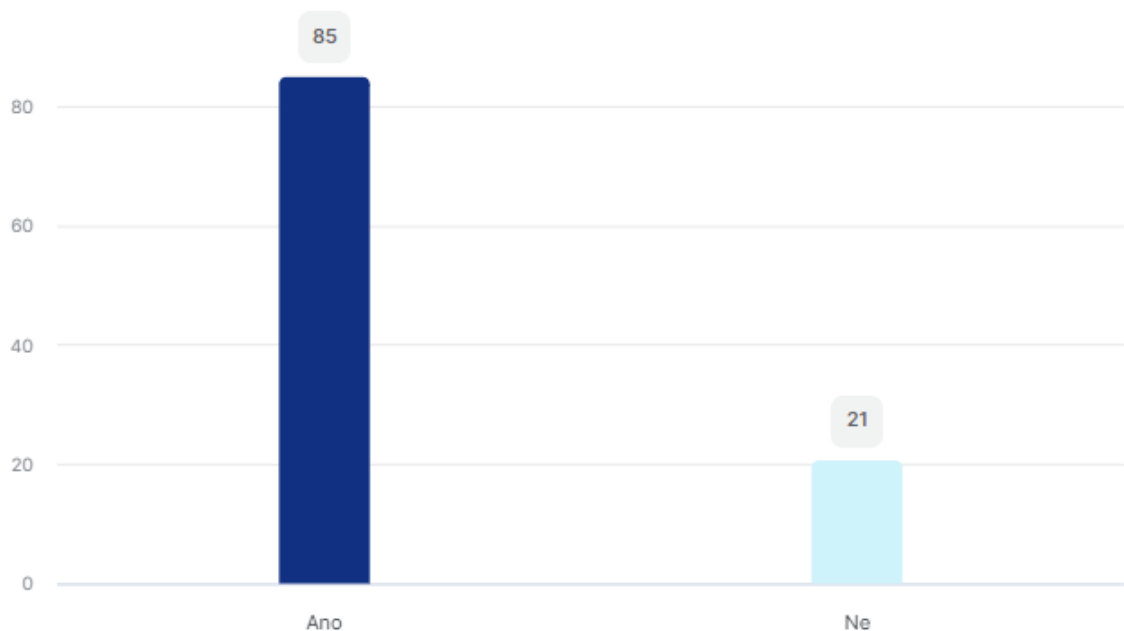
Tato otázka se již zaměřuje na protidrogovou prevenci a má prozkoumat skutečnost, kde získali studenti během života nejvíce informací o drogách. V 51 případech studenti získali informace z internetu, v 26 případech od kamarádů, v 10 případech od rodičů, v 8 případech z přednášek drogově závislých a se stejným počtem od učitelů. Dále získávali ve 2 případech informace z filmů a v jednom případě od sourozenců.

15. Z jakých zdrojů jste získal/a nejvíce informací o drogách?

Obrázek 18 – Obrázek č. 15 – Z jakých zdrojů jste získal/a nejvíce informací o drogách?
(Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 16 – Byl/a jste někdy na přednášce o možných rizicích v souvislosti s užíváním drog?

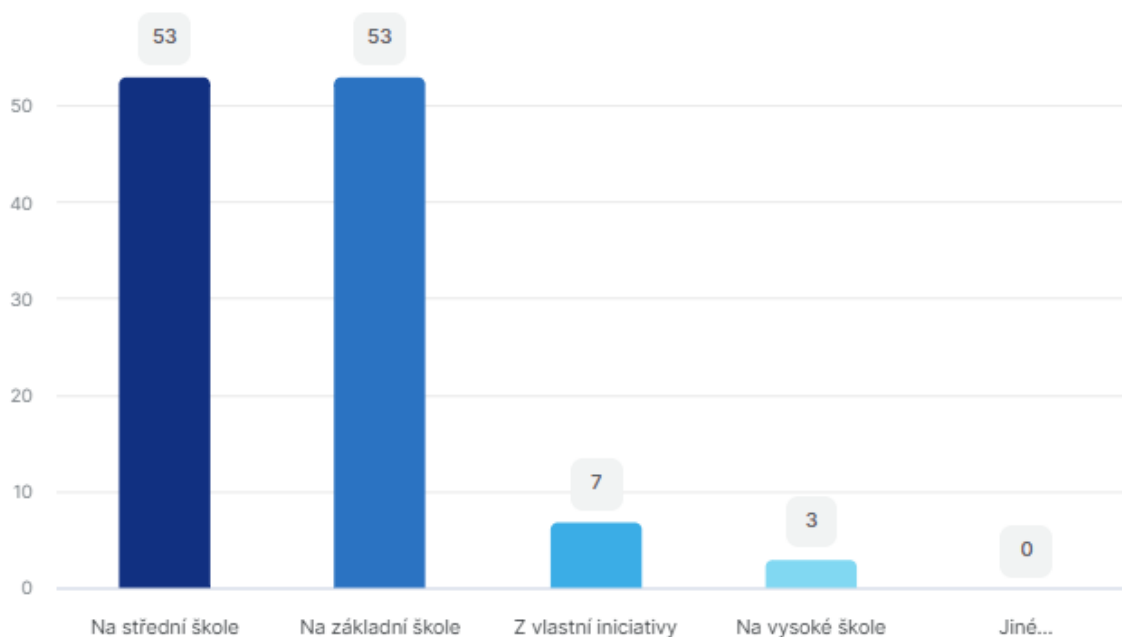
Tato otázka je důležitá v oblasti primární prevence drogové kriminality, jakož to práce s dětmi a mládeží. Již od školy by měly být děti učeny o drogách a jejich negativních aspektech. V 85 případech odpovídali studenti, že byli na přednášce o možných rizicích v souvislosti s užíváním drog a ve 21 případech, že na takové přednášce nebyli.

16. Byl/a jste někdy na přednášce o možných rizicích v souvislosti s užíváním drog?

Obrázek 19 – Otázka č. 16 - Byl/a jste někdy na přednášce o možných rizicích v souvislosti s užíváním drog? (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 17 – Jestli ano, kde to bylo?

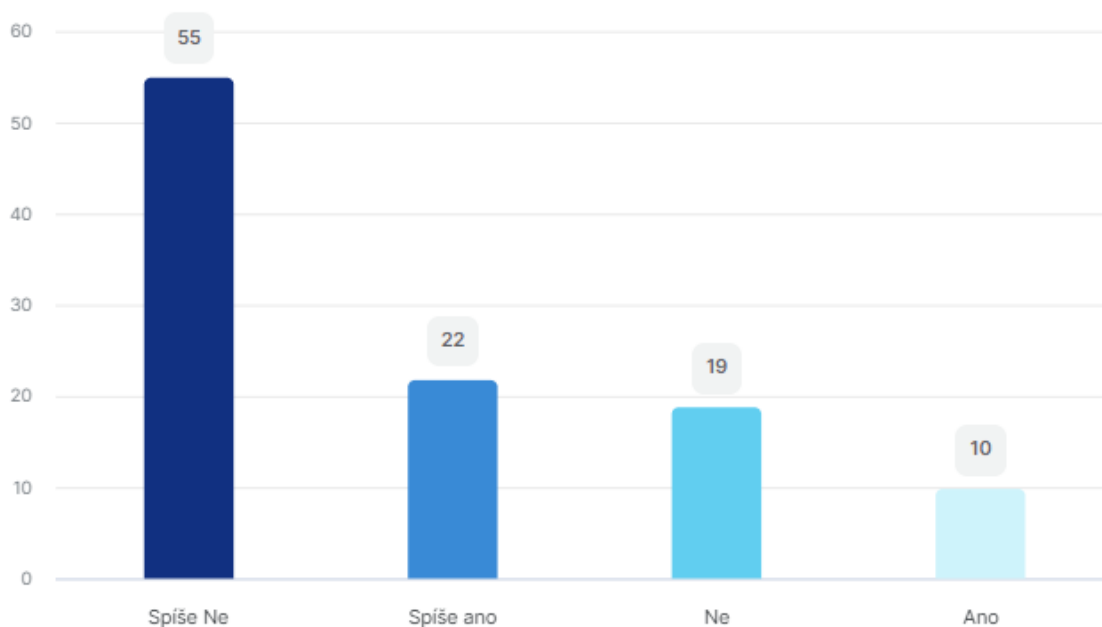
Tato otázka je v kontextu s otázkou č. 16. Hlavním cílem je zjistit, kde se studenti zúčastnili přednášky. Shodně v 53 případech se studenti zúčastnili přednášek o možných rizicích v souvislosti s užíváním drog na základních a středních školách. Dalších 7 studentů se přednášek zúčastnilo z vlastní iniciativy a 3 studenti se přednášek zúčastnili na vysoké škole.

17. Jestli ano, kde to bylo?

Obrázek 20 – Otázka č. 17 – Jestli ano, kde to bylo? (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 18 – Myslíte si, že je dostatečně řešena problematika drog a drogových závislostí na školách?

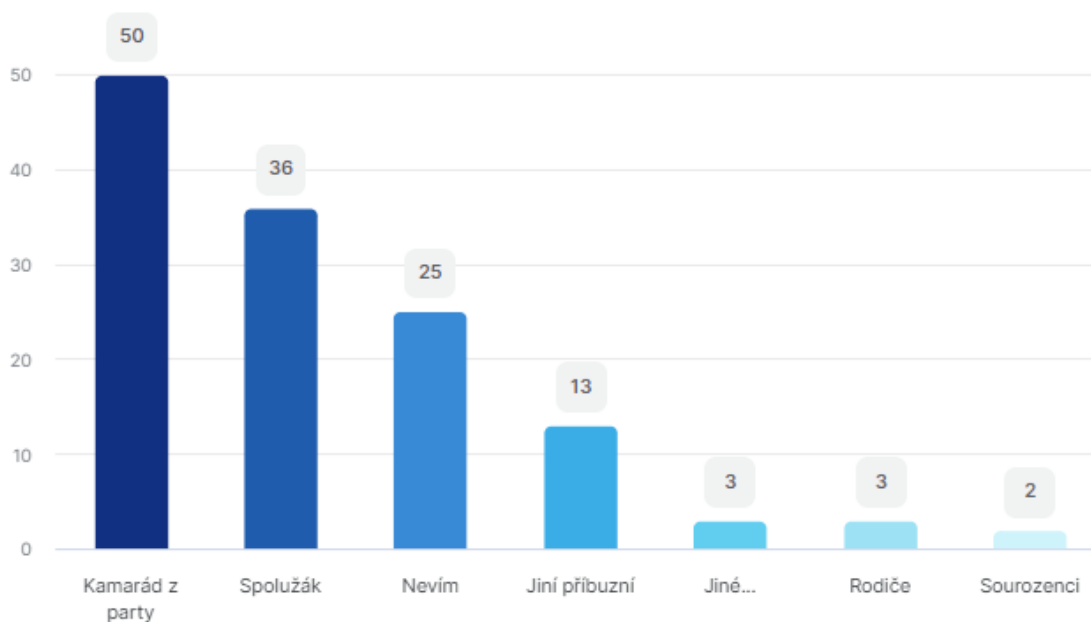
Otázka se zaměřuje na vnímání problematiky drog a drogových závislostí na školách z pohledu studentů. Studenti převážně odpovídali, že se tato problematika ve školách spíše není řešena (55), dalších 22 studentů odpovědělo, že spíše ano. Že není tato problematika ve školách řešena odpovědělo 19 studentů a že je správně řešena 10 studentů

18. Myslíte si, že je dostatečně řešena problematika drog a drogových závislostí na školách?

Obrázek 21 – Otázka č. 18 – Myslíte si, že je dostatečně řešena problematika drog a drogových závislostí na školách? (Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 19 – Víte o někom z vašeho okolí, který užívá ilegální drogy?

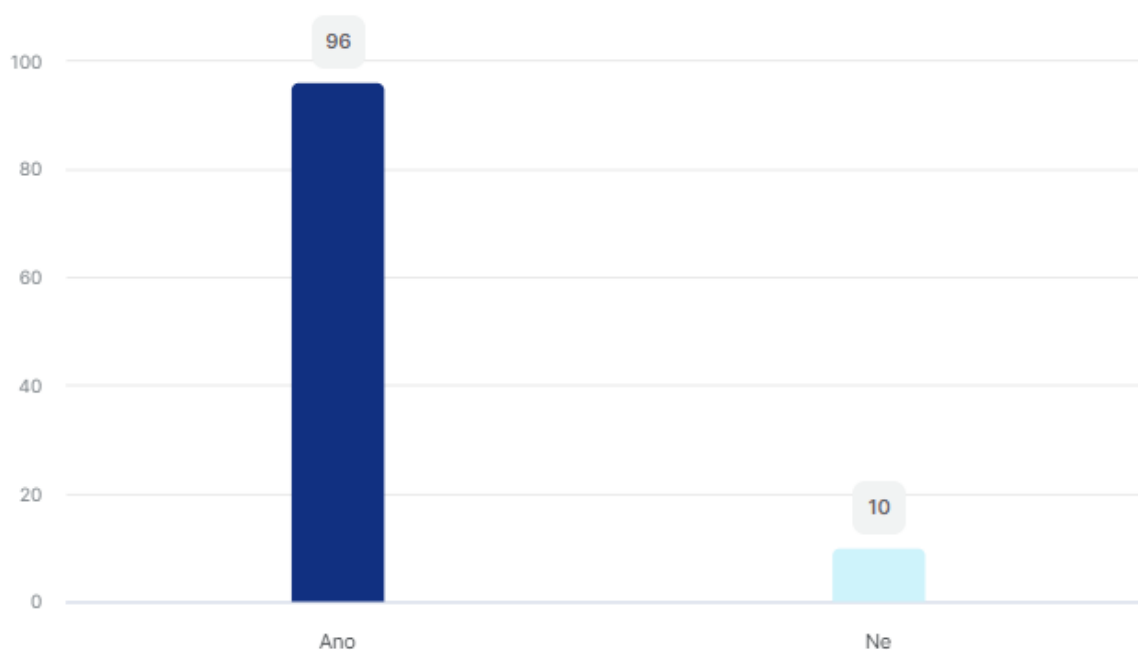
Další otázka se zaměřuje na další lidi, kteří mají problémy s užíváním ilegálních drog. Díky tomu můžeme zjistit, kolik uživatelů drog se nachází v blízkém okolí studentů. Studenti v 50 případech zmínili kamaráda/ku z party, dále v 36 případech spolužáka, v 25 případech neznají žádnou blízkou osobu, která zneužívá drogy. Potom byli 13krát zmíněni příbuzní, 3krát jiná možnost (sousedé), 3krát rodiče a ve dvou případech sourozenci.

19. Víte o někom z vašeho okolí, který užívá ilegální drogy?

Obrázek 22 – Otázka č. 19 – Víte o někom z vašeho okolí, který užívá ilegální drogy?
(Analýza výsledků, © 2022)

Otázka č. 20 – Pomohli byste Vám blízké osobě, kdybyste zjistili, že je závislá na OPL?

Poslední doplňující otázka se ptá studentů, jestli by dokázali pomoci blízké osobě, kdyby zjistili, že je závislá na OPL? V tomto případě skoro většina (96) odpověděla že ano, pouze 10 lidí odpovědělo, že by nepomohlo.

20. Pomohli byste Vám blízké osobě, kdybyste zjistili, že je závislá na OPL?

Obrázek 23 – Otázka č. 19 – Pomohli byste Vám blízké osobě, kdybyste zjistili, že je závislá na OPL? (Analýza výsledků, © 2022)

10 OVĚŘENÍ STANOVENÝCH HYPOTÉZ

Hypotéza č. 1: Společnost vnímá výšky trestních sazeb za spáchanou drogovou trestnou činnost v české úpravě jako odpovídající a mající preventivní a represivní charakter.

Po vyhodnocení dotazníkového šetření bylo zjištěno, že studenti Fakulty logistiky a krizového řízení bohužel nevnímají výšky trestní sazby za spáchanou DTČ jako odpovídající. Pouze 14 respondentů si myslí, že jsou dané tresty za spáchanou DTČ odpovídající a 20 respondentů si myslí, že jsou tyto tresty spíše odpovídající. Velká většina (49) pohlíží na výšky trestních sazeb za DTČ jako spíše neodpovídající a u 23 respondentů jsou tyto tresty neodpovídající. Jako příkladem vyšších trestních sazeb nám může jít sousední stát Slovensko. Rozdíly mezi českou a slovenskou právní úpravou za konopné drogy můžeme vidět na straně 50.

Hypotéza byla vyvrácena, avšak lidé jiných věkových skupin a z jiných škol nebo zaměstnání mohou mít odlišný názor.

Hypotéza č. 2: Většina vysokoškolských studentů má zkušenost s ilegální drogou.

Z dotazníkového šetření jasně vyplývá, že více jak polovina studentů někdy zkusila ilegální drogu. Z možných 106 respondentů zodpovědělo, že má zkušenost s drogou 59 studentů. Z dotazníkového šetření dále vyplývá, že 14 studentů poprvé zkusilo ilegální drogu v 13-15 letech, kdy stále nejspíš chodili ještě do základní školy. Největší počet první zkušenosti s nelegální drogou byl zaznamenán u studentů v 17 letech, kdy studenti ještě chodí na střední školy. Právě u dětí a mládeže je riziko užívat těchto látek vyšší, protože se jejich mozek vyvíjí.

Hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza č. 3: Nejběžněji užívanou ilegální drogou jsou konopné drogy.

Z dotazníku vyplynulo, že konopné drogy jsou nejužívanější drogou v české populaci. V grafu č. 10 můžeme vidět, jakou dominanci mají konopné drogy mezi svými uživateli. Konopné drogy užívá 56 studentů, přičemž druhou nejužívanější drogou je extáze (27) a třetí kokain (18). Tato hypotéza byla také verifikována ve Výroční zprávě ve věcech o stavu drog 2019 nebo Souhrnné zprávě o závislostech v České republice 2021. V české populaci je užívání konopných drog vysoké a v mezinárodním měřítku nadprůměrné.

Hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza č. 4: Častěji užívají ilegální drogy muži.

Tato hypotéza byla verifikována, přičemž pravdu znázorňuje tabulka č. 5. Podle tabulky ilegální drogy užívali v 36 případech muži a ve 23 případech ženy. Pravdu si můžeme ověřit ze Souhrnné zprávy o závislostech v České republice 2021, která byla vydána v dubnu roku 2022.

Hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza č. 5: Většinou je droga osobou užitá z důvodu vyzkoušet její účinky.

Tato hypotéza byla dotazníkovým šetřením potvrzena, což ukazuje graf č. 14. Nejvíce odpovědí zaznamenala odpověď experiment (38) o 5 studentů mívá zodpovědělo, že užilo drogu pro zábavu. Většina drogově závislých na přednáškách vykládá, že ze začátku chtěli drogu pouze zkusit, ale po zkušenosti začali drogu brát opakovaně pro zábavu a zlepšení nálady.

Hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza č. 6: Na školách je dostatečně řešena problematika drog a drogových závislostí.

Na tuto hypotézu nám odpovídají grafy č. 17, 18 a 19. V grafu č. 17 můžeme vidět, že na přednášce o možných rizicích v souvislosti s užíváním drog bylo 85 dotazovaných a pouze 21 se přednášky o užívání drog nikdy nezúčastnilo. Dále studenti odpovídali, že se v 53 případech zúčastnili přednášky na základní škole a v 53 na střední škole. Někteří respondenti se zúčastnili přednášek jak na základní, tak i střední škole. Avšak při otázce, zda je dostatečně řešena problematika drog a drogových závislostí na školách odpovídali studenti v 55 případech, že spíše není a v 19 případech že není. Dále 22 studentů odpovědělo, že spíše je dostatečně řešena a 10 si myslí, že je dostatečně řešena tato problematika. Nastává zde otázka, zda správně fungoval preventivní program, který v základních školách a školských zařízeních každoročně vypracovává školní metodik prevence ve spolupráci s vedením školy a dalšími pedagogiky nebo se student nemohl zúčastnit skrze nemoc a jiné důvody, nebo si přednášku nepamatuje. Dle mého názoru by měla být tato problematika řešena na základních a středních školách více, jelikož je práce s dětmi a mládeží hlavní prioritou prevence užívání drog. Dále můžeme vidět díky grafu č. 1 že mezi preventivní programy základních škol se zahrnuje spíše šikana, kriminální chování a kyberšikana.

Hypotéza byla vyvrácena. Avšak existují spekulace.

ZÁVĚR

V úvodu teoretické části práce byla popsána základní terminologie drog a drogové kriminality. Dále byl nastíněn historický vývoj drogové kriminality na našem území od doby Rakouska-Uherska, až po současnost. Nebylo opomenuto ani rozdělení OPL a charakteristika nejužívanějších nelegálních drog v ČR. Dále bylo popsáno fungování protidrogové politiky v ČR a úloha specializovaného policejního útvaru pověřeného bojem se závažnou drogovou trestnou činností, kterým je NPC Služby kriminální policie a vyšetřování PČR. Na závěr je popsána produkce, dovoz, vývoz, distribuce a výroba nelegálních drog na našem území, podle jednotlivých typů drog. V praktické části byla popsána „současná“ drogová situace v České republice a drogová kriminalita v jednotlivých krajích. Ze současné drogové situace byly zvlášť zkoumány nelegální drogy, psychoaktivní léčivé přípravky a negativní aspekty drogové kriminality. Ke každému tématu bylo navrženo současné preventivní opatření. Zásadním krokem bylo najít nedostatky a poukázat na ně. Jednotlivé nedostatky byly sepsány do návrhů pro zlepšení stávajících stavů daného problému. Tyto nedostatky jsou dále shrnuty systematickou analýzou What-if (Co se stane když?), která se využívá při vyhledávání potenciálních problémů, rizik a hledá opatření k jejich nápravě. Vyhotovený návrh opatření bude sloužit pro zlepšení stávajícího stavu drogové kriminality a drogové prevence. Závěrem práce byly stanoveny hypotézy a uděláno dotazníkové šetření pro studenty Fakulty logistiky a krizového řízení. Dotazníkové šetření je jedno z kvantitativních metod výzkumu a bylo vyhotoveno za účelem sběru dat. Stanovené hypotézy měly objasnit fakta vyplývající z odpovědí studentů na dotazníkové šetření. Byly porovnány se zjištěnými skutečnostmi ohledně drogové problematiky a byly verifikovány nebo falzifikovány. Příkladem může být odpověď hypotézy č. 3.: Kdy bylo z výsledků potvrzeno, že nejběžněji užívanou nelegální drogou jsou konopné drogy. Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že byl cíl diplomové práce splněn. V praxi může návrh opatření přispět ke snížení míry užívání návykových látek. Problematice drog je nezbytné věnovat stálou pozornost, protože se vyvíjí a transformuje vzájemně se společností. Některé země se stávají benevolentnějšími v kouření marihuany, pašeráci mění způsob pašování drog a organizované skupiny vynalézají nové drogy, které nejsou regulovány mezinárodními úmluvami OSN, nebo evropskou či národní legislativou jako omamné a psychotropní látky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BERGMAN, Marcelo, 2018. *Illegal Drugs, Drug Trafficking and Violence in Latin America*. © Springer International Publishing AG 2018. ISBN 978-3-319-73152-0.
- CARPENTIER, Chloé, 2007. *Drugs and crime — a complex relationship: Drugs in focus*. 16. Lisbon: EMCDDA. ISBN 1681-5157.
- ČERNÍKOVÁ, Tereza a kol., 2021. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v roce 2019*. Praha: Úřad vlády České republiky. ISSN 978-80-7440-265-4.
- CHOMYNOVÁ, Pavla a kol., 2022. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2021*. Praha: © Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-294-4.
- CHOMYNOVÁ Pavla a MRAVČÍK Viktor, 2021. *Národní výzkum užívání návykových látek 2020*. *Zaostřeno*;7(5):1-20
- KOLÁŘ, Jan. *O problému, který měl nebýt: drogy v socialistickém Československu*. Brno: Doplněk, 2018, 159 s. Společensko-ekologická edice. ISBN 9788072393374.
- KONEČNÝ, Martin. 2017. *Užívání návykových sedativ a hypnotik v České republice a syndrom závislosti na těchto lécích z pohledu konziliárního psychiatra*. *Psychiatrie pro praxi* 2017, 18, 135-139.
- LIBA, Jozef, 2016. *Zdravie, drogy, drogová prevencia: Terminologický a výkladový slovník*. 2, doplnené a rozšírené vydanie. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-555-1556-4.
- MALINOVSKÁ, Jana a MRAVČÍK, Viktor. 2018. *Problem Opioid Use in the Czech Republic from a Historical Perspective: Times are Changing but Opioid Pharmaceuticals Remain*. *Adiktologie*, 18 (3-4), 215-222.
- Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky, 2005. Zaostřeno na drogy*. Praha: © Úřad vlády České republiky, třetí(4). ISSN 1214-1089.
- MRAVČÍK, Viktor a kol., 2021. *4psychoaktivních léků v České republice 2021*. © Úřad vlády České republiky, 2021. ISBN 978-80-7440-285-2.
- MRAVČÍK, Viktor a kol., 2020. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2019*. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-254-8.
- MRAVČÍK, Viktor a kol., 2014. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2013*, Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-109-1

MRAVČÍK, Viktor a kol., 2018a. The complex relation between access to opioid agonist therapy and diversion of opioid medications: a case example of large-scale misuse of buprenorphine in the Czech Republic. *Harm Reduction Journal*, 15, 60.

NOŽINA, Miroslav a Miloš VANĚČEK. 2016. Národní protidrogová centrála 1991-2016. [Praha]: Národní protidrogová centrála. ISBN 978-80-270-0640-3.

NOŽINA, Miroslav, 1997. Svět drog v Čechách. Praha: KLP. ISBN 80-859-1736-X.

ZEMAN, Petr a kol., 2015. Drogová kriminalita a trestní zákoník. Praha: © Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-80-7338-151-6.

ORTOVÁ, Tereza, 2019. Závislost na lécích z pohledu pacienta a zdravotnického personálu: Drug dependence from patient and medical staff point of view. Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce PhDr. Eva Maierová, Ph.D.

PERNICOVÁ, Kristina a kol., 2020. Sociální práce a drogová problematika dětí a mladistvých. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. ISBN 978-80-7421-219-2.

SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY. 2019. Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-231-9.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Akční plán realizace Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2021, 2019. Vláda České republiky [online]. Vláda ČR (c) 2009-2021 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/akcni-plan-realizace-narodni-strategie-prevence-a-snizovani-skod-spojnych-se-zavislostnim-chovanim-2019_2021--178678/

Aktuální situace a nový koncept zpráv, © 2015. Drogy-info [online]. © 2015 NMS [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/zprava-o-zavislostech/aktualni-situace-a-novy-koncept-zprav-o-zavislostech-v-cr-prezentace/>

Analýza výsledků, © 2022. Survio.com [online]. © 2022 Survio [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://my.survio.com/L5E6M8W1B8U4F6G5K5V9/results>

Co - když analýza, © 2016. Managmentmania [online]. Copyright © 2011-2016 [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/co-kdyz-analyza-what-if-analysis>

ČESKO, 1998. Zákon č. 167/1998 Sb.: Zákon o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. Česko: © AION CS, s.r.o. 2010-2022, ročník 98, číslo 167. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167>

ČESKO, 1961. Zákon č. 141/1961 Sb.: Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In: Sbíрка zákonů České republiky. Česko: © AION CS, s.r.o. 2010-2022, ročník 61, číslo 141. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

ČESKO, 2017. Zákon č. 65/2017 Sb.: Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In: Sbíрка zákonů České republiky. Česko: © AION CS, s.r.o. 2010-2022, ročník 17, číslo 65. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65>

ČESKO, 2021. Nařízení vlády č. 196/2021 Sb.: Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množství limitech, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky.

Česko: © AION CS, s.r.o. 2010-2022, ročník 21, číslo 196. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-196#>

Dopravní nehody v ČR, ©2022. Nehody Centrum dopravního výzkumu [online]. © 2022 Centrum dopravního výzkumu [cit. 2022-03-04]. Dostupné z: <https://nehody.cdv.cz/>

Dopravně bezpečnostní akce, 2021. Policie České republiky [online]. © 2022 Policie ČR [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/dopravne-bezpecnostni-akce-740594.aspx>

Drogová velmoc? Množství pervitinu v odpadu v Česku je zdaleka nejvyšší v Evropě, 2022. Deník.cz [online]. Copyright © [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/pervitin-cesko-odpadni-vody.html

Drogy na hudebních akcích aneb První pomoc, když jsi moc, 2018. Jdi do klubu [online]. © 2012 - 2022 Česká asociace streetwork [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.jdidoklubu.cz/Drogy-na-hudebnich-akcich-aneb-Prvni-pomoc-kdyz-jsi-moc-P7032917.html>

Drug Trafficking, © 2021. Europol [online]. Europol © 2021 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/drug-trafficking>

Drug trafficking, © 2022. Eurojust [online]. © EUROJUST 2022 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu/crime-types-and-cases/crime-types/drug-trafficking>

Extáze, 2021. Národní zdravotnický informační portál [online]. Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/263-extaze>

Rozdělení drog, © 2021. Substituční léčba [online]. © 2021 MeDitorial [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>

Halucinogenní látky: základní informace, 2021. Národní zdravotnický informační portál [online]. Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/303-halucinogenni-latky-zakladni-informace>

Halucinogenní drogy, © 2021. Substituční léčba [online]. © 2021 MeDitorial [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.substitucni-lecba.cz/halucinogenni-drogy>

Informace o drogách: Konopné drogy, © 2017. Prevcentrum [online]. © 2017 Prev-Centrum [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/konopne-drogy/>

Informace o drogách: LSD, © 2017. Prevcentrum [online]. © 2017 Prev-Centrum [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/lsd/>

Informace o drogách: Pervitin, © 2017. Prevcentrum [online]. © 2017 Prev-Centrum [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/pervitin/>

Informace o drogách: Kokain. Prevcentrum [online]. © 2017 Prev-Centrum, © 2017 [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/kokain/>

Informace o drogách: Heroin. Prevcentrum [online]. © 2017 Prev-Centrum, © 2017 [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/heroin/>

Interpol, 2011. Novinky.cz [online]. Copyright © 2003-2022 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/clanek/interpol-40096219>

Kanna, 2019. Gaiastore [online]. © Copyright 2022 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://gaiastore.eu/herbar/kanna-sceletium-tortuosum/>

Kava kava, 2019. Gaiastore [online]. © Copyright 2022 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://gaiastore.eu/herbar/kava-kava-piper-methysticum/>

Konec kratomu v českých zemích?, 2021. Magazin-legalizace [online]. © 2010 – 2020 Magazin Legalizace [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://magazin-legalizace.cz/konec-kratomu-v-ceskych-zemich/>

Lysohlávky, 2021. Národní zdravotnický informační portál [online]. Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/307-lysohlavky>

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, © 2015. Drogy-info [online]. © 2015 NMS [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/nms/o-nas/narodni-monitorovaci-stredisko-pro-drogy-a-zavislosti/>

Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování, © 2021. Policie České republiky [online]. © 2021 Policie ČR [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-narodni-protidrogova-centrala-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>

Opilí řidiči zaviní nehody s fatálnějšími následky, 2021. Portalnehod [online]. © 2020 DataFriends [cit. 2022-03-04]. Dostupné z: <https://portalnehod.cz/clanky/2021/12/9/opili-ridici-zavini-nehody-s-fatalnejsimi-nasledky/>

OSPOD a návykové látky: Metodika pro pracovníky OSPOD zaměřená na práci s rodinou v oblasti užívání návykových látek, 2018. In: Královohradecký kraj [online]. [cit. 2022-04-

10]. Dostupné z: https://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/socialni-oblast/socialni-prevence/protidrogova-politika/OSPOD-a-navykove-latky_final-2018.pdf

Prevence a kontrola infekčních nemocí u injekčních uživatelů drog: metodický pokyn ECDC a EMCDDA, c2012. Praha: Úřad vlády České republiky. Metodika (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-064-3.

Protidrogová politika, © 2009-2021. Vláda České republiky [online]. Vláda ČR © 2009-2021 [cit. 2021-12-03]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/protidrogova-politika-180471/>

Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, © 2013 – 2021. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. © 2013 – 2021 MŠMT [cit. 2021-12-19]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/rvkpp>

Smutný rekord. Česko je pervitinová velmoc, 9 z 10 vyroben v EU našla policie u nás, 2019. Aktuálně.cz [online]. 1999 – 2021 © Economia, a.s [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesko-je-velmoci-vyroby-pervitinu-9-z-10-vyroben-policiste-v/r~a4b4b08e886711e993a6ac1f6b220ee8/>

Statistika nehodovosti v České republice, © 2022. BESIP [online]. © 2022 BESIP [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.ibesip.cz/Statistiky/Statistiky-nehodovosti-v-Ceske-republice/Statisticke-analyzy/Alkohol-a-navykove-latky>

Statistika nehodovosti, © 2021. Policie České republiky [online]. © 2021 Policie ČR [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Statistika nehodovosti, © 2021. Policie České republiky [online]. © 2021 Policie ČR [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Type of Drugs, © 2022. Drugs.ie [online]. Copyright 2022 © [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://www.drugs.ie/drugtypes/>

Válka na předpis, 2021. Dokumenty.TV [online]. Copyright 2022 © [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://dokumenty.tv/valka-na-predpis-dokument/>

Výroční zprávy, © 2015. Drogy-info [online]. © 2015 NMS [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/>

Vydání společného stanoviska odborných společností k projektu Revolution train, 2020. In: Odborná společnost pro prevenci rizikového chování, z.s. [online]. © 2017 OSPRCH [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: https://www.osprch.cz/images/dokumenty/Train_stanovisko2020.pdf

Výroční zpráva Národní protidrogové centrály za rok 2020, 2021. Policie České republiky [online]. © 2021 Policie ČR [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-npc-za-rok-2020.aspx>.

Zákon o pěstování konopí, 2021. Seminkomat.cz [online]. Copyright 2022 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.seminkomat.cz/magazin/zakon-k-pestovani-konopi/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AIDS	Syndrom získaného imunodeficitu
apod.	a podobně
CBD	Cannabidiol
cca.	cirka
č.	číslo
DTČ	Drogový trestný čin
EMCDDA	Evropské monitorující centrum pro drogy a drogovou závislost
g.	gram
GHB	Gamma-hydroxy-butyrát
HIV	Virus lidské imunodeficiency
ISZ	Informační systém v závislostech
Kč	Korun českých
kol.	kolektiv
LSD	Diethylamid kyseliny lysergové
MDMA	3,4-methylendioxyamfetamin
mil.	milión
např.	například
NPC	Národní protidrogová centrála
odst.	odstavec
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSN	Organizace spojených národů
OPL	Omamné a psychotropní látky
PPP	Pedagogicko-psychologické poradny
PS	Pracovní skupina
resp.	respektive

RVKPP	Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
Sb.	Sbírka
SŠ	Střední škola
str.	strana
SVP	Střediska výchovné péče
tbl.	tableta
THC	Tetrahydrokanabinol
tis.	tisíc
tzn.	to znamená
USA	Spojené státy americké
ZŠ	Základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Koordinace protidrogové politiky na jednotlivých úrovních (Protidrogová politika, ©2021).....	23
Obrázek 2 – Zaměření preventivních programů podle typů témat ve školním roce 2019/2020 v procentech. (Mravčík a kol., 2020).....	48
Obrázek 3 – Pedagogicko-psychologické poradny a střediska výchovné péč v jednotlivých krajích k 13. 8. 2020 (Mravčík a kol., 2020)	50
Obrázek 4 – Otázka č. 1– Jste muž nebo žena? (Analýza výsledků, © 2022).....	77
Obrázek 5 – Otázka č. 2 – Jaký ročník navštěvujete (Analýza výsledků, © 2022).....	77
Obrázek 6 – Otázka č. 3 – Jaké je podle Vás největší riziko užívání OPL? (Analýza výsledků, © 2022)	78
Obrázek 7 – Otázka č. 4 – Jakou ilegální drogu lze podle Vás nejběžněji sehnat v ČR? (Analýza výsledků, © 2022)	79
Obrázek 8 – Otázka č. 5 – Jsou podle vás výšky trestní sazby za spáchanou DTČ odpovídající tak, aby odradily pachatele od dalšího páchaní trestné činnosti? (Analýza výsledků, © 2022)	80
Obrázek 9 – Otázka č. 6 – Užíváte přírodní látky na podporu duševního povzbuzení a soustředění, které nabírají na oblibě v ČR? (Analýza výsledků, © 2022).....	81
Obrázek 10 – Otázka č. 7 – Jste pro zákaz Kratomu? (Analýza výsledků, © 2022).....	82
Obrázek 11 – Otázka č. 8 – Zkusil/a jste někdy ilegální drogu, OPL? (Analýza výsledků, © 2022)	83
Obrázek 12 – Otázka č. 9 – Pokud Ano, označte, s jakými ilegálními drogami máte zkušenosti. (Analýza výsledků, © 2022)	84
Obrázek 13 – Otázka č. 10 – Užíval/a jste nějakou ilegální drogu opakovaně zkušenosti. (Analýza výsledků, © 2022).....	85
Obrázek 14 – Otázka č. 11 – Bral/a jste ilegální drogy i během studia na vysoké škole? (Analýza výsledků, © 2022).....	86
Obrázek 15 – Otázka č. 12 – Pokud jste zkusil ilegální drogu, jak jste se k droze dostal/a? (Analýza výsledků, © 2022).....	87
Obrázek 16 – Otázka č. 13 – Z jakého důvodu jste drogu vyzkoušel? (Analýza výsledků, © 2022).....	88
Obrázek 17 – Otázka č. 14 – Řídili jste někdy pod vlivem OPL? (Analýza výsledků, © 2022)	89
Obrázek 18 – Obrázek č. 15 – Z jakých zdrojů jste získal/a nejvíce informací o drogách? (Analýza výsledků, © 2022).....	90
Obrázek 19 – Otázka č. 16 - Byl/a jste někdy na přednášce o možných rizicích v souvislosti s užíváním drog? (Analýza výsledků, © 2022)	91
Obrázek 20 – Otázka č. 17 – Jestli ano, kde to bylo? (Analýza výsledků, © 2022).....	92
Obrázek 21 – Otázka č. 18 – Myslíte si, že je dostatečně řešena problematika drog a drogových závislostí na školách? (Analýza výsledků, © 2022).....	93

Obrázek 22 – Otázka č. 19 – Víte o někom z vašeho okolí, který užívá ilegální drogy? (Analýza výsledků, © 2022).....	94
Obrázek 23 – Otázka č. 19 – Pomohli byste Vám blízké osobě, kdybyste zjistili, že je závislá na OPL? (Analýza výsledků, © 2022).....	95
Obrázek 24 – Počet zadržených pachatelů za drogovou trestnou činnost v letech 2016–2020 (Mravčík a kol., 2021)	113
Obrázek 25 – Počet zajištěných pachatelů přestupků v letech 2016–2020 (Mravčík a kol., 2021)	113
Obrázek 26 – Počet zadržených osob za trestné činy v letech 2016–2020 podle jednotlivých druhů léků (Mravčík a kol., 2021)	113
Obrázek 27 – Teritoriální rozdělení DTČ (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021).....	114

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Přehled případů vývozu metamfetaminu do Německa (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021).....	39
Tabulka 2 – Vývoj množství zajištěného metamfetaminu a varen (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021).....	39
Tabulka 3 – Zajištěná narkotika (Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování, © 2021)	43
Tabulka 4 – Hodnoty návykových látek v krevním vzorku pro účely přestupkového a trestního řízení. (Řízení pod vlivem, ©2022).....	58
Tabulka 5 – Metoda What-if (vlastní)	72
Tabulka 6 – Otázka č. 8 – Věk první zkušenosti s nelegální drogou (vlastní)	83
Tabulka 7 – Vývoj zajištěného množství konopných drog a odhalených varen (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021).....	112
Tabulka 8 – Vývoj množství zajištěného kokainu (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)	112
Tabulka 9 – Vývoj množství zajištěného heroinu (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)	112
Tabulka 10 – Vývoj množství zajištěné extáze (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)	112
Tabulka 11 – Počet zajištěných pachatelů jednotlivých krajů podle dílčích paragrafů trestního zákoníku. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021).....	114

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Vývoj zajištěného množství drog k roku 2020

Příloha PII: Drogová kriminalita v číslech

Příloha PIII: Drogová kriminalita v krajích

PŘÍLOHA P I: VÝVOJ ZAJIŠTĚNÉHO MNOŽSTVÍ DROG K ROKU 2020

Tabulka 7 – Vývoj zajištěného množství konopných drog a odhalených varen (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
canabis (g)	277 988	440780	563335	735 362	569 564	655 055	722 107	1 094 601	948 015	546 339	655 130
rostliny (ks)	64 904	62817	90 091	73 639	77 685	30 770	57 660	54 392	28 334	26 925	15 990
pěstírna	145	165	199	276	301	220	299	305	202	258	167
hašiš (g)	9 354	2 431	20 532	1 321	14 852	7 558	6 566	9 126	2 916	1 650	1 188

Tabulka 8 – Vývoj množství zajištěného kokainu (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
kokain (g)	14 162	16 071	8 050	35 788	5 406	120 386	39637	27376	24 189	187 102	2642

Tabulka 9 – Vývoj množství zajištěného heroinu (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
heroin (g)	30 453	4 730	7 576	5 045	156 810	1 585	19 334	19 084	1 340	8 838	286

Tabulka 10 – Vývoj množství zajištěné extáze (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
extáze (tbl)	865	13 000	1 782	5 061	1 338	3 110	47 256	15 279	32 591	74 832	88 794
extáze (g)	0	0	66	42	75	392	2 551	4 921	8 646	37 397	20 650

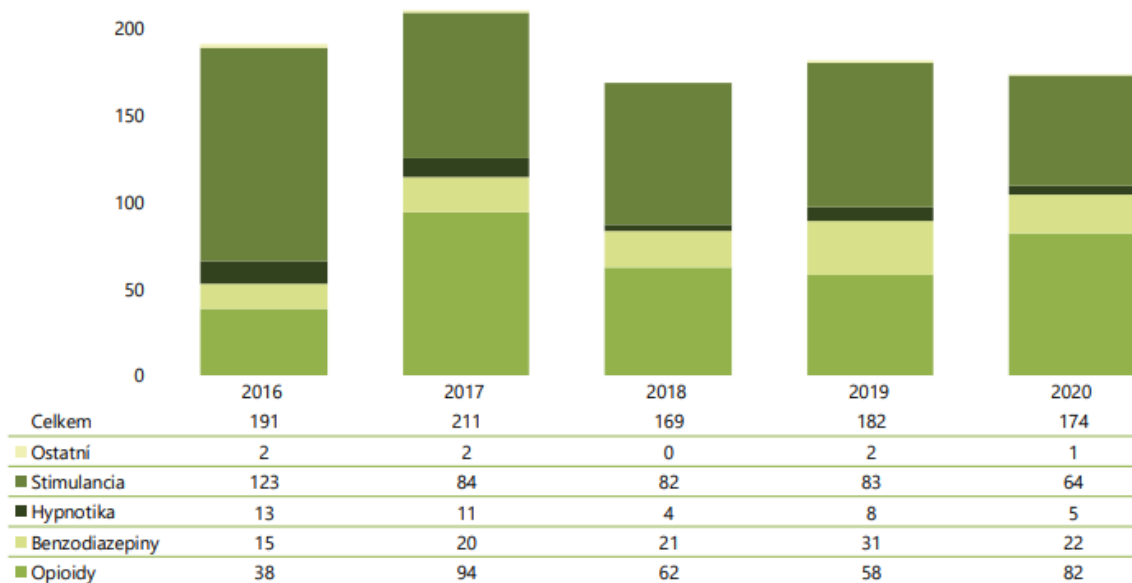
PŘÍLOHA P II. DROGOVÁ KRIMINALITA V ČÍSLECH

Rok	Zadržení pro DTČ celkem	Zadržení pro DTČ v souvislosti s psychoaktivními léky	
		Počet	Podíl (%)
2016	3 657	191	5,2
2017	3 663	237	6,5
2018	3 615	169	4,7
2019	3 878	182	4,7
2020	3 310	174	5,3

Obrázek 24 – Počet zadržených pachatelů za drogovou trestnou činnost v letech 2016–2020 (Mravčík a kol., 2021)

Rok	Pachatelé drogových přestupků celkem	Pachatelé přestupků v souvislosti s psychoaktivními léky	
		Počet	Podíl (%)
2016	5 683	123	2,2
2017	6 629	131	2,0
2018	7 680	165	2,1
2019	6 383	87	1,4
2020	4 951	25	0,5

Obrázek 25 – Počet zajištěných pachatelů přestupků v letech 2016–2020 (Mravčík a kol., 2021)

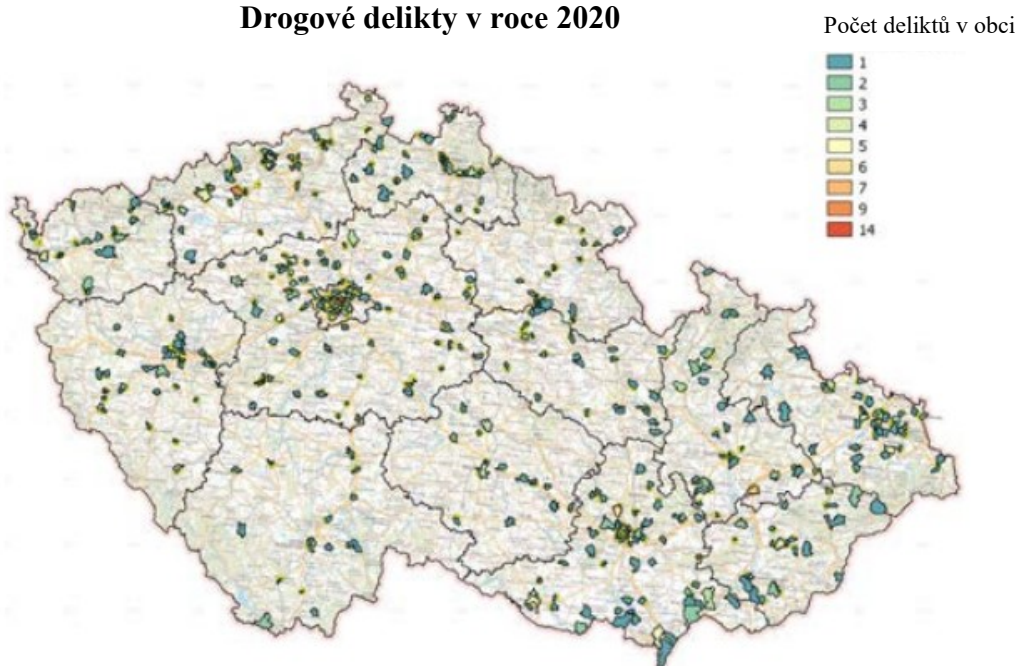
Obrázek 26 – Počet zadržených osob za trestné činy v letech 2016–2020 podle jednotlivých druhů léků (Mravčík a kol., 2021)

PŘÍLOHA P III: DROGOVÁ KRIMINALITA V KRAJÍCH

Tabulka 11 – Počet zajištěných pachatelů jednotlivých krajů podle dílčích paragrafů trestního zákoníku. (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)

	§ 283	§ 284	§ 285	§ 286	§ 287	§ 288
Jihočeský	186	41	9	1	0	0
Jihomoravský	165	53	6	5	0	0
Karlovarský	165	27	2	1	3	0
Královéhradecký	120	31	7	5	4	1
Liberecký	105	66	15	4	0	0
Moravskoslezský	388	55	15	10	0	1
Olomoucký	199	45	6	7	0	0
Pardubický	105	42	11	9	0	0
Píseňský	88	16	4	4	1	0
Praha	450	162	2	6	0	22
Středočeský	280	118	27	5	1	5
Ústecký	319	26	15	8	0	0
Vysočina	125	15	0	2	0	0
Zlínský	74	23	3	3	0	0
NPC	90	3	0	0	0	0
CELKEM	2 859	723	122	70	9	29

Drogové delikty v roce 2020

Obrázek 27 – Teritoriální rozdělení DTČ (Výroční zpráva NPC za rok 2020, 2021)